

Primitive
Liturgies.

S. Chrysostom.—S. Basil.

S. Ambrose—S. Cyprian—
S. Basil—S. Clement—

Edited by the

Rev. J. M. Neale MA

F.H.
1258

FROM THE LIBRARY OF

REV. LOUIS FITZGERALD BENSON, D. D.

BEQUEATHED BY HIM TO

THE LIBRARY OF

PRINCETON THEOLOGICAL SEMINARY

ScB
15, 169

Division F

Section 41

NRSCB

10

Digitized by the Internet Archive
in 2013 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

<https://archive.org/details/lsmark00neal>

THEATRUM POLITICAL, OR, THE
LITERARY HISTORY OF CHARTISM.

BY W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.
LONDON: JOHN SPOTTISWOODE, 1850.

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

PREFACE.

IT has always been my wish, since, some twenty years ago, I began to make the Eastern Liturgies the subject of my especial study, to publish their Primitive Forms in a shape which might be accessible to every one.

That desire, through the mercy of God, has now been accomplished ; and the Liturgies which, till lately could not be procured in one volume, nor at a less expense than twenty or five-and-twenty shillings, are now placed within the reach of all my brethren.

I had at first intended to reprint them in the original only ; but, as the work advanced, I was so earnestly entreated to bring out a translation in the same shape, that I could not decline a task which, it was urged, might be exceedingly useful.

The change of plan must account for the omission of any notes to the latter Liturgies, or an introduction to the whole : these I reserve for the translation.

I earnestly trust that this collection of valuable monuments of Christian antiquity may tend to the propagation

among us of the Primitive Faith regarding the Holy Eucharist. These documents are the purest fountains of Eucharistic teaching. I feel it a great privilege to have been made the means of rendering them more accessible than ever before to my brethren.

Sackville College,

Jan. 21, 1859.

THE LITURGY
OF
SAINT MARK THE EVANGELIST,

OR

ACCORDING TO THE USE OF THE

Alexandrian Church.

EDITED BY THE

REV. J. M. NEALE, M.A.,

WARDEN OF SACKVILLE COLLEGE.

LONDON:

J. T. HAYES, LYALL PLACE, EATON SQUARE.

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

TO THE
LORD BISHOP OF EXETER,
THE CHAMPION
OF PRIMITIVE LITURGICAL DOCTRINE
IN THE
CHURCH OF ENGLAND,
THESE LITURGIES,
THE EVERLASTING HERITAGE OF THE WHOLE
CATHOLIC CHURCH,
ARE, BY HIS LORDSHIP'S PERMISSION,
DEDICATED.

PREFACE.

THE general form and arrangement of the Liturgy of S. Mark may safely be attributed to the Evangelist himself, and to his immediate followers, S. Anianus, S. Abilius, and S. Cerdö. With the exception of certain manifestly interpolated passages, it had probably assumed its present appearance by the end of the second century. Its Liturgical peculiarity is, the prefixing of the Great Intercession for Quick and Dead to the words of Institution, instead of affixing them to the Invocation of the HOLY GHOST, as does the Antiochene family—or inserting them between the words of Institution and the Invocation, as does the Nestorian.

There is but one important manuscript of this Liturgy, the *Codex Rossanensis*. In my edition (in the *Tetralogia Liturgica*) I had followed, almost implicitly, Renaudot's reprint of that Codex. The few places where I then varied from it, or where nine years' additional study have led me to prefer another reading, are marked thus, †. The clauses in brackets [ ] are additions which seemed re-

quired by the sense, and are given either from conjecture, or from the parallel passages in other Liturgies.

Those who are anxious to pursue the subject of the Alexandrian Liturgy may consult Renaudot, *Liturgiarum Orientalium Collectio* (Leslie, 1847), vol. ii. pp. 120—148; Daniel, *Codex Liturgicus* (Leipsic, Weigel, 1853), Par. iv. Fasc. i. pp. 134—167; or my own *Introduction to the Holy Eastern Church*, vol. i. pp. 359—526.

SACKVILLE COLLEGE, *Easter Eve*, 1858.

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος. Προσεύξασθε.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον.

‘Ο δὲ ιερεὺς εὐχεταὶ μυστικῶς.

Εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν, ὅτι ἐσκέπαστας, ἐβοήθησας, ἀντελάβους, καὶ παρήγαγες ἡμᾶς τὸν παρελθόντα χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ ἡγαγες ἡμᾶς ἔως τῆς ὥρας ταύτης, ἀξιώσας πάλιν παραστῆναι ἐνώπιόν σου ἐν τόπῳ ἀγίῳ σου ἄφεσιν αἰτοῦντες τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ ἰλασμὸν παντὶ τῷ λαῷ σου. Καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε φιλάνθρωπε, ἀγαθὲ, δὸς ἡμῖν τὴν ἀγίαν ἡμέραν ταύτην, καὶ ἀπαντὰ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπιτελέσαι ἀναμαρτήτως, μετὰ πάσης χαρᾶς, ὑγιείας, σωτηρίας, καὶ παντος ἀγιασμοῦ, καὶ τοῦ σοῦ φόβου. Πάντα δὲ φθόνον, πάντα φόβον, πάντα πειρασμὸν, πᾶσαν σατανικὴν ἐνέργειαν, πᾶσαν πονηρῶν ἀνθρώπων ἐπιβουλὴν, ἐκδίωξον ἀφ' ἡμῶν ὁ Θεὸς, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγίας σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντα ἡμῖν ἐπιχορήγησον· εἴ τι σοι ἡμάρτουμεν ἐν λόγῳ, ἡ ἔργῳ, ἡ κατὰ διάνοιαν, σὺ ὡς ἀγαθὸς καὶ

φιλάνθρωπος παριδεῖν καταξίωσον, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐλπίζοντας ἐπὶ σοι, μηδὲ εἰσενέγκης ἡμᾶς
εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ
ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, χάριτι καὶ οἰκτιρμῷ καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ· [Ἐκ φώνως] δὶ’ οὐ
καὶ μεθ’ οὐ σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἐν τῷ παναγίῳ
καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο λαός. Ἄμήν.

‘Ο ἱερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος. Προσεύξασθε ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον. Κύριε
ἐλέησον.

‘Ο δὲ ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα καὶ παρα-
καλοῦμέν σε, τὸν βασιλέα ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀνδρίᾳ
καὶ δικαιοσύνῃ διαφύλαξον. Καθυπόταξον αὐτῷ ὁ
Θεὸς πάντα ἔχθρὸν καὶ πολέμιον· ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ
τὸ θυρεοῦ, καὶ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Δὸς αὐ-
τῷ ὁ Θεὸς νίκας, εἰρηνικὰ φρονεῖν ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ
ὄνομά σου τὸ ἄγιον· ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ γαληνότητι
τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν,
ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς
καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ· [Ἐκ φώ-
νως] δὶ’ οὐ καὶ μεθ’ οὐ σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν
τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν
καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο λαός. Ἄμήν.

‘Ο ἱερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος. Προσεύξασθε ὑπὲρ τοῦ πάπα καὶ ἐπίσκοπου.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον.

‘Ο ιερεύς.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε φιλάνθρωπε, ἀγαθὲ, τὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώτατον ἀρχιερέα ἡμῶν πάπαν Δ'. καὶ τὸν ὄσιώτατον ἐπίσκοπον Δ'. συντηρῶν, συντήρησον ἡμῖν αὐτοὺς ἔτεσι πολλοῖς εἰρηνικῶς, ἐκτελοῦντας τὴν ὑπό σου ἐμπεπιστευμένην ἀγίαν ἀρχιερωσύνην, κατὰ τὸ ἄγιον καὶ μακάριον σου θέλημα, ὅρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, σὺν πᾶσιν ὅρθοδόξοις ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ὑποδιακόνοις, ἀναγνωσταῖς, ψάλταις τὲ καὶ λαϊκοῖς, σὺν παντὶ τῷ πληρώματι τῆς ἀγίας καὶ μόνης καθολικῆς ἐκκλησίας, εἰρήνην καὶ ὑγιείαν καὶ σωτηρίαν αὐτοῖς χαριζόμενος. Τὸς δὲ εὐχὰς αὐτῶν, ἃς ποιοῦσιν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ὑπὲρ αὐτῶν, πρόσδεξαι, Κύριε, εἰς τὸ ἄγιον καὶ ἐπουράνιον καὶ λογικόν σου θυσιαστήριον. Πάντα δὲ ἔχθρὸν τῆς ἀγίας σοῦ ἐκκλησίας καθυπόταξον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐν τάχει, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ· [Ἐκ φώνως] δι' οὖ καὶ μεθ' οὖ σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματι σου.

‘Ο διάκονος. Ἐπὶ προσευχὴν σταθῆτε.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον. τρίς.

‘Ο δὲ ἵερεὺς ἐπεύχεται εὐχὴν τῆς εἰσόδου καὶ εἰς τὸ θυμίαμα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν δωδεκάφωτον λαμπάδα τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἐκλεξάμενος, καὶ ἔξαποστεῖλας αὐτοὺς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρύξαι καὶ διδάξαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας σου, καὶ θεραπεύειν [πᾶσαν] νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἐμφυσήσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦμα ἄγιον, τὸ παράκλητον· ἂν τινων ἀφίετε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατεῖτε, κεκράτηται· οὕτως καὶ ἐφ’ ἡμᾶς τοὺς περιεστηκότας δούλους σου, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς ἱερουργίας, † σὺν τοῖς ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ἀναγνώσταις, ψάλταις τε καὶ λαϊκοῖς, σὺν παντὶ τῷ πληρώματι τῆς ἄγιας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ρῦσαι ἡμᾶς, Κύριε, ἀπὸ ἀρᾶς καὶ κατάρας, καὶ ἀπὸ ἀναθέματος καὶ δεσμοῦ καὶ ἀφορισμοῦ, καὶ ἐκ τῆς μερίδος τοῦ ἀντικειμένου· καὶ καθάρισον ἡμῶν τὰ χεῖλη καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ καὶ ἀπὸ πάσης φαδιουργίας· ἵνα ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ καθαρῷ συνειδότι προσφέρωμέν σοι τὸ θυμίαμα τοῦτο, εἰς ὅσμὴν εὐωδίας, καὶ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ· [Ἐκ φώνως] δι' οὖν καὶ μεθ' οὖν σοὶ ή δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ [σου] Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο διάκονος. Ὁρθοί.

Καὶ ψάλλοντες· ‘Ο μονογενὴς [Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων, καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἄγιας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, σταυρωθεις τε, Χριστὲ ὁ Θεὸς, θανάτῳ θάνατον πατή-

σας, εἰς ὧν τῆς ἀγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, σῶσον ἡμᾶς.

Καὶ γίνεται ἡ εἱσοδος τοῦ εὐαγγέλιου, καὶ λέγει ὁ διάκονος, Ἐπὶ προσευχήν.

Οἱερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Οἱ λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Οἱ διάκονοι. Ἐπὶ προσευχήν.

Οἱ λαός. Κύριε ἐλέησον.

Ἄγιος ὁ Θεὸς, ἄγιος ἴσχυρὸς, ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέον ἡμᾶς.

Οἱ ιερεὺς εὔχεται εὐχὴν τοῦ τρισαγίου.

Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁ συναίδιος Λόγος τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς, ὁ καθ' ἡμᾶς γενόμενος κατὰ πάντα χωρὶς ἀμαρτίας ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους ἡμῶν· ὁ ἔξαποστείλας τοὺς ἀγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους κηρύξαι καὶ διδάξαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας σου, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ σου, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἔξαποστείλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· καὶ καταύγασον τοὺς ὁφθαλμοὺς τῆς διανοίας, εἰς κατανόησιν τῶν θείων σου λογίων· καὶ ικάνωσον ἡμᾶς ἀκροάτας αὐτῶν γενέσθαι· καὶ μὴ μόνον ἀκροάτας, ἀλλὰ καὶ ποιητὰς λόγου· γενόμενοι εἰς τὸ καρποφορῆσαι, καὶ ποιῆσαι καρποὺς ἀγαθοὺς, ἀνὰ τριάκοντα καὶ ἐν ἑκατὸν, ὅπως καταξιωθῶμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, Κύριε. [Ἐκ φώνως] σὺ γάρ εἶ εὐαγγελισμὸς, σωτὴρ καὶ φύλαξ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, Κύριε ὁ Θεὸς, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο λαός. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ τρισάγιον, σφραγιζει ὁ ἵερεὺς τὸν λαὸν, λέγων. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Εἶτα τὸ πρόσχωμεν, ὁ ἀπόστολος, ὁ πρόλογος τοῦ ἀλληλούϊα. Οἱ διάκονοι κατὰ ρήτὸν λέγουσι, Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ἵερεὺς λέγει. ‘Ο Κύριος εὐλογήσῃ καὶ συνδιακονήσῃ ὑμῖν, τῇ αὐτοῦ χάριτι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο ἵερεὺς πρὸ τοῦ εὐαγγελίου βάλλει θυμίαμα, λέγων οὕτως.

Θυμίαμα προσφέρομεν ἐνώπιον τῆς ἀγίας δόξης σου, ὁ Θεός· προσδεξάμενος εἰς τὸ ἄγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερόν σου θυσιαστήριον, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, ὅτι εὐλογημένος ὑπάρχεις, καὶ σὺ τὴν δόξαν σου ἀνάπεμψον.

‘Ο διάκονος ὅτε μέλλει εἰπεῖν τὸ εὐαγγέλιον λέγει, Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ἵερεύς. ‘Ο Κύριος εὐλογήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ, καὶ ἀκροατὰς ἡμᾶς ποιήσῃ τοῦ ἀγίου αὐτοῦ εὐαγγελίου, ὁ ὃν εὐλογητὸς Θεὸς, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

‘Ο διάκονος. Στάθητε, ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου.

‘Ο ἵερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Καὶ λέγει τὸ εὐαγγέλιον ὁ διάκονος.

Τὴν συνάπτην ὁ ἵερεὺς ἐπεύχεται.

Τοὺς νοσοῦντας, Κύριε, τοῦ λαοῦ σου ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς ἴασαι. Τοὺς ἀποδημήσαντας

ἡμῶν ἀδελφοὺς, ἡ μέλλοντας ἀποδημεῖν, ἐν τῷ τόπῳ κατευόδωσον ἔκαστον εἰς τὸν καιρόν. Τοὺς ἀγαθοὺς ὑετοὺς κατάπεμψον ἐπὶ τοὺς χρίζοντας καὶ ἐπιδεομένους τόπους. Τὰ ποτάμια ὕδατα ἀνάγαγε ἐπὶ τὸ μέτρον αὐτῶν, κατὰ τὴν σὴν χάριν. Τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐξῆσον εἰς σπέρμα καὶ εἰς θερισμόν. Τὴν βασιλείαν τοῦ δούλου σου, δὲν ἐδικαίωσας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ γαληνότητι διαφύλαξον. Τὴν ταπεινὴν καὶ ἐλεεινὴν καὶ φιλόχριστον πόλιν ταύτην, ρῦσαι αὐτὴν, ὁ Θεὸς, ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, καὶ ἐπιστάσεως ἐθνῶν, ὡς καὶ Νινεὺ τῆς πόλεως ἐφείσω· ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων εἰ, καὶ ἀμνησίκακος ἐπὶ κακίας ἀνθρώπων. Σὺ διὰ τοῦ προφήτου σου Ἡσαΐου εἶπας, Ὑπερασπιώ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης, τοῦ σῶσαι αὐτὴν δὶ' ἐμὲ, καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. Δὶ' ὃ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, φιλάνθρωπε, ἀγαθὲ, ὑπεράσπισαι τῆς πόλεως ταύτης, διὰ τὸν μάρτυρα καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον, τὸν ὑποδείξαντα ἡμῖν ὄδὸν τῆς σωτηρίας, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, [Ἐκ φώνως] δὶ' οὖ καὶ μεθ' οὖ σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

‘Ο διάκονος. Ἀρξαί.

Καὶ λέγουσι τὸν στίχον. ‘Ο διάκονος λέγει τὰς τρεῖς.

‘Ο ιερεὺς ἐπεύχεται.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε· τὴν ἐξ οὐρανοῦ εἰρήνην βράβευσον ταῖς ἀπάντων ἡμῶν καρδίαις· ἀλλὰ καὶ τοῦ βίου τούτου τὴν εἰρήνην ἡμῖν δώρησαι. Τὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώτατον ἡμῶν πάπαν τὸν Δ'. καὶ τὸν ὁσιώτατον ἡμῶν

ἐπίσκοπον τὸν Δ'. συντηρῶν, συντήρησον ἡμῖν αὐτοὺς ἔτεσι πολλοῖς, εἰρηνικῶς ἐκτελοῦντας τὴν ὑπό σου ἐμ-
πεπιστευμένην ἀγίαν ἀρχιερωσύνην, κατὰ τὸ ἄγιον καὶ
μακάριον σου θέλημα, ὅρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας, σὺν πᾶσιν ὅρθοδόξοις ἐπισκόποις, πρεσβυτέ-
ροις, διακόνοις, ὑποδιακόνοις, ἀναγνώσταις, ψάλταις,
σὺν παντὶ τῷ πληρώματι τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀπο-
στολικῆς ἐκκλησίας. Τὰς ἐπισυναγωγὰς ἡμῶν, Κύριε,
εὐλόγησον· δὸς αὐτὰς ἀκωλύτως καὶ ἀνεμποδίστως
γενέσθαι κατὰ τὸ ἄγιόν σου θέλημα· οἴκους εὐχῶν,
οἴκους εὐλογιῶν ἡμῖν τὲ καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς δούλοις σου
εἰς τὸν αἰώνα δώρησαι.

Ἐξεγέρθητι, Κύριε, καὶ διασκορπισθῆτωσαν οἱ ἔχ-
θροί σου· φυγέτωσαν πάντες οἱ μισοῦντες τὸ ὄνομά σου
τὸ ἄγιον. Τὸν δὲ λαόν σου τὸν πιστὸν καὶ ὅρθοδόξον
εὐλόγησον· ποίησον αὐτὸν εἰς χιλιάδας καὶ μυριάδας
καὶ μὴ κατισχύσῃ θάνατος ἀμαρτίας καθ' ἡμῶν, μηδὲ
κατὰ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, [Ἐκ φώνως]
δὶ οὖ καὶ μεθ' οὖ σοι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ
παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

Ο λαός. Ἄμην.

Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Ο διάκονος.

Βλέπετε μή τις τῶν κατηχουμένων.

Καὶ ψάλλουσι τὸν χερουβικόν.

Οἱ τὰ χερουβὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες, καὶ τῇ ζω-
ποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον ἄδοντες, πᾶσαν τὴν
βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τὸν βασιλέα τῶν
ὅλων ὑποδεξάμενοι ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφο-
ρούμενον τάξειν, ἀλληλούϊα.

Οἱερεὺς βάλλει θυμίαμα εἰς τὸ εἰσόδιον, καὶ εὔχεται.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντων ἀπροσδεής, δέξαι τὸ θυμίαμα τοῦτο, ἐξ ἀναξίου χειρὸς προσφερόμενον, καὶ τῆς παρά σου εὐλογίας πάντας ἡμᾶς ἀξίωσον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

ΚΑΙ εἰσέρχονται τὰ ἄγια εἰς τὸ θυσιαστήριον,

καὶ ὁ ἱερεὺς εὔχεται οὕτως.

Ἄγιε, ὑψιστε, φοβερὲ, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος, Κύριε, αὐτὸς ἡμᾶς ἀγίασον, καὶ ἀξίωσον τῆς φοβερᾶς σου ἱερωσύνης, καὶ προσάγαγε ἡμᾶς τῷ τιμῷ σου θυσιαστηρίῳ, μετὰ πάσης συνειδήσεως ἀγαθῆς· καὶ καθάρισον ἡμῶν τὰς καρδίας ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ· πᾶσαν αἴσθησιν πονηρὰν ἐκδίωξον ἀφ' ἡμῶν. Ἀγίασον τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχήν· καὶ δὸς ἡμῖν τὴν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν ἐπιτελεῖν λατρείαν, μετὰ φόβου σου, ἐξιλασκόμενοι τὸ πρόσωπόν σου διὰ παντός. Σὺ γὰρ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν.

Ο διάκονος.

Ἀσπάσασθε ἀλλήλους.

Οἱερεὺς εὔχεται τὸν ἀσπασμόν.

Δέσποτα Κύριε παντοκράτορ, οὐρανόθεν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν σου, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, καὶ πᾶν τὸ ποίμνιόν σου, καὶ σῶσον πάντας ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου, τὰ θρέμματα τῆς σῆς ἀγέλης· καὶ δώρησαι ἡμῖν τὴν σὴν εἰρήνην καὶ τὴν σὴν ἀγάπην καὶ τὴν σὴν βοήθειαν, καὶ κατάπεμψον ἡμῖν τὴν δωρεὰν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, ὅπως ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ συνειδήσει ἀγαθῇ ἀσπασώμεθα ἀλλήλους

ἐν φιλήματι ἀγίῳ, μὴ ἐν ὑποκρίσει, μὴ τὴν τοῦ ἀλλοτρίου κεκτημένοι προσάρεσιν, ἀλλὰ ἄμωμον καὶ ἀσπιλον ἐν ἐνὶ πνεύματι, ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἐν σώμα καὶ ἐν πνεῦμα, ἐν μιᾷ πίστει, καθὼς καὶ ἐκλήθημεν, ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν, ὅπως καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν θεῖαν καὶ ἀπέραντον στοργὴν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἴ.

Εἶτα ὁ ἵερεὺς βάλλει θυμίαμα, λέγων.

Θυμίαμα προσφέρεται τῷ ὀνόματί σου ἀναληφθήτω δὴ δεόμεθα ἐκ τῶν πενιχρῶν χειρῶν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, εἰς ὅσμὴν εὐωδίας, εἰς ἱλασμὸν παντὸς τοῦ λαοῦ σου. Ότι σοι πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, προσκύνησις, καὶ εὐχαριστία, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἐκφώνως ὁ διάκονος.

Προσφέρειν κατὰ τρόπους στάθητε.

‘Ο ἵερεὺς σφραγίζων τοὺς δίσκους καὶ τὰ ποτήρια, ἐκφώνως.

Πιστεύω εἰς ἔνα Θεόν, κ.τ.λ.

‘Ο διάκονος. Ἐπὶ προσευχὴν στάθητε.

‘Ο ἵερεὺς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο διάκονος. Προσεύξασθε ὑπὲρ τῶν προσφερόντων.

‘Ο ἵερεὺς λέγει εὐχὴν τῆς προθέσεως.

Δέσποτα Ἰησοῦ Χριστὲ, Κύριε, ὁ σύναρχος Λόγος τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ὁ μέγας ἀρχιερεὺς, ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, καὶ ἀναγαγὼν ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀμνὸν ἄμωμον ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, δεόμεθα καὶ

παρακαλοῦμέν σε, Κύριε φιλάνθρωπε, ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ ἐπὶ τὰ ποτήρια ταῦτα, ἃ ἡ παναγία τράπεζα ὑποδέχεται δι' ἀγγελικῆς λειτουργίας καὶ ἀρχαγγελικῆς χοροστασίας καὶ ἱερατικῆς ἱερουργίας, εἰς σὴν δόξαν καὶ ἀνακαινισμὸν τῶν ἡμετερῶν ψυχῶν, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ σοι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος.

Καὶ ὅταν λέγει ὁ λαός. Καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἀγίου, ποιεῖ σταυρόν. Καὶ σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ πάλιν σφραγίζει. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον.

Ομοίως καὶ μετὰ τὴν πίστιν, σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὸν λαὸν, ἐκφωνῶν.

‘Ο ΚΥΡΙΟΣ μετὰ πάντων.

‘Ο λαός.

Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

‘Ο ἱερεύς.

Ἄνω ἡμῶν τὰς καρδίας.

‘Ο λαός.

Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον.

‘Ο ἱερεύς.

Εὐχαριστῶμεν τῷ Κυρίῳ.

‘Ο λαός.

Ἄξιον καὶ δίκαιον.

‘Ο ἱερεὺς ἄρχεται τῆς ἀναφορᾶς.

Αληθῶς γάρ ἄξιόν ἔστι καὶ δίκαιον, ὅσιόν τε καὶ πρέπον, καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐπωφελές, ὁ ὁν, Δέσποτα Κύριε Θεὲ, Πάτερ παντοκράτορ, σὲ αἰνεῖν, σὲ ὑμνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σοὶ ἀνθομολογεῖσθαι νύκτωρ

τε καὶ καθ' ὥμέραν ἀκαταπαύστω στόματι καὶ ἀσιγήτοις χείλεσι καὶ ἀσιωπήτῳ καρδίᾳ· σοὶ τῷ ποιῆσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, γῆν καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, θάλασσαν, πηγὰς, ποταμοὺς, λίμνας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· σοὶ τῷ ποιῆσαντι τὸν ἄνθρωπον κατ' ἴδιαν εἰκόνα καὶ καθ' δμοίωσιν, ὡς καὶ ἔχαρισω τὴν ἐν παραδείσῳ τρυφήν· παραβάντα δὲ αὐτὸν οὐχ ὑπερίδες, οὐδὲ ἐγκατέλιπες, ἀγαθὲ, ἀλλὰ πάλιν ἀνεκαλέσω διὰ νόμου, ἐπαιδαγώγησας διὰ προφητῶν, ἀνέπλασας καὶ ἀνεκαίνισας διὰ τοῦ φρικτοῦ καὶ ζωοποιοῦ καὶ οὐρανίου μυστηρίου τούτου· πάντα δὲ ἐποίησας διὰ τῆς σοφίας, τοῦ φωτὸς τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ὥμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δὶ' οὖ σοι σὺν αὐτῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι εὐχαριστοῦντες, προσφέρομεν τὴν λογικὴν καὶ ἀναίμακτον λατρείαν ταύτην, ἦν προσφέρει σοι, Κύριε, πάντα τὰ ἔθνη, ἀπὸ ἀνατολῶν ἥλιού καὶ μέχρι δυσμῶν, ἀπὸ ἄρκτου καὶ μεσημβρίας· ὅτι μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσφέρεται τῷ ὁνόματι ἀγίῳ σου καὶ θυσίᾳ καὶ προσφορᾷ.

Καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, φιλάνθρωπε. ἀγαθὲ·

Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας καὶ μόνης καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ γῆς περάτων μέχρι τῶν περάτων αὐτῆς, πάντων τῶν λαῶν καὶ πάντων τῶν ποιμνίων σου.

Τὴν ἐξ οὐρανοῦ εἰρήνην βράβευσον ταῖς ἀπάντων ὥμῶν καρδίαις· ἀλλὰ καὶ τὴν βίου τούτου τὴν εἰρήνην ὥμιν δώρησαι.

Τὸν βασιλέα, τὰ στρατιωτικὰ, τοὺς ἄρχοντας, βουλὰς, δῆμους, γειτονίας, εἰσόδους καὶ ἐξόδους ὥμῶν, ἐν πάσῃ εἰρήνῃ κατακόσμησον.

Βασιλεῦ τῆς εἰρήνης, τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ὥμιν ἐν δμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ· κτῆσαι ὥμᾶς, ὁ Θεός· ἐκτός σου

ἄλλον οὐκ οἰδαμεν· τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν· ζω-
οποιήσον τὰς ἀπάντων ἡμῶν ψυχὰς, καὶ μὴ κατισχύσει
θάνατος ἀμαρτίας καθ' ἡμῶν, μηδὲ κατὰ παντὸς τοῦ
λαοῦ σου.

Τοὺς νοσοῦντας, Κύριε, τοῦ λαοῦ σου ἐπισκεψάμενος
ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς ἵασαι.

Ἄπόστησον ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν νόσον καὶ
μαλακίαν· τὸ πνεῦμα τῆς ἀσθενείας ἔξαλευσον ἀπ' αὐ-
τῶν. Τοὺς ἐν μακροῖς ἀρρώστημασι προκατακειμένους
ἔξανάστησον. Τοὺς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐνοχ-
λουμένους ἵασαι. Τοὺς ἐν φυλακαῖς, ἢ ἐν μετάλλοις,
ἢ δίκαις, ἢ καταδίκαις, ἢ ἐν ἔξορίαις, ἢ πικρῷ δουλείᾳ,
ἢ φόροις κατεχομένους πάντας ἐλέησον, πάντας ἐλευ-
θέρωσον· ὅτι σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύων πεπεδημένους, ὁ
ἀνορθῶν τοὺς κατερράγμένους, ἢ ἐλπὶς τῶν ἀπελπισμέ-
νων, ἢ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἢ ἀνάστασις τῶν πε-
πτωκότων, ὁ λιμὴν τῶν χειμαζομένων, ὁ ἕκδικος τῶν
κατακονουμένων· πάσῃ ψυχῇ Χριστιανῇ θλιβομένῃ καὶ
περιερχομένῃ δὸς ἐλεος, δὸς ἀνεστιν, δὸς ἀνάψυξιν.
Ἄλλὰ καὶ ἡμῶν, Κύριε, τὰς κατὰ ψυχὴν νόσους ἵασαι,
τὰς σωματικὰς ἀσθενείας θεράπευσον, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ
σωμάτων, ἐπίσκοπε πάσης σαρκὸς, ἐπίσκεψαι καὶ ἵασαι
ἡμᾶς διὰ τοῦ σωτηρίου σου. Τοὺς ἀποδημήσαντας ἡμῶν
ἀδελφοὺς, ἢ μέλλοντας ἀποδημεῖν, ἐν παντὶ τόπῳ κα-
τευόδωσον, εἴτε διὰ γῆς, ἢ ποταμῶν, ἢ λιμνῶν, ἢ
ὅδοιποριῶν, ἢ οἰωδήποτε τρόπῳ τὴν πορείαν ποιοῦντας,
πάντας πανταχοῦ ἀποκατάστησον εἰς λιμένα εὔδιον,
εἰς λιμένα σωτηρίου· σύμπλους καὶ συνοδοίπορος αὐτῶν
γενέσθαι καταξίωσον· ἀπόδος τοῖς οἰκείοις αὐτῶιτ̄ χαί-
ροντας χαίρουσιν, ὑγιαίνοντας ὑγιαίνουσιν· ἀλλὰ καὶ
ἡμῶν, Κύριε, τὴν παρεπιδημίαν τὴν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ
ἀβλαβῆ καὶ ἀχείμαστον μέχρι τέλους διαφύλαξον.
Τοὺς ὑετοὺς ἀγαθοὺς πλουσίως κατάπεμψον ἐπὶ τοὺς
χρήζοντας καὶ ἐπὶ τοὺς δεομένους τόπους· εὐφραγον

τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον, κρύφα καὶ παρόησίᾳ, βουλομένων καὶ οὐκ ἔχόντων· καὶ τῶν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ τὰς προσφορὰς προσεινεγκάντων, ὡς προσεδέξω τὰ δῶρα τοῦ δικαίου σου Ἀβελ, [καὶ βάλλει θυμία μα ὁ ἵερεὺς καὶ λέγει], τὴν θυσίαν τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, Ζαχαρίου τὸ θυμίαμα, Κορνηλίου τὰς ἐλεημοσύνας, καὶ τῆς χήρας τὰ δύο λεπτὰ, πρόσδεξαι καὶ αὐτῶν τὰ εὐχαριστήρια, καὶ ἀντιδὸς αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἐπιγείων τὰ οὐράνια, ἀντὶ τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια. Τὸν ἄγιότατον καὶ μακαριότατον πάπαν Δ'. ὃν προέγνως καὶ * * * προχειρίσασθαι τὴν ἄγιαν σου καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν ὁσιότατον ἐπίσκοπον Δ'. τὸν ἡμέτερον, συντηρῶν συντήρησον αὐτοὺς ἔτεσι πολλοῖς, χρόνοις εἰρηνικοῖς, ἐκτελοῦντας αὐτοὺς τὴν ὑπὸ σοῦ ἐμπεπιστευμένην ἄγιαν σου ἀρχιερωσύνην, κατὰ τὸ ἄγιον καὶ μακάριόν σου θέλημα ὅρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Μνήσθητι δὲ καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ὅρθοδόξων ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, ὑποδιακόνων, ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, μοναζόντων, ἀειπαρθένων, χηρῶν, λαϊκῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, καὶ τῆς βασιλευούσης, καὶ τῆς πόλεως ἡμῶν ταύτης, πάσης πόλεως καὶ χώρας, καὶ τῶν ἐν ὅρθοδόξῳ πίστει Χριστοῦ οἰκούντων ἐν αὐταῖς, εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν. Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ψυχῆς Χριστιανῆς θλιβομένης καὶ καταπονουμένης, ἐλέους Θεοῦ καὶ βοηθείας ἐπιδεομένης, καὶ ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· δὸς αὐτοῖς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς εἶναι ἐναντίον πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς. Μνήσθητι, Κύριε, καὶ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ἀναξίων δούλων σου, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐξάλειψον, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεός. Μνήσθητι, Κύριε, καὶ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου, καὶ τὰς ἀμαρ-

τίας μου ἐξάλειψον, ώς φιλάνθρωπος Θεός. Συμπάρεσο δὲ ἡμῖν λειτουργοῦσι τῷ παναγίῳ σου ὄνόματι. Τὰς ἐπισυναγωγὰς ἡμῶν, Κύριε, εὐλόγησον. Τὴν εἰδωλολατρείαν τέλεον ἐκρίζωσον ἀπὸ τοῦ κόσμου. Τὸν Σατανᾶν καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν καὶ πονηρίαν σύντριψον ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. Τοὺς ἔχθροὺς τῆς ἐκκλησίας σου, Κύριε, ώς πάντοτε, καὶ νῦν ταπείνωσον. Γύμνωσον αὐτῶν τὴν ὑπερηφανίαν· δεῖξον αὐτοῖς ἐν τάχει τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν· τὰς ἐπιβουλὰς αὐτῶν καὶ τὰς πανουργίας ἃς ποιοῦσι καθ' ἡμῶν ἀπράκτους ποίησον. Ἐξεγέρθητι, Κύριε, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἔχθροί σου, καὶ φυγέτωσαν εἰς τὰ ὅπίσω πάντες οἱ μισοῦντες τὸ ὄνομά σου τὸν ἄγιον. Τὸν δὲ λαόν σου τὸν πιστὸν καὶ ὁρθόδοξον [εὐλόγησον], ἐπ' εὐλογίας χιλίας χιλιάδας καὶ μυρίας μυριάδας, ποιοῦντας τὸ θέλημά σου τὸ ἄγιον.

‘Ο διάκονος. Οἱ καθήμενοι ἀνάστητε.

‘Ο ἰερεὺς λέγει εὐχήν.

Λύτρωσαι δεσμίους, ἐξέλου τοὺς ἐν ἀνάγκαις, πεινῶντας χόρτασον, δλιγοψυχοῦντας παρακάλεσον, πεπλανημένους ἐπίστρεψον, ἐσκοτισμένους φωταγώγησον, πεπτωκότας ἔγειρον, σαλευομένους στήριξον, νενοσηκότας ἵασαι· πάντας, ἀγαθὴ, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας σύναψον, καὶ αὐτοὺς * * * τῇ ἀγίᾳ σου ποίμνῃ· ἡμᾶς δὲ ρύσαι ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, φρουρὸς ἡμῶν καὶ ἀντιλήπτωρ κατὰ πάντα γενόμενος.

‘Ο διάκονος. Εἰς ἀνατολήν.

Καὶ κλίνει ὁ ἰερεὺς καὶ εὔχεται.

Σὺ γάρ εἶ ὁ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὄνόματος ὄνομα-ζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Σοὶ παραστήκουσι χίλιαι χιλιάδες καὶ μύριαι μυριάδες ἄγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων στρατιαί. Σοὶ παραστήκουσι τὰ δύο τιμιώτατά σου ζῶα, τὰ πολυόμματα χερουβίμ, καὶ τὰ ἔξαπτέρυγα σεραφίμ, ἀ δυσὶ μὲν πτέρυξι τὰ πρόσωπα καλύπτοντα καὶ δυσὶ τοὺς πόδας, καὶ δυσὶν ἵπτάμενα, κέκραγεν ἐτερον πρὸς τὸ ἐτερον ἀκαταπαύστοις στόμασι καὶ ἀστιγήτοις θεολογίαις, τὸν ἐπινίκιον καὶ τρισάγιον ὑμνον ἄδοντα, βοῶντα, δοξολογοῦντα, κεκραγότα, καὶ λέγοντα τῇ μεγαλοπρεπεῖ σου δόξῃ.

Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος Κύριος σαβαώθ· πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς ἀγίας σου δόξης. [Ἐκ φῶνως.] Πάντοτε μὲν πάντας ἀγιάζῃ, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάντων τῶν σε ἀγιαζόντων, δέξαι, Δέσποτα Κύριε, καὶ τὸν ἡμέτερον ἀγιασμὸν, σὺν αὐτοῖς ὑμνούντων καὶ λεγόντων·

Ο λαός.

Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος Κυρίους.

Οἱ ερεὺς σφραγίζει τὰ ἄγια, λέγων.

Πλήρης γάρ ἐστιν ὡς ἀληθῶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς ἀγίας σου δόξης διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· πλήρωσον, ὁ Θεὸς, καὶ ταύτην τὴν θυσίαν τῆς παρὰ σοῦ εὐλογίας, διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ παναγίου σου Πνεύματος. Ὁτι αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς καὶ παμβασιλεὺς ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς τῇ νυκτὶ ἦ παρεδίδουν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ τὸν ὑπὲρ πάντων ὑψίστατον * * θάνατον σαρκὶ, συνανακλιθεὶς μετὰ τῶν ἀγίων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, λαβὼν ἄρτον μετὰ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων καὶ ἀμώμων αὐτοῦ χειρῶν, ἀναβλέψας εἰς τὸν ἴδιον Πατέρα, Θεὸν δὲ ἡμῶν καὶ Θεὸν τῶν ὅλων, εὐχαριστήσας, εὐλο-

γιήσας, ἀγιάσας, κλάσας, διέδωκε τοῖς ἀγίοις καὶ μακαρίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπών,

Ἐκφώνως.

Λάβετε, φάγετε.

Ο διάκονος. Ἐκτείνατε.

Οἱερεὺς ἐκφώνως.

Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλωμενον καὶ διαδιδόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱερεὺς λέγει ἐπευχόμενος.

Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λαβὼν, καὶ κεράσας ἐξ οἴνου καὶ ὕδατος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς σε τὸν ἴδιον Πατέρα, Θεὸν δὲ ὑμῶν καὶ Θεὸν τῶν ὅλων, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, πλήσας Πνεύματος ἀγίου, μετέδωκε τοῖς ἀγίοις καὶ μακαρίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπὼν,

Ἐκφώνως.

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες.

Ο διάκονος. Ἐτι ἐκτείνατε.

Οἱερεὺς ἐκφώνως.

Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχεόμενον καὶ διαδιδόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱερεὺς εὔχεται οὕτως.

Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Οσάκις γάρ ἀν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, πίνητε δὲ καὶ ποτήριον τοῦτο, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε, καὶ τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν καὶ ἀνάληψιν ὁμολογεῖτε, ἄχρις οὗ ἀν ἔλθω.

Τὸν θάνατον, Δέσποτα Κύριε παντοκράτορ, ἐπουράνιε βασιλεῦ, τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καταγγέλλοντες, καὶ τὴν τριήμερον καὶ μακαρίαν αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ὁμολογοῦντες, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ὁμολογοῦμεν, καὶ τὴν ἐκ δεξιῶν σου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καθέδραν, καὶ τὴν δευτέραν καὶ φρικτὴν καὶ φοβερὰν αὐτοῦ παρουσίαν ἀπεκδεχόμενοι, ἐν ᾧ μέλλει ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ἀποδύναι [ἔκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ], σοὶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν δώρων προεθήκαμεν ἐνώπιόν σου.

Καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, φιλάνθρωπε ἀγαθὲ, ἐξ απόστειλον ἐξ ὕψους τοῦ ἀγίου σου, ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου, ἐκ τῶν ἀπεριγράπτων κόλπων, αὐτὸν τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ ἄγιον, τὸν κύριον, τὸ ζωοποιὸν, τὸ ἐν νόμῳ καὶ προφήταις καὶ ἀποστόλοις λαλῆσαν, τὸ πανταχοῦ παρὸν καὶ τὰ πάντα πληροῦν, ἐνεργοῦν τε αὐτεξουσίως, οὐ διακονικῶς, ἐφ' οὓς βούλεται, τὸν ἀγιασμὸν εὐδοκίᾳ τῇ σῇ, τὸ ἀπλοῦν τὴν φύσιν, τὸ πλημερὲς τὴν ἐνέργειαν, τὴν τῶν θείων χαρισμάτων πηγήν· τό σοι ὁμοούσιον· τὸ ἐκ σοῦ ἐκπορευόμενον· τὸ σύνθρονον τῆς βασιλείας σου, καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

"Ετι δὲ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς ἄρτοὺς τούτους καὶ ἐπὶ τὰ ποτήρια ταῦτα τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἄγιον [κατάπεμψον], ἵνα αὐτὰ ἀγιάσῃ καὶ τελειώσῃ, ὡς παντοδύναμος Θεός, [Ἐκ φώνως] καὶ ποιήσῃ τὸν μὲν ἄρτον σῶμα.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Οἱ ερεὺς ἐκ φώνως.

Τὸ δὲ ποτήριον, αἷμα τῆς καινῆς διαθήκης, αὐτοῦ τοῦ

Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος, καὶ παμβασιλέως ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

‘Ο διάκονος. Κατέλθετε οἱ διάκονοι.

‘Ο ιερεὺς ἐκφώνως.

“Ινα γένωνται πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνουσιν, εἰς πίστιν, εἰς νῆψιν, εἰς ἴασιν, εἰς σωφροσύνην, εἰς ἀγιασμὸν, εἰς ἐπανανέωσιν ψυχῆς, σώματος, καὶ πνεύματος, εἰς κοινωνίαν μακαριότητος ζωῆς αἰωνίου καὶ ἀφθαρτίας, εἰς δοξολογίαν τοῦ παναγίου σου ὄντος, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν· ἵνα σου καὶ ἐν τούτῳ, καθὼς καὶ ἐν παντὶ, δοξασθῇ καὶ ὑμηθῇ καὶ ἀγιασθῇ τὸ πανάγιον καὶ ἔντιμον καὶ δεδοξασμένον σου ὄνομα σὺν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι.

‘Ο λαός. Ωσπερ ἦν καὶ ἐστίν.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο διάκονος. Προσεύξασθε.

‘Ο ιερεὺς εὔχεται καθ' ἑαυτόν.

Θεὲ φωτὸς, γεννῆτορ ζωῆς, ἀρχηγὲ χάριτος, ποιητὰ αἰώνων, θεμελιωτὰ γνώσεως, δωρητὰ σοφίας, θησαυρὲ ἀγιωσύνης, διδάσκαλε εὐχῶν καθαρῶν, ψυχῆς εὐεργέτα, ὁ τοῖς ὀλιγοψύχοις εἰς σὲ πεπειθῶσι διδοὺς ἀ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι· ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐξ ἀβύσσου εἰς φῶς, ὁ δοὺς ἡμῖν ἐκ θανάτου ζωὴν, ὁ χαρισάμενος ἡμῖν ἐκ δουλείας ἐλευθερίαν, ὁ τὸ ἐν ἡμῖν σκότος τῆς ἀμαρτίας διὰ τῆς παρουσίας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ λύσας, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε, διὰ τῆς ἐπιφοτήσεως τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, καταύγασον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν, εἰς τὸ μεταλαβεῖν ἀκατακρίτως τῆς ἀθανάτου καὶ ἐπουρανίου ταύτης τροφῆς· καὶ ἀγίασον ἡμᾶς ὀλοτελῶς ψυχῆς, σώματι, καὶ πνεύματι, ἵνα μετὰ τῶν ἀγίων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων εἴπωμεν σοὶ τὴν προσευχὴν ταύτην, τὸ

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἐκφώνως.

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα φιλάνθρωπε Κύριε,
μετὰ παρρήσιας, ἀκατακρίτως, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ψυχῇ
πεφωτισμένῃ, ἐν ἀπαισχύντω προσώπῳ, ἡγιασμένοις
χείλεσι, τολμῶν ἐπικαλεῖσθαι σε τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἄγιον Θεὸν Πατέρα, καὶ λέγειν·

Ο λαός.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, κ.τ.λ.

Οἱερεὺς εὔχεται.

Ναὶ Κύριε, Κύριε, μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρατμὸν,
ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Οἶδεν γὰρ ἡ
πολλή σου εὐσπλαγχνία, ὅτι οὐ δυνάμεθα ὑπενέγκειν
διὰ τὴν πολλὴν ἡμῶν ἀσθένειαν· ἀλλὰ ποίησον σὺν τῷ
πειρατῷ καὶ ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν.
Σὺ γὰρ ἔδωκας ἡμῖν ἔξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ
σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ.
[Ἐκφώνως.] Ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ
δύναμις.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱερεὺς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Ο διάκονος.

Τὰς κεφαλὰς ὑμῖν τῷ Ἰησοῦ κλίνατε.

Ο λαός. Σοὶ, Κύριε.

Οἱερεὺς ἐπεύχεται.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ παντοκράτωρ, ὁ καθήμενος
ἐπὶ τῶν χερουβίμ, καὶ δοξαζόμενος ὑπὲρ τῶν σεραφίμ·
ὁ ἐξ ὑδάτων οὐρανὸν σκευάσας, καὶ τοῖς τῶν ἀστέρων
χοροῖς κατακοσμήσας· ὁ ἐν ὑψίστοις ἀσωμάτους ἀγ-
γέλων συστησάμενος στρατιὰς πρὸς ἀεννάους δοξολο-
γίας· σοὶ ἐκλίναμεν τὸν αὐχένα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν

σωμάτων ἡμῶν, τὸ τῆς δουλείας πρόσχημα σημαίνοντες, καὶ δεόμεθά σου, τὰς σκοτοειδεῖς τῆς ἀμαρτίας ἐφόδους ἐκ τῆς ἡμῶν διανοίας ἀπέλασον, καὶ ταῖς τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος θεοείδεσιν αὐγαῖς τὸν ἡμέτερον νοῦν καταφαιδρυνον, ὅπως τῇ γνώσει σου πληθυνόμενοι, ἀξίως μετάσχοιμεν τῶν προκειμένων ἡμῖν ἀγαθῶν, τοῦ ἀχράντου σωματος, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγχωρῶν ἡμῖν πᾶν εἶδος ἀμαρτιῶν, διὰ τὴν πολλὴν καὶ ἀνεξιχνίαστόν σου ἀγαθότητα, χάριτι καὶ οἰκτηρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ. [Ἐκ φώνως.] Δι' οὖν καὶ μεθ' οὖν σοι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι.

‘Ο ιερεὺς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο διάκονος.

Μετὰ φόβου Θεοῦ [πρόσχωμεν].

‘Ο ιερεὺς εὔχεται.

‘Ἄγιε, ὑψιστε, φοβερὲ, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος, Κύριε, ἀγίασον ἡμᾶς τῷ λόγῳ τῆς σῆς χάριτος, καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος. Σὺ γὰρ εἶπας, Δέσποτα, Ἀγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἄγιος εἰμί. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀκατάληπτε Θεοῦ λόγε, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι ὁμοούσει, συναίδει, καὶ σύναρχε, πρόσδεξα τὸν ἀκίρατον ὑμνον, σὺν τοῖς χερουβίμ καὶ σεραφίμ, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου, ἐξ ἀναξίων μου χειλέων βοῶντα καὶ λέγοντά,

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον.

‘Ο ιερεὺς ἐκφώνως.
ΤΑ ἍΓΙΑ ΤΟΙΣ ἍΓΙΟΙΣ.

‘Ο λαός.

Εἰς Πατὴρ ἄγιος, εἰς Υἱὸς ἄγιος, ἐν Πνεῦμα ἄγιον,
εἰς ἑνότητα Πνεύματος ἄγίου. Ἀμήν.

‘Ο διάκονος.

‘Υπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως.

‘Ο ιερεὺς σφραγίζων τὸν λαὸν ἐκ-
φώνως.

‘Ο Κύριος μετὰ πάντων.

Καὶ κλάνει ὁ ιερεὺς τὸν ἄρτον, καὶ
λέγει.

Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς [ἄγιοις, καὶ τὰ ἔξῆς
τοῦ ψαλμοῦ].

Καὶ μελίζει ὁ ιερεὺς λέγων τοῖς πα-
ροῦσιν.

‘Ο Κύριος εὐλογήσει καὶ συνδιακονήσει, διὰ τῆς
μεγάλης, κ.τ.λ.

Καὶ λέγει ὁ ιερεύς.

Κελεύετε.

‘Ο κλῆρος.

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον κελεύει καὶ ἀγιάζει.

‘Ο ιερεύς.

‘Ιδοὺ ἡγίασται καὶ τετελείωται.

‘Ο κλῆρος.

Εἰς Πατὴρ ἄγιος· τρίς.

Καὶ λέγει ὁ ιερεύς.

‘Ο Κύριος μετὰ πάντων.

‘Ο κλῆρος.

Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματος σου.

‘Ο ιερεὺς λέγει.

Αὐτὸς εὐλόγησεν αὐτόν.

Καὶ μεταλαμβάνει ὁ ιερεὺς,

Εὐχή.

Τῆς κατὰ φιλανθρωπίας.

Ἄλλως.

Όν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τῆς πηγῆς.

Καὶ ὅταν μεταδιδοῖ τῷ κλήρῳ, λέγει.

Σῶμα ἄγιον.

Καὶ εἰς τὸ ποτήριον λέγει.

Αἷμα τίμιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν.

Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι, λέγει ὁ διάκονος.

Ἐπὶ προσευχὴν στάθητε.

‘Ο ιερεὺς.

Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο διάκονος.

Προσεύξασθε.

‘Ο ιερεὺς εὐχεταὶ τὴν εὐχαριστίαν.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἀγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων,
καὶ ἐπουρανίων σου μυστηρίων, ὃν ἔδωκας ἡμῖν ἐπὶ^{τὸν}
εὐεργεσίᾳ καὶ ἀγιασμῷ καὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν καὶ
τῶν σωμάτων ἡμῶν, καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε,
φιλάνθρωπε, ἀγαθὲ Κύριε, χάρισαι ἡμῖν τὴν κοινωνίαν
τοῦ ἀγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ μονογε-
νοῦς σου Υἱοῦ, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον, εἰς ἀγάπην
ἀνυπόκριτον, εἰς πλησμονὴν θεοσεβείας, εἰς ἀποτροπὴν
ἐναντίου, εἰς περιποίησιν τῶν ἐντολῶν σου, εἰς ἐφόδιον

ζωῆς αἰώνιου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ σου· [ἐκ φώνως] δι’ οὗ καὶ μεθ’ οὗ, σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

Εἶτα ὁ ἵερεὺς στρέφεται πρὸς τὸν λαὸν,
λέγων.

Ἄναξ μέγιστε, καὶ τῷ Πατρὶ σύναρχε, ὁ τῷ σῷ κράτει τὸν ἄδην σκυλεύσας, καὶ τὸν θάνατον πατήσας, καὶ τὸν ἰσχυρὸν δεσμεύσας, καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐκ τάφου ἀναστήσας τῇ θεουργικῇ σου δυνάμει καὶ φωτιστικῇ αἴγλῃ τῆς σῆς ἀρρήτου θεότητος, αὐτὸς, Δέσποτα, διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ ἀχράντου σου σώματος καὶ τοῦ τιμίου σου αἵματος ἔξαπόστειλον τὸν ἀόρατόν σου δεξιὰν, τὴν πλήρη εὐλογιῶν, καὶ πάντας ἡμᾶς εὐλόγησον, οἰκτείρησον, σθένωσον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ περίελε ἀφ’ ἡμῶν τὴν κακοηθῆ καὶ ἀμαρτάδα σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἐργασίαν καταύγασον τοὺς νοητοὺς ἡμῶν ὀφθαλμοὺς τῆς πειρικειμένης ζοφερᾶς ἀνομίας, σύναψον ἡμᾶς τῷ παμμακαρίστῳ, τῷ εὐαρεστήσαντι σοι συλλόγῳ, ὅτι διὰ σοῦ καὶ σύν σοι τῷ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ Πνεύματι πᾶς ὕμνος πρέπει, τιμὴ, κράτος, προσκύνησις τε καὶ εὐχαριστία, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο διάκονος. Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

Ο λαός. Ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ο ἱερεὺς ἐκ φώνως.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἡ χάρις τοῦ Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ κοινωνία καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ παναγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο λαός. Ἄμην.

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.

Οἱ ερεὺς ἐπεύχεται ἐν τῷ διακονικῷ λέγων.

"Εδωκας ἡμῖν, Δέσποτα, τὸν ἀγιασμὸν ἐν τῇ μετουσίᾳ τοῦ παναγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ· δὸς ἡμῖν τὴν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ φύλαξον ἡμᾶς ἀμώμους ἐν τῷ βίῳ, καὶ ὁδήγησον εἰς τὴν τελείαν ἀπολύτρωσιν καὶ νιοθεσίαν, καὶ εἰς τὰς μελλούσας αἰωνίους ἀπολαύσεις. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱ ερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Καὶ ἀπολύει λέγων.

Εὐλογείτω ὁ Θεὸς ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ σκέπων καὶ διατηρῶν πάντας ἡλας διὰ τῆς μεθέξεως τῶν ἀγίων αὐτοῦ μυστηρίων, ὁ ὃν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

NOTES.

Page 11, line 3. This is the Little Entrance: the Great Entrance being that of the Elements, page 15.

Page 11, line 9. The three Liturgical hymns in the Eastern Church are, The *Ter Sanctus*, given here; the *Cherubic hymn*, at the bottom of page 14; and the *Angelic*, which Western writers frequently call the *Ter Sanctus*, page 24, line 11.

Page 12, line 5. The “Apostle:” that which we call the Epistle.

Page 13, line 9 from the bottom. The Stichos, a short varying versicle and response, answers virtually to that which is called the Alleluia in the Constantinopolitan rite; to the Gradual in the Roman, though that precedes the Gospel; to the *Lauda* in the Mozarabic. It is not agreed what is meant by the Rubric, *The Deacon says the three*. Some imagine it to signify three collects here to be recited; others, a hymn with that beginning: for example, “*The Three Persons in one Godhead*,” &c.

Page 13, last line. The Pope—that is, of Alexandria: the technical title of the Bishop of that city, as well as of Rome. Eastern Canonists make *Patriarch* the proper appellation of the Bishop of Antioch, and *Archbishop* of him of Constantinople.

Page 15, line 9 from the bottom. The technical expression for the recital of the prayer, while the kiss of peace was being given by the men to the men, and the women to the women.

Page 17, line 15. Here begins the second great division of the Liturgy, the *Anaphora*.

Page 17, line 4 from the bottom. The insertion of the Great Intercession for Quick and Dead in this place is (see Preface) the peculiarity of this Liturgy.

Page 19, line 11. Notice the mention of the mines—that is, with reference to the Christians condemned to work in them—as a proof of the extreme antiquity of this prayer.

Page 21, line 5. These references to S. Mark, and to the Bless'd Virgin, are clearly later insertions.

Page 21, line 18. The *Diptychs of the departed*: that is, the record of the names of former Bishops and other distinguished personages connected with the See. The fierce disputes regarding the erasure from, or retention in, the Diptychs of a particular name, as a test of orthodoxy, especially between Rome and Constantinople, are well known to all students of Ecclesiastical history.

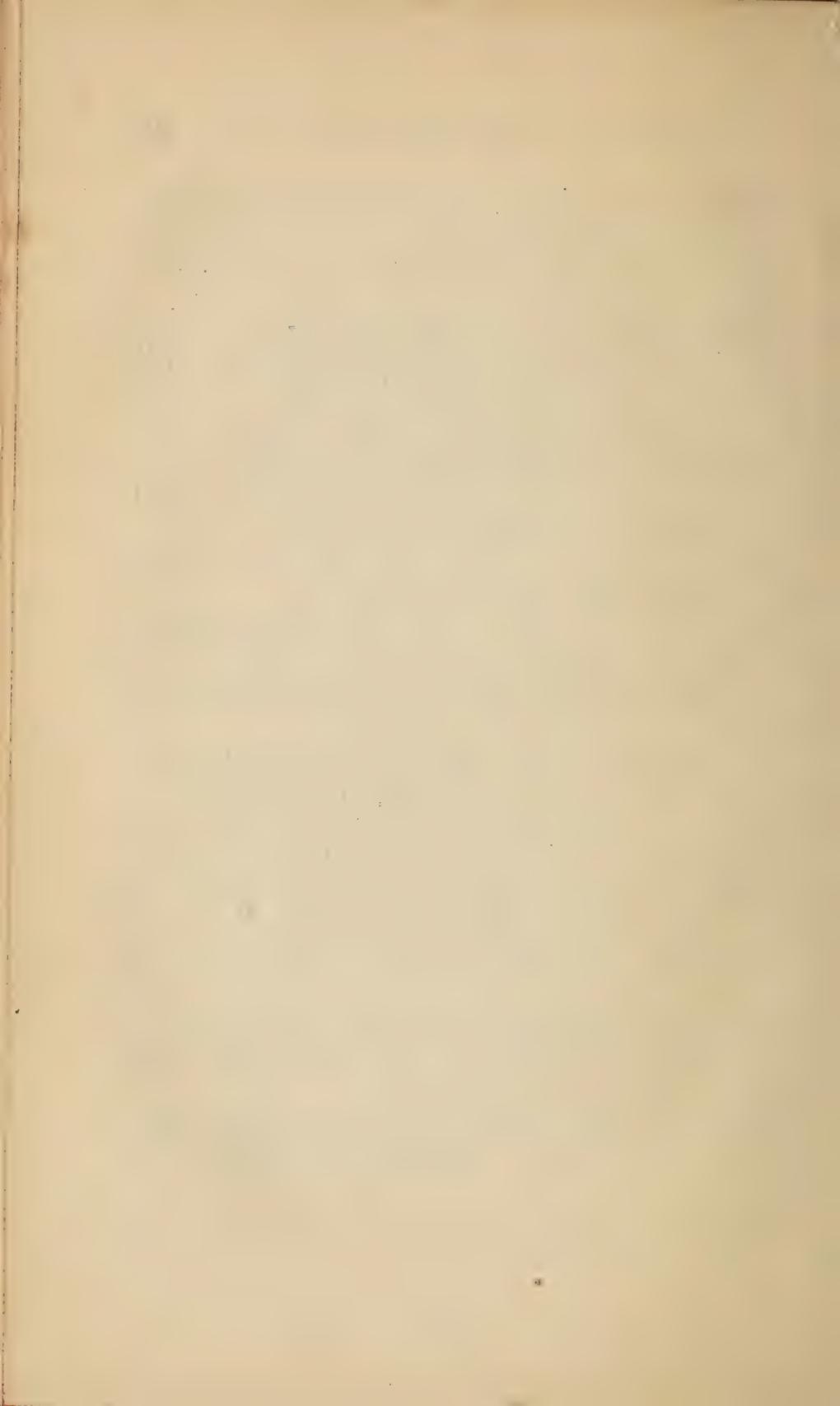
Page 26, line 10, The words within the brackets I have added from the cognate Liturgy of S. Cyril.

Page 28, line 10. This is the short prayer against temptation, which occurs in all Liturgies after the LORD'S Prayer (the Clementine only excepted, where the LORD'S Prayer itself is not found,) and which is called the *Embolismus*.

Page 28, line 7 from bottom. This is called the Prayer of Intense Adoration, and answers to the worship paid by the Western Church at the Elevation of the Host.

Page 30, line 2. The *Sancta sanctis*, a component part of all Eastern Liturgies, as well as of the Mozarabic and Gallican; and so frequently referred to by the Fathers. But for the extraordinary interpretation which a late able writer would affix to the expression, it would be needless to observe that the sense has always been understood, as it still is understood, by the Eastern Church, "Holy things for holy persons:" and never "The Holy things are lifted up to the holy places."

Page 33. This last prayer is a manifest addition, taken from some other Office, and having no business here.

THE LITURGY

OF

S A I N T J A M E S,

THE BROTHER OF THE LORD:

OR

ACCORDING TO THE USE OF THE

Church of Jerusalem.

EDITED BY THE

REV. J. M. NEALE, M.A.,

WARDEN OF SACKVILLE COLLEGE.

LONDON:

J. T. HAYES, LYALL PLACE, EATON SQUARE.

1858.

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

PREFACE.

THE Liturgy of S. JAMES may claim the first place for value among all the primitive Liturgies. The direct parent of those of S. Basil and S. Chrysostom, it is itself still said in some of the islands of the Archipelago on S. James's Day.

There are but two MSS., with the fragment of a third, from which the ancient text is derived. The first of these, belonging to the Basilian Library at Rome, was written at Antioch during the twelfth century: the second appears to have been transcribed in Mount Sinai during the tenth. The earliest edition was published at Rome in 1526, by Demetrius Ducas; then we have the Paris edition of 1560; then the reprints in the *Bibliotheca Patrum*, the *Codex Apocryphus Novi Testamenti*, and the *Codex Liturgicus* of Assemann. Bishop Rattray published, in 1742, "The Ancient Liturgy of the Church at Jerusalem;" or S. James's, restored, as he conceived, to its original purity by the omission of later insertions: a valuable work, from the collation of parallel passages in the other primitive Liturgies, though the supposed restoration is unsatisfactory enough. Then follow Mr. Trollope's "Greek Liturgy of S. James, with an English Introduction and Notes" (Edinburgh, 1848); my own

edition in the *Tetralogia Liturgica*; and finally, Dr. Daniel's, in his *Codex Liturgicus*, who has done me the honour of quoting largely from my notes.

The present edition is not an exact reprint of any of the above-mentioned, as further consideration has induced me to prefer one or two readings which I had rejected in the *Tetralogia*.

The Liturgy of S. Clement, with God's help, will be the next to follow.

SACKVILLE COLLEGE, June 9th, 1853.

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ.

‘Ο ιερεύς.

ἘΝ πλήθει ἀμαρτιῶν μεμολυσμένον με μὴ ἔξουδενώσης, δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἵδού γὰρ προσῆλθον τῷ θείῳ τούτῳ καὶ ἐπουρανίῳ μυστηρίῳ σου, οὐχ ὡς ἄξιος ὑπάρχων· ἀλλ’ εἰς τὴν σὴν ἀφορῶν ἀγαθότητα, ἀφίημι σοι τὴν φωνὴν, Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ· ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἴμι ἄξιος ἀντοφθαλμῆσαι τῇ ιερᾷ σου ταύτῃ καὶ πνευματικῇ τραπέζῃ, ἐφ’ ἣ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐμοὶ τῷ ἀμαρτωλῷ, καὶ πάσῃ κηλῖδι κατεστιγμένῳ, μυστικῷς πρόκειται εἰς θυσίαν. Διὸ ταύτην σοι τὴν ἰκεσίαν καὶ εὐχαριστίαν προτάγω, τοῦ καταπεμφθῆναι μοι τὸ Πνεῦμά σου τὸ Παράκλητον ἐνισχύον καὶ καταρτίζον με πρὸς τὴν λειτουργίαν ταύτην, καὶ τὴν παρὰ σοῦ μοι τῷ λαῷ ἐπαγγελθεῖσαν φωνὴν, ἀκατακρίτως ταύτην ἀποφθέγξασθαι καταξίωσον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ’ οὗ εὐλογητὸς εἴ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ καὶ ὅμοουσίῳ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχὴ τῆς παραστάσεως.

Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, τῷ τριαδικῷ καὶ ἐνιαίῳ φωτὶ τῆς θεότητος, τῆς ἐν τριάδι μοναδικῶς ὑπαρχούσης, καὶ διαιρουμένης ἀδιαιρέτως· τριάς γὰρ εἰς Θεὸς παντοκράτωρ, οὗ τὴν δόξαν οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται, ἡ δὲ γῆ τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν, καὶ ἡ

θάλασσα τὸ αὐτοῦ κράτος, καὶ πᾶσα αἰσθητὴ καὶ νοητὴ κτίσις τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα κηρύττει πάντοτε· δῆτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, κράτος, μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχὴ τοῦ θυμιάματος τῆς εἰσόδου τῆς
ἐν ἀρξεως.

Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁ Θεοῦ Λόγε, ὁ ἐκουσίως ἔαυτὸν θυσίαν ἄμωμον ἐπὶ σταυροῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσαγαγὼν, ὁ διφυὴς ἄνθραξ, ὁ τῇ λαβίδῃ τῶν τοῦ προφήτου χειλέων ἀψάμενος, καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ ἀφελόμενος, ἄψαι καὶ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τῶν αἰσθήσεων, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος, καὶ παράστησον ἡμᾶς ἀγνοῦς τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ τοῦ προσενέγκαι σοι θυσίαν αἰνέστεως· καὶ πρόσδεξαι ἀφ' ἡμῶν τῶν ἀχρείων δούλων σου τὸ παρὸν θυμίαμα, εἰς ὅσμὴν εὐώδίας· καὶ εὐώδίασον ἡμῶν τὸ δυσῶδες τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· καὶ ἀγίασον ἡμᾶς τῇ ἀγιαστικῇ δυνάμει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος· σὺ γάρ εἰ μόνος ἄγιος, ὁ ἀγιάζων καὶ τοῖς πιστοῖς μεταδιδόμενος· καὶ πρέπει σοι ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εὐχὴ τῆς ἐν ἀρξεως.

Εὐεργέτα βασιλεῦ τῶν αἰώνων, καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης δημιουργὲ, πρόσδεξαι προσιοῦσάν σοι διὰ τοῦ Χριστοῦ σου τὴν ἐκκλησίαν σου· ἐκάστῳ τὸ συμφέρον ἐκπλήρωσον· ἄγαγε πάντας εἰς τελειότητα, καὶ ἀξίους ἡμᾶς ἀπέργασαι τῆς χάριτος τοῦ ἀγιασμοῦ σου, ἐπισυνάγων ἡμᾶς ἐν τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, ἥν περιεποιήσω τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς

εῖ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ
ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.
Αμήν.

‘Ο διάκονος.

“Ετι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Ο ιερεὺς, εὐχὴν τοῦ θυμιάματος τῆς
εἰσόδου τῆς συνάξεως.

‘Ο Θεὸς ὁ προσδεξάμενος Ἀβὲλ τὰ δῶρα, Νῶε καὶ
Ἀβραὰμ τὴν θυσίαν, Ααρὼν καὶ Ζαχαρίου τὸ θυμίαμα,
πρόσδεξαι καὶ ἐκ χειρὸς ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸ
θυμίαμα τοῦτο εἰς ὅσμὴν εὐώδιας καὶ ἄφεσιν τῶν ἀμαρ-
τιῶν ἡμῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, ὅτι εὐλογημένος
ὑπάρχεις, καὶ πρέπει σοι ἡ δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ
καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ.

‘Ο διάκονος.

Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ιερεὺς ἐπεύχεται.

‘Ο Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ δι’
ὑπερβολὴν ἀγαθότητος καὶ ἀκατάσχετον ἔρωτα σταυ-
ρωθεὶς, καὶ λόγχῃ καὶ ἤλοις παρῆναι μὴ ἀπανηνάμενος.
ὁ τὴν κρυφίαν καὶ ἐπίφοβον ταύτην τελετὴν, εἰς ἀνάμ-
νησιν αἰωνίαν ἡμῖν ἐκτενῆ παρασχόμενος· εὐλογήσαι
τὴν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ διακονίαν σου, καὶ εὐλογήσαι
τὴν εἰσόδον ἡμῶν, καὶ ἐντελῶς τελειώσαι τὴν παρά-
στασιν τῆς λειτουργίας ἡμῶν ταύτης, τῇ ἀφάτῳ αὐτοῦ
εὐσπλαγχνίᾳ, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Αμήν.

Ἐύχὴ ἀποκριτικὴ παρὰ τοῦ διακόνου.

‘Ο Κύριος εὐλογήσαι καὶ ἀξιώσαι ἡμᾶς σεραφικῶς
δωροφορῆσαι, καὶ προσάσαι τὴν πολυύμνητον ὁδὸν τοῦ
ἐνθεαστικοῦ καὶ τρισαγίου, τῷ ἀνενδεεῖ καὶ ὑπερπλήρει
πάσης τῆς ἀγιαστικῆς τελειότητος, νῦν καὶ ἀεὶ.

Εἰτα ἄρχεται ἀειδεῖν ὁ διάκονος ἐν τῇ
εἰσόδῳ.

‘Ο μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος
ὑπάρχων, καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἀγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, σταυρωθεὶς τε,
Χριστὲ ὁ Θεὸς, θανάτῳ θάνατον πατήσας, εἰς ὧν τῆς
ἀγίας Τριάδος, συνδιξαζόμενος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ
Πνεύματι, σῶσον ἡμᾶς.

‘Ο ιερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἀπὸ
τῶν πυλῶν ἔως τοῦ θυσιαστηρίου.

‘Ο Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ μεγαλώνυμος Κύριος, ὁ
δοὺς ἡμῖν εἴσοδον εἰς τὰ ἄγια τῶν ἀγίων, διὰ τῆς ἐπι-
δημίας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵκετεύομεν καὶ πα-
ρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, ἐπειδὴ ἔμφοβοι καὶ
ἐντρομοί ἐσμεν, μέλλοντες παρεστάναι τῷ ἀγίῳ σου
θυσιαστηρίῳ, ἐξαπόστειλον ἐφ’ ἡμᾶς ὁ Θεὸς τὴν χάριν
σου τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἀγίαστον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ
σώματα καὶ τὰ πνεύματα, καὶ ἀλλοίωσον τὰ φρονή-
ματα ἡμῶν πρὸς εὐσέβειαν, ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδότι
προσφέρωμεν σοι δῶρα, δόματα, καρπώματα, εἰς ἀθέ-
τησιν τῶν ἡμετέρων πλημμελημάτων, καὶ εἰς ἰλασμὸν
παντὸς τοῦ λαοῦ σου, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ’ οὗ εὐλογητὸς εἴ-
εις τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

Μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ θυσιαστήριον
λέγει ὁ ιερεύς.

Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός.

Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο ιερεύς.

‘Ο Κύριος εὐλογήσαι πάντας ἡμᾶς, καὶ ἀγιάσαι ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ καὶ ἱερουργίᾳ τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων,¹ καὶ τὰς μακαρίας ψυχὰς ἀναπαύων μετὰ ἀγίων καὶ δικαίων, τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

Εἶτα λέγει ὁ διάκονος συναπτήν.

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ Θεοῦ φιλανθρωπίας καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως πασῶν τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, καὶ ἐπαναστάσεως ἔχθρῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εἶτα οἱ ψάλται τὸν τρισάγιον ψάλλουσιν ὑμνον.

“Ἄγιος ὁ Θεὸς, ἄγιος ἴσχυρὸς, ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Καὶ ὁ ιερεὺς ἐπεύχεται ἐπικλινόμενος.

Οἰκτίρμον καὶ ἐλεῆμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε καὶ ἀληθινὲ Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν σῶν ἵκετῶν, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ διαβολικοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου, καὶ μὴ ἀποστήσῃς ἀφ’ ἡμῶν τὴν σὴν βοήθειαν, μηδὲ βαρυτέρας τῆς ἡμετέρας δυνάμεως παιδείας ἐπαγάγης ἡμῖν· ἡμεῖς γὰρ οὐχ ἰκανοὶ πρὸς τὸ νικᾶν τὰ ἀντιπίπτοντα· σὺ δὲ δυνατὸς εἶ, Κύριε, εἰς τὸ σώζειν ἐκ πάντων τῶν ἐναντιωμάτων· σῶσον ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐκ τῶν δυσχερῶν τοῦ κόσμου τούτου κατὰ τὴν χρηστότη-

τά σου, ὅπως εἰσελθόντες ἐν καθαρῷ συνειδήσει πρὸς τὸ ἄγιον σου θυσιαστήριον, τὸν μακάριον καὶ τρισάγιον ὕμνον, σὺν ταῖς ἐπουρανίαις δυνάμεσιν, ἀκατακρίτως ἀναπέμπωμέν σοι· καὶ τὴν εὐάρεστόν σοι καὶ θείαν ἐπιτελέσαντες λειτουργίαν, καταξιωθῶμεν τῆς αἰώνιου ζωῆς.

Ἐκφώνησις.

Ὅτι ἄγιος εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐν ἀγίοις κατοικεῖς καὶ ἐπαναπαύῃ, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἄγιῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο λαός. Ἄμην.

Ο ἱερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Οἱ ψάλται. Ἄλληλούϊα.

Εἴτα ἀναγινώσκεται² διεξοδικώτατα τὰ ιερὰ λόγια τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἀποδείκνυται ἡ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐνανθρώπησις, τά τε πάθη καὶ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, ἡ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἄνοδος, καὶ πάλιν ἡ δευτέρα αὐτοῦ μετὰ δόξης παρουσία· καὶ τοῦτο γίνεται καθ' ἔκάστην ἐν τῇ ιερᾷ καὶ θείᾳ ἱερουργίᾳ.

Μετὰ δὲ τὸ ἀναγνῶσαι καὶ διδάξαι λέγει ὁ διάκονος·

Εἴπωμεν πάντες, Κύριε ἐλέησον.

Κύριε παντοκράτορ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον.

Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως

πασῶν τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως παντὸς τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, δεόμεθά σου ἐπάκουσον.

‘Υπὲρ τοῦ ρύσθηναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὥργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης, αἰχμαλωσίας, πικροῦ θανάτου, καὶ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, δεόμεθά σου ἐπάκουσον.

‘Υπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον καὶ μέγα ἔλεος, ἵκετεύομέν σε, σπλαγχνίσθητι καὶ ἐλέησον.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.

‘Επίσκεψαι τὸν κόσμον σου ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς.

‘Υψωσον κέρας Χριστιανῶν τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ.

‘Ικετεύομέν σε πολυέλεε Κύριε, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ ἐλέησον.

‘Ο λαὸς ἐκ τρίτου.

Κύριε ἐλέησον.

‘Ο διάκονος.

‘Υπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ συγχωρήσεως πλημμελημάτων, καὶ τοῦ ρύσθηναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὥργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνικὴν, καὶ ἀναμάρτητον οἱ πάντες παρὰ τοῦ Κυρίου διελθεῖν αἰτησώμεθα.

‘Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὄδηγὸν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Συγγνώμην καὶ ἀφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὑγιείᾳ ἔκτελέσαι, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, καὶ καλὴν ἀπολογίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ φρικτοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, αἰτησώμεθα.

‘Ο ιερεύς.

Σὺ γάρ εἶ ὁ εὐαγγελισμὸς καὶ ὁ φωτισμὸς, σωτὴρ καὶ φύλαξ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ Θεὸς, καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ πανάγιον, νῦν καὶ ἀεί.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεύς.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν ἀγίων καὶ δικαίων, μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

‘Ο λαός. Σοὶ Κύριε.

‘Ο ιερεύς.

‘Ο ἐνηχήσας ἡμᾶς Θεὸς τὰ θεῖά σου λόγια καὶ σωτήρια, φώτισον τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς τὴν τῶν προλεχθέντων κατάληψιν, ὡς μὴ μόνον ἀκροατὰς ὁφθῆναι τῶν πνευματικῶν, ἀλλὰ καὶ ποιητὰς πράξεων ἀγαθῶν, πίστιν μετερχομένους ἀνύπουλον, βίον ἄμεμπτον, πολιτείαν ἀνέγκλητον.

‘Εκ φώνησις.

‘Ἐν Χριστῷ Ιησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός.

Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος.

Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

‘Ο λαός. Σοὶ Κύριε.

‘Ο ιερεὺς ἐπεύχεται λέγων.

Δέσποτα ζωοποιὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν χορηγὲ, ὁ δοὺς
τοῖς ἀνθρώποις τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς,
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καταξίωσον ἡμᾶς
ἐν ἀγιασμῷ καὶ ταύτην σοι τὴν θείαν ἐπιτελέσαι λει-
τουργίαν, εἰς ἀπόλαυσιν τῆς μελλούσης μακαριότητος.

‘Εκ φώνησις.

“Οπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε φυλαττόμενοι,
καὶ εἰς φῶς ἀληθείας ὁδηγούμενοι, σοὶ τὴν δόξαν καὶ
τὴν εὐχαριστίαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ
καὶ τῷ ἄγιῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί.

‘Ο λαός. Ἀμήν.

‘Ο διάκονος.

Μή τις τῶν κατηχουμένων, μή τις τῶν ἀμυήτων, μή
τις τῶν μὴ δυναμένων ἡμῖν συνδεθῆναι ἀλλίλους
ἐπίγνωτε· τὰς θύρας ὅρθοι· πάντες. “Ετι τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

‘Ο ιερεὺς εὐχὴν τοῦ θυμιάματος.

Δέσποτα παντοκράτορ, βασιλεῦ τῆς δόξης,³ ὁ εἰδὼς τὰ
πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, αὐτὸς πάρεστον ἡμῖν ἐν τῇ
ῶρᾳ ἄγιᾳ ταύτῃ ἐπικαλουμένοις σε· καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς
ἀπὸ αἰσχύνης παραπτωμάτων· κάθαρον ἡμῶν τὸν νοῦν
καὶ τὰ φρονήματα ἀπὸ μιαρῶν ἐπιθυμιῶν καὶ κοσμικῆς
ἀπάτης καὶ πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας· καὶ πρόσδεξαι
ἐκ χειρὸς ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸ θυμίαμα τοῦτο, ὡς
προσεδέξω τὴν προσφορὰν Ἀβελ καὶ Νῶε καὶ Ἀαρὼν

καὶ Σαμουὴλ, καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ρύσμενος
ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, καὶ σώζων εἰς
τὸ πάντοτε εὐαρεστεῖν καὶ προσκυνεῖν καὶ δοξάζειν σε
τὸν Πατέρα καὶ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμά
σου τὸ πανάγιον, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

**Καὶ ἄρχονται οἱ ἀναγνῶσται τοῦ χερου-
βικοῦ.**

Οἱ τὰ χερουβίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες, καὶ τῇ ζωο-
ποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὅμνον ἔδοντες, πᾶσαν τὴν
βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τὸν βασιλέα τῶν
ὅλων ὑποδεξάμενοι ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφο-
ρούμενον τάξειν, ἀλληλούϊα.

‘Ο ιερεύς.

Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, καὶ στήτω μετὰ
φόβου καὶ τρόμου, καὶ μηδὲν γῆγινον ἐν ἑαυτῇ λογι-
ζέσθω· ὁ γὰρ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος
τῶν κυριευόντων, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν προέρχεται
σφαγιασθῆναι καὶ δοθῆναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς·
προηγοῦνται δὲ τούτου οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων μετὰ
πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας, τὰ πολυόμματα χερουβίμ,
καὶ τὰ ἔξαπτέρυγα σεραφίμ τὰς ὄψεις καλύπτοντα,
καὶ βωντα τὸν ὅμνον ἀλληλούϊα, ἀλληλούϊα, ἀλλη-
λούϊα.

**‘Ο ΙΕΡΕΥΣ⁴ εἰσάγων τὰ ἄγια δῶρα,
λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην.**

‘Ο Θεὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον τὴν
τροφὴν τοῦ παντὸς κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστὸν ἔξαποστείλας, σωτῆρα, καὶ λυτρωτὴν, καὶ
εὐεργέτην, εὐλογοῦντα, καὶ ἀγιάζοντα ἡμᾶς, αὐτὸς
εὐλόγησον τὴν πρόθεσιν ταύτην, καὶ πρόσδεξαι αὐτὴν
εἰς τὸ ὑπερουράνιόν σου θυσιαστήριον· μνημόνευσον,

ώς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, τῶν προσενεγκάντων, καὶ δι' οὓς προσήγαγον· καὶ ἡμᾶς ἀκατακρίτους διαφύλαξον ἐν τῇ ἱερουργίᾳ τῶν θείων σου μυστηρίων· ὅτι ἥγιασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο ιερεύς.

Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο διάκονος.

Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ιερεύς.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων πάντας ἡμᾶς ἐπὶ τῇ προθέσει τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων, καὶ τὰς μακαρίας ψυχὰς ἀναπαύων μετὰ ἀγίων καὶ δικαίων, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο διάκονος.

Ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν.

‘Αρχεται ὁ ιερεύς.

Πιστεύω εἰς ἔνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς· καὶ εἰς ἔνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ ἔξῆς τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Ἐπειτα ἐπεύχεται κλίνας τὸν αὐχένα.

‘Ο πάντων Θεὸς καὶ Δεσπότης, ἀξίους ἡμᾶς ἀπέργασαι· τῆς ὥρας ταύτης τοὺς ἀναξίους, φιλάνθρωπε· ἵνα καθαρεύοντες παντὸς δόλου καὶ πάσης ὑποκρίσεως, ἐνωθῶμεν ἀλλήλοις τῷ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης συνδέσμῳ, βεβαιούμενοι τῷ τῆς σῆς θεογνωσίας ἀγιασμῷ, διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Σωτῆ-

ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὐ εὐλογητὸς εἰ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

‘Ο διάκονος.

Στῶμεν καλῶς, στῶμεν εὐλαβῶς, στῶμεν μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ κατανύξεως. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Ο ιερεύς.

“Οτι Θεὸς εἰρήνης, ἐλέους, ἀγάπης, οἰκτιρμῶν, καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις σὺ, καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ πανάγιον νῦν καὶ ἀεί.

‘Ο λαός. Ἀμήν.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος.

Αγαπήσωμεν ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

‘Ο ιερεὺς ἐπικλινόμενος λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην.

‘Ο μόνος Κύριος καὶ ἐλεήμων Θεὸς, τοῖς κλίνουσι τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ἐνώπιον τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, καὶ ἐπιζητοῦσι τὰς παρὰ σοῦ πνευματικὰς δωρεὰς, ἔξαπόστειλον τὴν χάριν σου τὴν ἀγαθὴν, καὶ εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ καὶ ἀναφαιρέτῳ, ὃ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ ταπεινὰ ἐφορῶν.

‘Εκ φώνησις.

“Οτι αἰνετὸν καὶ προσκυνητὸν καὶ ὑπερένδοξον ὑπάρχει τὸ πανάγιον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

‘Ο διάκονος.

Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ιερεύς.

‘Ο Κύριος εὐλογήσει καὶ συνδιακονήσει πᾶσιν ἡμῖν
τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ.

Καὶ πάλιν.

‘Ο Κύριος εὐλογήσει, καὶ ἀξίους ποιήσει τῆς παρα-
στάσεως τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ⁵
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ πάλιν.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων πάντας
ἡμᾶς ἐπὶ τῇ παραστάσει καὶ ἱερουργίᾳ τῶν ἀχράντων
αὐτοῦ μυστηρίων, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

‘Ο διάκονος ποιεῖ καθολικὴν⁵ συναπτήν.

‘Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον.

‘Ο διάκονος.

Σῶσον, ἐλέησον, οἰκτείρησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς,
ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι.

‘Υπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης, καὶ Θεοῦ φιλανθρωπίας,
καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως
πασῶν τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν
ταῖς ἀγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις, μεμνημένων τῶν
πενήτων, χηρῶν καὶ ὄρφανῶν, ξένων καὶ ἐπιδεομένων,
καὶ τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν ὥστε μνημονεύειν αὐτῶν ἐν
ταῖς προσευχαῖς, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῶν ἐν γῆρᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ ὅντων, νοσούντων,
καμιόντων, καὶ τῶν ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐνοχ-

λουμένων, τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ταχείας ιάσεως καὶ σωτηρίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῶν ἐν παρθενίᾳ, καὶ ἀγνείᾳ, καὶ ἀσκήσει, καὶ ἐν σεμνῷ γάμῳ διαγόντων, καὶ τῶν ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὅπαις τῆς γῆς ἀγωνιζομένων ὁσίων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, ξενιτευόντων Χριστιανῶν, καὶ τῶν ἐν αἰχμαλωσίαις, καὶ ἐξορίαις, καὶ ἐν φυλακαῖς, καὶ πικραῖς δουλείαις ὅντων ἀδελφῶν ἡμῶν, εἰρηνικῆς ἐπανόδου αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν, καὶ συγχωρήσεως πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὄργης, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, καὶ ἐπαναστάσεως ἔχθρῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, ὅμβρων εἰρηνικῶν, δρόσων ἀγαθῶν, καρπῶν εὐφορίας, τελείας εὐετηρίας, καὶ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου τοῦ ἐνιαυτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῶν παρόντων καὶ συνευχομένων ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ ἀγίᾳ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, σπουδῆς, καμάτου, καὶ προθυμίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς Χριστιανῆς θλιβομένης καὶ καταπονουμένης, ἐλέους καὶ βοηθείας Θεοῦ ἐπιδεομένης, καὶ ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων, ὑγιείας τῶν ἀσθενούντων, καὶ ἀναρρύσεως τῶν αἰχμαλώτων, ἀναπαύσεως τῶν προκεκοιμημένων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουσθῆναι καὶ εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ καταπεμφθῆναι ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης ἡμῶν, θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν ἀγίων καὶ δικαίων μνημονεύσωμεν,

ὅπως εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις αὐτῶν οἱ πάντες ἐλεηθῶμεν.

Καὶ ὑπὲρ τῶν προκειμένων τιμίων, ἐπουρανίων, ἀρόρήτων, ἀχράντων, ἐνδόξων, φοβερῶν, φρικτῶν, θείων δώρων, καὶ σωτηρίας τοῦ παρεστῶτος καὶ προσφέροντος αὐτὰ ιερέως, Κύριον τὸν Θεὸν ἰκετεύσωμεν.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον.

Ἐκ τρίτου.

Εἰτα σφραγίζει τὰ δῶρα ὁ ιερεὺς, καὶ ἵσταμενος λέγει καθ' ἐαυτὸν οὕτως.

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.

Ἐκ τρίτου.

Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἰνεσίν σου.

Ἐκ τρίτου.

Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεώς σου, Κύριε, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.

Ἐκ τρίτου.

Τοῦ Πατρός. Ἄμην. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἄμην. Καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Ἄμην. Νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

Καὶ ἐπικλινόμενος ἐνθεν καὶ ἐνθεν,
λέγει.

Μεγαλύνατε τὸν Κύριον σὺν ἐμοὶ, καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.

Καὶ ἀποκρίνονται ἐπικλινομένως.

Πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις
Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι.

Εἶτα ὁ ἵερεὺς διεξοδικῶς.

‘Ο ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς ἐν ἑλέοις καὶ οἰκτιρμοῖς,
δέσποτα Κύριε, καὶ χαρισάμενος παρόρθησίαν ἡμῖν τοῖς
ταπεινοῖς καὶ ἀμαρτωλοῖς καὶ ἀναξίοις σου δούλοις,
παρεστάναι τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, καὶ προσφέρειν
σοι τὴν φοβερὰν ταύτην καὶ ἀναίμακτον θυσίαν ὑπὲρ
τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
μάτων, ἐπίβλεψον ἐπ’ ἐμὲ τὸν ἀχρεῖον δοῦλόν σου, καὶ
ἐξάλειψον τὰ παραπτώματα διὰ τὴν σὴν εὐσπλαγχ-
νίαν· καὶ καθάρισόν μου τὰ χείλη καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ^τ
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος· καὶ ἀπόστη-
σον ἀπ’ ἐμοῦ πάντα λογισμὸν αἰσχρόν τε καὶ ἀσύνετον,
καὶ ἰκάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ παναγίου σου Πνεύ-
ματος εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην· καὶ πρόσδεξαι με
διὰ τὴν ἀγαθότητά σου, προσεγγίζοντα τῷ ἀγίῳ σου
θυσιαστηρίῳ· καὶ εὐδόκησον, Κύριε, δεκτὰ γενέσθαι τὰ
προσαγόμενα ταῦτα δῶρα διὰ τῶν ἡμετέρων χειρῶν,
συγκαταβάίνων ταῖς ἐμαῖς ἀσθενείαις, καὶ μὴ ἀπορρί-
ψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, μηδὲ βδελύξῃ τὴν ἐμὴν
ἀναξιότητα, ἀλλ’ ἐλέησόν με κατὰ τὸ μέγα ἔλεος σου,
καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου παρένεγκε τὰ
ἀνομήματά μου, ἵνα ἀκατακρίτως προσελθὼν κατενώ-
πιον τῆς δόξης σου, καταξιωθῶ τῆς σκέπης τοῦ μονογε-
νοῦς σου Υἱοῦ καὶ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ παναγίου Πνεύ-
ματος, καὶ μὴ ὡς δοῦλος ἀμαρτίας ἀποδόκιμος γένωμαι,
ἀλλ’ ὡς δοῦλος σὸς εὗρω χάριν καὶ ἔλεος καὶ ἄφεσιν
ἀμαρτιῶν ἐνώπιον σου, καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλ-
λοντι αἰώνι· ναὶ Δέσποτα παντοκράτορ, παντοδύναμε
Κύριε, εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου· σὺ γὰρ εἰ ὁ τὰ
πάντα ἐνεργῶν ἐν πᾶσι, καὶ τὴν παρά σου πάντες ἐπι-
ζητοῦμεν ἐπὶ πᾶσι βοήθειάν τε καὶ ἀντίληψιν, καὶ τοῦ
μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ καὶ
δόμοουσίου Πνεύματος, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰώνας.

Ο Θεὸς ὁ διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον φιλανθρωπίαν ἔξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα τὸ πεπλανημένον ἐπαναστρέψῃ πρόβατον, μὴ ἀποστραφῆς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἐγχειροῦντάς σου τῇ φοβερᾷ ταύτῃ καὶ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ· οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν πεποιθότες ἐσμὲν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἐλέει σου τῷ ἀγαθῷ, δι' οὗ τὸ γένος ἡμῶν περιποιήθη· ἱκετεύομεν καὶ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, ἵνα μὴ γένηται εἰς κατάκριμα τῷ λαῷ σου τὸ οἰκονομηθὲν ἡμῖν τοῦτο πρὸς σωτηρίαν μυστήριον, ἀλλ' εἰς ἔξαλειψιν ἀμαρτιῶν, εἰς ἀνανέωσιν ψυχῶν καὶ σωμάτων, εἰς εὐαρέστησίν σου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἐν ἐλέει καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἴ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας.

Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὸν εἰς τὴν ζωὴν, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὄδοὺς εἰς σωτηρίαν, ὁ χαρισάμενος ἡμῖν οὐρανίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν, καὶ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην ἐν τῇ δυνάμει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, εὐδόκησον, δέσποτα, γενέσθαι ἡμᾶς διακόνους τῆς καινῆς σου διαθήκης, λειτουργοὺς τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων· καὶ πρόσδεξαι ἡμᾶς προσεγγίζοντας τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, ἵνα ἄξιοι γενώμεθα τοῦ προσφέρειν σοι δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπέρ τε ἑαυτῶν καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· καὶ δὸς ἡμῖν, Κύριε, μετὰ παντὸς φόβου καὶ συνειδήσεως καθαρᾶς προσκομίσαι σοι τὴν πνευματικὴν ταύτην καὶ ἀναιμάκτον θυσίαν, ἢν προσδεξάμενος εἰς τὸ ἄγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερόν σου θυσιαστήριον, εἰς ὅσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος· καὶ ὁ Θεὸς ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπιδεῖπὲ τὴν λογικὴν λατρίαν ἡμῶν ταύτην, καὶ πρόσδεξαι αὐτὴν, ὡς προσεδέξω Ἀβελ τὰ δῶρα, Νῷε τὰς θυσίας,

Μωσέως καὶ Ἀαρὼν τὰς Ἱερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἰρηνικὰς, Δαβὶδ τὴν μετάνοιαν, Ζαχαρίου τὸ θυμίαμα· ὡς προσεδέξω ἐκ χειρὸς τῶν ἀποστόλων σου τὴν ἀληθινὴν ταύτην λατρείαν, οὕτω πρόσδεξαι καὶ ἐκ χειρῶν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα ἐν τῇ χρηστότητί σου· καὶ δὸς γενέσθαι τὴν προσφορὰν ἡμῶν εὐπρόσδεκτον, ἡγιασμένην ἐν Πνεύματι ἀγίῳ, εἰς ἔξιλασμα τῶν ἡμετέρων πλημμελημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, καὶ εἰς ἀνάπταυσιν τῶν προκεκομένων ψυχῶν· ἵνα καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου, καταξιωθέντες ἀδόλως λειτουργεῖν τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, λάβωμεν τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων, καὶ εὔρωμεν χάριν καὶ ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς ἀνταποδόσεώς σου τῆς δικαίας καὶ ἀγαθῆς.

Εὐχὴ τοῦ καταπετάσματος.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἔδωκας ἡμῖν παρόρησίαν εἰς τὴν εἰσοδον τῶν ἀγίων σου, ἢν ἀνεκαίνισας ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ σου· καταξιωθέντες οὖν εἰσελθεῖν εἰς τόπον σκηνώματος δόξης σου, ἐσω τε γενέσθαι τοῦ καταπετάσματος, καὶ τὰ ἄγια τῶν ἀγίων κατοπτεῦσαι, προσπίπτομεν τῇ σῇ ἀγαθότητι· Δέσποτα, ἐλέησαι ἡμας· ἐπειδὴ ἔμφοβοι καὶ ἐντρομοί ἐσμεν, μέλλοντες παρεστάναι τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ καὶ προσφέρειν τὴν φοβερὰν ταύτην καὶ ἀναίμακτον θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· ἐξαπόστειλον ὁ Θεὸς τὴν χάριν σου τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἀγίασον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα· καὶ ἀλλοίωσον ἡμῶν τὰ φρονήματα πρὸς εὐσέβειαν, ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδότι προσφέρωμέν σοι ἔλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως.

'Εκφώνησις.

'Ελέει καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ,
μεθ' οὐ εὐλογητὸς εἰ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ
ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ.

'Ο λαός. Ἀμήν.

'Ο ἱερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

'Ο διάκονος.

Στῶμεν εὐλαβῶς, στῶμεν μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ
κατανύξεως· πρόσχωμεν τῇ ἀγίᾳ ἀναφορᾷ, εἰρήνην τῷ
Θεῷ προσφέρειν.

'Ο λαός. Ἔλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως.

'Ο ἱερεύς.

Καὶ τὰ περικείμενα τῇ ἱερᾷ ταύτῃ τελετῇ συμβο-
λικῶς ἀμφιάσματα τῶν αἰνιγμάτων ἀνακαλύψας, τη-
λαυγῶς ἡμῖν ἀνάδειξον· καὶ τὰς νοερὰς ἡμῶν ὄψεις
τοῦ ἀπεριλήπτου φωτὸς πλήρωσον, καὶ καθάρας τὴν
πτωχείαν ἡμῶν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύ-
ματος, ἀξίαν ἀπέργασαι τῆς φοβερᾶς ταύτης καὶ φρικ-
τῆς παραστάσεως· ὅτι ὑπερεύσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων
Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν
ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύ-
ματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΕΙΤΑ⁶ ἐκφωνεῖ.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου καὶ Πατρὸς, ἡ χάρις τοῦ Κυ-
ρίου καὶ Υἱοῦ, καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ ἀγίου
Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

'Ο λαός.

Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

'Ο ἱερεύς.

Ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας.

‘Ο λαός.

Ἄξιον καὶ δίκαιον.

Εἶτα ἐπεύχεται ὁ ἵερεύς.

‘Ως ἀληθῶς ἄξιόν ἔστι καὶ δίκαιον, πρέπον τε καὶ ὀφειλόμενον, σὲ αἰνεῖν, σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ προσκυνεῖν, σὲ δοξολογεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν τῷ πάσης κτίσεως ὄρατῆς τε καὶ ἀօράτου δημιουργῷ, τῷ θησαυρῷ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, τῇ πηγῇ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, τῷ πάντων Θεῷ καὶ Δεσπότῃ· ὃν ὑμνοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν· ἥλιος τε καὶ σελήνη, καὶ πᾶς ὁ τῶν ἀστρων χορός· γῆ, θάλασσα, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· Ἱερουσαλὴμ ἡ ἐπουράνιος πανήγυρις, ἐκκλησία πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πνεύματα δικαίων καὶ προφητῶν· ψυχαὶ μαρτύρων καὶ ἀποστόλων· ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαί τε καὶ ἐξουσίαι καὶ δυνάμεις φοβεραὶ, καὶ τὰ χέρουβιμ πολύόμματα καὶ τὰ ἔξαπτέρυγα σεραφὶμ, ἢ ταῖς μὲν δυσὶ πτέρυξι κατακαλύπτει τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ταῖς δὲ δυσὶ τοὺς πόδας, καὶ ταῖς δυσὶν ἵπτάμενα, κέκραγεν ἔτερον πρὸς ἔτερον ἀκαταπαύστοις στόμασιν, ἀσιγήτοις δοξολογίαις·

Ἐκ φώνησις.

Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῆς μεγαλοπρεποῦς σου δόξης λαμπρῷ τῇ φωνῇ ἀδοντα, βοῶντα, δοξολογοῦντα, κεκραγότα, καὶ λέγοντα·

‘Ο λαός.

Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος Κύριε σαβαὼθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. ‘Ωσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Οἱερὲνσ σφραγίζων τὰ δῶρα λέγει.

Ἄγιος εἰ, βασιλεῦ τῶν αἰώνων, καὶ πάσης ἀγιωσύνης
 Κύριος καὶ δωτήρ· ἄγιος καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς,
 ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, δι’ οὗ τὰ πάντα ἐποίησας·
 ἄγιον δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἄγιον, τὸ ἐρευνῶν
 τὰ πάντα, καὶ τὰ βάθη σου τοῦ Θεοῦ· ἄγιος εἰ, παντοκράτορ,
 παντοδύναμε, ἀγαθὲ, φοβερὲ, εὔσπλαγχνε, ὁ
 συμπαθὴς μάλιστα περὶ τὸ πλάσμα τὸ σόν· ὁ ποιήσας
 ἀπὸ γῆς ἄνθρωπον κατ’ εἰκόνα σὴν καὶ ὅμοιώσιν· ὁ χαρισάμενος αὐτῷ τὴν τοῦ παραδείσου ἀπόλαυσιν· παραβάντα δὲ τὴν ἐντολὴν σου, καὶ ἐκπεσόντα, τοῦτον οὐ παρεῖδες, οὐδὲ ἐγκατέλιπες, ἀγαθὲ, ἀλλ’ ἐπαιδευσας αὐτὸν ὡς εὔσπλαγχνος πατὴρ, ἐκάλεσας αὐτὸν διὰ νόμου, ἐπαιδαγώγησας αὐτὸν διὰ τῶν προφητῶν· ὕστερον δὲ αὐτὸν τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξαπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἐλθὼν, τὴν σὴν ἀνανεώσῃ καὶ ἀνεγείρῃ εἰκόνα· ὃς κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθεὶς ἐκ Πνεύματος ἄγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ θεοτόκου, συναναστραφείς τε τοῖς ἀνθρώποις, πάντα ὡκονόμησε πρὸς σωτηρίαν τοῦ γένους ἡμῶν· μέλλων δὲ τὸν ἑκούσιον καὶ ζωοποιὸν διὰ σταυροῦ θάνατον ὁ ἀναμάρτητος ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν καταδέχεσθαι, ἐν τῇ νυκτὶ ἦ παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἐαυτὸν παρεδίδου, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας,

Εἶτα δὲ ιερὲνσ τῇ χειρὶ τὸν ἄρτον
 κατασχὼν λέγει.

Λαβὼν τὸν ἄρτον ἐπὶ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων καὶ
 ἀμώμων καὶ ἀθανάτων αὐτοῦ χειρῶν, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀναδείξας σοὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ,
 εὐχαριστήσας, ἀγιάσας, κλάσας, ἔδωκεν ἡμῖν τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπών,

Λέγουσιν οἱ διάκονοι.
Εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Εἶτα ἐκφωνεῖ.

Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἔστι τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον καὶ διδόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

‘Ο λαός. Ἄμην.

Εἶτα λαμβάνει τὸ ποτήριον, καὶ λέγει.

‘Ωσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ κεράσας ἐξ οἴνου καὶ ὕδατος, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀναδείξας σοὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, εὐχαριστήσας, ἀγιάσας, εὐλογήσας, πλήσας Πνεύματος ἁγίου, ἔδωκεν ἡμῖν τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς εἰπὼν, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό μου ἔστι τὸ αἷμα, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχεόμενον, καὶ διαδιδόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεύς.

Τοῦτο ποεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· ὁσάκις γὰρ ἀν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καταγγέλλετε, καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ὁμολογεῖτε, ἄχρις οὗ ἔλθῃ.

Λέγουσιν οἱ διάκονοι.

Πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν.

‘Ο λαός.

Τὸν θάνατόν σου, Κύριε, καταγγέλλομεν, καὶ τὴν ἀνάστασίν σου ὁμολογοῦμεν.

‘Ο ιερεύς.

Μεμνημένοι οὖν καὶ ἡμεῖς οἱ ἀμαρτωλοὶ τῶν ζωοποιῶν αὐτοῦ παθημάτων, τοῦ σωτηρίου σταυροῦ, καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς τριημέρου ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως,

καὶ τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνόδου, καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν σου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καθέδρας· καὶ τῆς δευτέρας ἐνδόξου καὶ φοβερᾶς αὐτοῦ παρουσίας, ὅταν ἔλθῃ μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, ὅταν μέλλῃ ἀποδίδοναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, προσφέρομέν σοι, Δέσποτα, τὴν φοβερὰν ταύτην καὶ ἀναίμακτον θυσίαν, δεόμενοι ἵνα μὴ κατὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ποιήσῃς μεθ' ἡμῶν, μηδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀνταποδώσῃς ἡμῖν ἀλλὰ κατὰ τὴν σὴν ἐπιείκειαν καὶ ἄφατόν σου φιλανθρωπίαν, ὑπερβὰς καὶ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τῶν σῶν ἱκετῶν, χαρίσῃ ἡμῖν τὰ ἐπουράνια καὶ αἰώνιά σου δωρήματα, ἀ δόφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὓς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἀ ἡτοίμασας, ὁ Θεὸς, τοῖς ἀγαπῶσί σε· καὶ μὴ δὶ ἐμὲ, καὶ διὰ τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας ἀθετήσῃς τὸν λαὸν, φιλάνθρωπε Κύριε.

Εἶτα λέγει ἐκ τρίτου.

‘Ο γὰρ λαός σου καὶ ἡ ἐκκλησία σου ἱκετεύουσί σε.

‘Ο λαός.

‘Ελέησον ἡμᾶς, Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ πατὴρ ὁ παντοκράτωρ.

Πάλιν λέγει ὁ Ἱερεύς.

‘Ελέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ.

‘Ελέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν.

‘Ελέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ ἐξαπόστειλον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα τὸ Πνεῦμά σου τὸ πανάγιον,

Εἶτα κλίνας τὸν αὐχένα λέγει.

τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ σύνθρονον σοὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ τῷ μονογενεῖ σου Γιῷ, τὸ συμβασιλεῦον· τὸ ὄμοούσιόν τε καὶ συναίδιον· τὸ λαλῆσαν ἐν νόμῳ καὶ προφήταις καὶ τῇ καινῇ σου διαθήκῃ· τὸ καταβὰν

ἐν εἰδει περιστερᾶς ἐπὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ καὶ μεῖναν ἐπ’ αὐτόν τὸ κατα-
βὰν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους σου ἐν εἰδει πυρίνων γλωσσῶν⁷
ἐν τῷ ὑπερώῳ τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου Σιών, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς πεντηκοστῆς· αὐτὸ τὸ Πνεῦμά σου τὸ πανάγιον
κατάπεμψον, Δέσποτα, ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα
ἄγια δῶρα ταῦτα,

Καὶ ἀνισταμενος ἐκφωνεῖ.

ἴνα ἐπιφειτῆσαν τῇ ἁγίᾳ καὶ ἀγαθῇ καὶ ἐνδόξῳ αὐτοῦ
παρουσίᾳ, ἀγιάσῃ καὶ ποιήσῃ τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον
σῶμα ἄγιον τοῦ Χριστοῦ σου.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεύς.

Καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο, αἷμα τίμιον τοῦ Χριστοῦ σου.

‘Ο λαός. Ἄμην.

‘Ο ιερεὺς καθ’ ἔαυτὸν, ιστάμενος.

“Ινα γένηται πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνοντιν
εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον, εἰς ἀγιασμὸν
ψυχῶν καὶ σωμάτων, εἰς καρποφορίαν ἔργων ἀγαθῶν,
εἰς στηριγμὸν τῆς ἁγίας σου καθολικῆς ἐκκλησίας, ἦν
ἐθεμελίωσας ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς πίστεως, ίνα πύλαι
ἄδου μὴ κατισχύσωσιν αὐτῆς, ρύσμενος αὐτὴν ἀπὸ πά-
σης αἱρέσεως καὶ σκανδάλων, καὶ ἐργαζομένων τὴν
ἀνομίαν, διαφυλάττων αὐτὴν μέχρι τῆς συντελείας τοῦ
αἰώνος.

Καὶ ἐπικλιθεὶς λέγει.

Προσφέρομεν σοι, Δέσποτα, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγίων⁸ σου
τόπων, οὓς ἐδόξασας τῇ θεοφανείᾳ τοῦ Χριστοῦ σου,
καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος· προη-
γουμένως, ὑπὲρ τῆς ἐνδόξου Σιών τῆς μητρὸς πασῶν τῶν
ἐκκλησιῶν· καὶ ὑπὲρ τῆς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην

ἀγίας σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, πλουσίας καὶ νῦν τὰς δωρεὰς τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, ἐπιχορήγησον αὐτῇ, Δέσποτα.

Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀγίων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐπισκόπων τῶν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ὄρθοδόξως ὄρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας.

Μνήσθητι, Κύριε, καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας, καὶ τῶν ὄρθοδόξως πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν.

Μνήσθητι, Κύριε, πλεόντων, ὁδοιπορούντων, ξενιτευόντων Χριστιανῶν, τῶν ἐν δεσμοῖς, τῶν ἐν φυλακαῖς, τῶν ἐν αἱχμαλωσίαις καὶ ἔξορίαις, τῶν ἐν μετάλλοις καὶ βασάνοις, καὶ πικραῖς δουλείαις ὅντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν νοσούντων καὶ καμνόντων, καὶ τῶν ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐνοχλουμένων, τῆς παρὰ σοῦ τοῦ Θεοῦ ταχείας ιάσεως αὐτῶν καὶ σωτηρίας.

Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ψυχῆς Χριστιανῆς θλιβούμενης καὶ καταπονουμένης, ἐλέους καὶ βοηθείας σου τοῦ Θεοῦ ἐπιδεομένης, καὶ ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν κοπιώντων καὶ διακονούντων ἡμῖν πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἄγιον.

Μνήσθητι, Κύριε, πάντων εἰς ἀγαθόν· πάντας ἐλέησον, Δέσποτα, πᾶσιν ἡμῖν διαλλάγηθι· εἰρήνευσον τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ σου· διασκέδασον τὰ σκάνδαλα· κατάργησον τοὺς πολέμους· παῦσον τὰς τῶν αἱρέσεων ἐπαναστάσεις· τὴν σὴν εἰρήνην καὶ τὴν σὴν ἀγάπην χάρισαι ἡμῖν, ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς.

Μνήσθητι, Κύριε, εὐκρασίας ἀέρων, ὅμβρων εἰρη-

νικῶν, δρόσων ἀγαθῶν, καρπῶν εὐφορίας, καὶ τοῦ στεφάνου τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου· οἱ γὰρ ὁφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ· ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐμπιπλᾶς πᾶν ζῶν εὔδοκίας.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου ἐκκλησίας· καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, χηρῶν, ὄρφανῶν, ξένων, καὶ ἐπιδεομένων· καὶ πάντων τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν τοῦ μνημονεύειν αὐτῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς.

⁷Ἐτι μνησθῆναι καταξίωσον, Κύριε, καὶ τῶν τὰς προσφορὰς ταύτας προσενεγκάντων ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸ ἅγιόν σου θυσιαστήριον, καὶ ὑπὲρ ὧν ἔκαστος προσήνεγκεν, ἡ κατὰ διάνοιαν ἔχει, καὶ τῶν ἀρτίως σοι ἀνεγνωσμένων.

Μνήσθητι, Κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀχρείου δούλου σου, καὶ τῶν τὸ ἅγιόν σου θυσιαστήριον κυκλούντων διακόνων· καὶ χάρισαι αὐτοῖς βίον ἀμεμπτον, ἀσπιλον αὐτῶν τὴν διακονίαν φύλαξον, καὶ βαθμοὺς ἀγαθοὺς περιποίησαι, ἵνα εῦρωμεν ἔλεον καὶ χάριν μετὰ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰώνος σοι εὐαρεστησάντων κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν, προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, διδασκάλων, δσίων, καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τοῦ Χριστοῦ σου τετελειωμένου.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογήμενος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς.

⁸Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν, θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Οἱ ψάλται.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὴν θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον, καὶ παναμώμητον, καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβίμ, καὶ ἐνδοξότεραν ἀσυγκρίτως τῶν σεραφίμ· τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως θεοτόκον σὲ μεγαλύνομεν.

Καὶ πάλιν ψάλλουσιν.

Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη, πᾶσα ἡ κτίσις, ἀγγέλων τὸ σύστημα, καὶ ἀνθρώπων τὸ γένος, ἡγιασμένε ναὲ καὶ παράδεισε λογικέ, παρθενικὸν καύχημα, ἐξ ἣς Θεὸς ἐσαρκώθη, καὶ παιδίον γέγονεν ὁ πρὸ αἰώνων ὑπάρχων Θεὸς ἡμῶν· τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησε, καὶ τὴν σὴν γαστέρα πλατυτέραν οὐρανῶν ἀπειργάσατο. Ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη πᾶσα ἡ κτίσις· δόξα σοι.

Οἱ διάκονοι.

Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς, ἡμῶν.

Οἱ ερεὺς ἐπικλινόμενος λέγει.

Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς, τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς, ὃν ἐμνήσθημεν, καὶ ὃν οὐκ ἐμνήσθημεν, ὄρθοδόξων, ἀπὸ Ἀβελ τοῦ δικαίου μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας· αἴτὸς ἐκεῖ αὐτοὺς ἀνάπαυσον, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου, ἐν τοῖς κόλποις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν· ὅθεν ἀπέδρα ὁδύνη, λύπη, καὶ στεναγμός· ἔνθα ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, καὶ καταλάμπει διὰ παντός ἡμῶν δὲ τὰ τέλη τῆς ζωῆς Χριστιανὰ καὶ εὐάρεστα καὶ ἀναμάρτητα, ἐν εἰρήνῃ κατεύθυνον, Κύριε, Κύριε, ἐπισυνάγων ἡμᾶς ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἐκλεκτῶν σου, ὅτε θέλεις καὶ ὡς θέλεις· μόνον χωρὶς αἰσχύνης καὶ παραπτωμάτων, διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ μόνος ἀναμάρτητος φανεῖς ἐπὶ τῆς γῆς.

‘Ο διάκονος.

Καὶ ὑπὲρ εἰρήνης καὶ εὐσταθείας παντὸς κόσμου καὶ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπὲρ ὧν ἕκαστος προσήνεγκεν, ἡ κατὰ διάνοιαν ἔχει, καὶ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ πάντων καὶ πασῶν.

‘Ο λαός.

Καὶ πάντων καὶ πασῶν.

‘Ο ιερεὺς ἐκφωνεῖ.

Δι’ ὧν καὶ ἡμῖν καὶ αὐτοῖς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος,

‘Ο λαός.

Ἄνεις, ἄφεις, συγχώρησον, ὁ Θεὸς, τὰ παραπτώματα ἡμῶν, τὰ ἔκούσια, τὰ ἀκούσια· τὰ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ· τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ· τὰ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ· τὰ κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν· τὰ πάντα ἡμῖν συγχώρησον, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

‘Ο ιερεύς.

Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ’ οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

‘Ο λαός. Ἀμήν.

‘Ο ιερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

‘Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

‘Ο διάκονος.

Ἐτι καὶ διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων καὶ ἀγιασθέντων τιμίων,

έπουρανίων, ἀρρήτων, ἀχράντων, ἐνδόξων, φοβερῶν, φρικτῶν, θείων δώρων Κυρίω τῷ Θεῷ δεηθῶμεν.

Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἄγιον καὶ ὑπερουράνιον, νοερὸν, καὶ πνευματικὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον εἰς ὅσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικαταπέμψη ἡμῶν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ παναγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν.

Τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ παναγίου αὐτοῦ καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἔαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱ ερεὺς ἐπεύχεται.

Ο Θεὸς, καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μεγαλώνυμος Κύριος, ἡ μακαρία φύσις, ἡ ἄφθονος ἀγαθότης, ὁ πάντων Θεὸς καὶ Δεσπότης, ὁ ὃν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, καὶ δοξαζόμενος ὑπὸ τῶν σεραφίμ, ὁ παρεστήκασι χίλιαι χιλιάδες καὶ μύριαι μυριάδες ἀγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων στρατιᾶι, τὰ μὲν προσενεχθέντα σοι δῶρα, δόματα, καρπώματα, εἰς ὅσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς προσεδέξω, καὶ ἀγιάσαι καὶ τελειώσαι κατηξίωσας, ἀγαθὲ, τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἀγίασον, Δέσποτα, καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς καὶ σώματα καὶ τὰ πνεύματα, καὶ ψηλάφησον τὰς διανοίας, καὶ ἀνάκρινον τὰς συνειδήσεις, καὶ ἔκβαλον ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν ἔννοιαν πονηρὰν, πάντα λογισμὸν ἀσελγῆ, πᾶσαν ἐπιθυμίαν αἰσχρὰν, πάντα λογισμὸν ἀπρεπῆ, πάντα φθόνον καὶ τῦφον καὶ ὑπόκρισιν· πᾶν ψεῦδος, πάντα δόλον, πάντα περισπασμὸν βιωτικὸν, πᾶσαν πλεονεξίαν, πᾶσαν κενοδοξίαν, πᾶσαν ράθυμίαν, πᾶσαν κακίαν, πάντα θυμὸν, πᾶσαν ὄργὴν, πᾶσαν μνησικακίαν,

πᾶσαν βλασφημίαν, πᾶσαν κίνησιν σαρκός τε καὶ πνεύματος ἀπηλλοτριωμένην τοῦ θελήματος τῆς ἀγιότητός σου.

Ἐκφώνησις.

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα φιλάνθρωπε, μετὰ παρρήσιας, ἀκατακρίτως, ἐν καθαρῷ καρδίᾳ, ψυχῇ συντετριμένῃ, ἀνεπαισχύντῳ προσώπῳ, ἡγιασμένοις χείλεσι, τολμῶν ἐπικαλεῖσθαι σε τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἄγιον Θεὸν Πατέρα, καὶ λέγειν.

Ο λαός.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἡγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· καὶ τὰ ἔξῆς.

Οἱ ερεὺς ἐπικλινόμενος λέγει.

Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, Κύριε, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ εἰδὼς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, πάσης ἐπηρείας καὶ μεθοδείας αὐτοῦ, διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἄγιον, τὸ ἐπικληθὲν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν.

Ἐκφώνησις.

Ὅτι σου ἔστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεί.

Ο λαός. Ἄμην.

Οἱ ερεύς. Εἰρήνη πᾶσιν.

Ο λαός. Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Ο διάκονος.

Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Οἱ ερεύς.

Ο Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς, ἐπιδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου, ὅτι σοὶ τοὺς αὐχένας ἐκλίναμεν· ἔκτεινον τὴν

χεῖρά σου τὴν κραταιὰν καὶ πλήρη εὐλογιῶν, καὶ εὐλόγησον τὸν λαόν σου· διαφύλαξον τὴν κληρονομίαν σου, ἵνα ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς δοξάζωμεν σὲ τὸν μόνον ζῶντα καὶ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, τὴν ἄγιαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα, Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Ἐκ φώνησις.

Σοὶ γὰρ πρέπει καὶ ἐποφείλεται ἡ παρὰ πάντων ἡμῶν δοξολογία, τιμὴ, καὶ προσκύνησις καὶ εὐχαριστία, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἄγιῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ.

Ο λαός. **Ἀμήν.**

Ο διάκονος. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Ο λαός. **Σοὶ,** Κύριε.

Ο ἱερεὺς ἐπεύχεται λέγων οὕτω.

Σοὶ ἐκλίναμεν οἱ δοῦλοί σου, Κύριε, τοὺς ἡμετέρους αὐχένας ἐνώπιον τοῦ ἄγίου σου θυσιαστηρίου, ἀπεκδεχόμενοι τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέην πλουσίαν τὴν χάριν σου καὶ τὴν εὐλογίαν σου ἐξαπόστειλον ἡμῖν, Δέσποτα, καὶ ἄγιαστον τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα, ἵνα ἄξιοι γενώμεθα κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι γενέσθαι τῶν ἄγιων σου μυστηρίων, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ἐκ φώνησις.

Σὺ γὰρ προσκυνητὸς καὶ δεδοξασμένος ὑπάρχεις, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ πανάγιον, νῦν καὶ ἀεί.

Ο λαός. **Ἀμήν.**

Ο ἱερεὺς ἐκφωνεῖ.

Καὶ ἔσται ἡ χάρις καὶ τὰ ἐλέη τῆς ἄγιας καὶ ὁμοούσιού καὶ ἀκτίστου καὶ προσκυνητῆς Τριάδος μετὰ πάντων ἡμῶν.

‘Ο λαός.

Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

‘Ο διάκονος.

Μετὰ φόβου Θεοῦ πρόσχωμεν.

‘Ο ἱερεὺς ὑψῶν τὸ δῶρον λέγει καθ' ἐαυτόν.

Ἄγιε ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος Κύριε, ἀγίαστον ἡμᾶς τῷ λόγῳ τῆς σῆς χάριτος καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου σου Πνεύματος· σὺ γὰρ εἶπας, Δέσποτα, Ἄγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἄγιος εἰμι. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀκατάληπτε Θεοῦ Λόγε, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι ὁμοούσιε, συναίδιε, καὶ ἀχώριστε, πρόσδεξαι τὸν ἀκήρατον ὕμνον ἐν ἀγίαις καὶ ἀναιμάκτοις σου θυσίαις, σὺν τοῖς Χερουβίμ καὶ Σεραφίμ, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ βοῶντος καὶ λέγοντος,

Ἐκ φώνησις.

Τὰ ἄγια τοῖς ἀγίοις.

‘Ο λαός.

Εἷς ἄγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς, ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο διάκονος.

Ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ ἰλασμοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς θλιβομένης τε καὶ καταπονουμένης, ἐλέους καὶ βοηθείας Θεοῦ ἐπιδεομένης, καὶ ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων, ιάσεως τῶν ἀσθενούντων, ἀναρρόνσεως τῶν αἰχμαλώτων, ἀναπαύσεως τῶν προκεκοιμημένων πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, πάντες ἐκτενῶς εἴπωμεν, Κύριε ἐλέησον.

‘Ο λαός. Κύριε ἐλέησον,

Δωδεκάκις.

Εἶτα κλᾶ τὸν ἄρτον ὁ ἵερεὺς, καὶ κρατεῖ τῇ δεξιᾷ τὸ ἥμισυ, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὸ ἥμισυ, καὶ βάπτει τὸ τῆς δεξιᾶς ἐν τῷ κρατήρι, λέγων.

Ἐνωσίς τοῦ παναγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ σφραγίζει τὸ τῆς ἀριστερᾶς· εἴτα τούτῳ τῷ ἐσφραγισμένῳ, τὸ ἄλλο ἥμισυ· καὶ εὐθέως ἀρχεται μελίζειν, καὶ πρὸ πάντων διδόναι εἰς ἔκαστον κρατῆρα ἀπλῆν λέγων.

Ὕνωται καὶ ἡγίασται καὶ τετελείωται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεί.

Καὶ ὅταν σφραγίζῃ τὸν ἄρτον λέγει.

Ίδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, σφαγιασθεὶς ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Καὶ ὅταν διδῷ μερίδα ἀπλῆν εἰς ἔκαστον κρατῆρα, λέγει.

Μερὶς ἀγία Χριστοῦ, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας, Πατρὸς καὶ ἀγίου Πνεύματος, ὃς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εἶτα ἀρχεται μελίζειν καὶ λέγειν.

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερίσει, εἰς τόπον χλόης· καὶ τὰ ἔξης τοῦ ψαλμοῦ.

Εἶτα.

Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ· καὶ τὰ ἔξης.

Εἶτα.

Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου ὁ βασιλεύς. καὶ τὰ ἔξης.

Ε ἵ τ α.

Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη· καὶ τὰ ἔξης.

‘Ο διάκονος.

Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ιερεὺς.

‘Ο Κύριος εὐλογήσει, καὶ ἀκατακρίτους ἡμᾶς διατηρήσει ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἀχράντων αὐτοῦ δωρῶν, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας.

Καὶ ὅταν πληρώσωσι, λέγει ὁ διάκονος.

Κύριε εὐλόγησον.

‘Ο ιερεὺς λέγει.

‘Ο Κύριος εὐλογήσει, καὶ ἀξιώσει ἡμᾶς ἀγναῖς ταῖς τῶν δακτύλων λαβαῖς, λαβεῖν τὸν πύρινον ἄνθρακα, καὶ ἐπιθεῖναι τοῖς τῶν πιστῶν στόμασιν, εἰς καθαρισμὸν καὶ ἀνακαίνισμὸν τῶν ψυχῶν αὐτῶν καὶ τῶν σωμάτων, νῦν καὶ ἀεὶ.

Ε ἵ τ α.

Γεύσασθε, καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος, ὁ μελιζόμενος καὶ μὴ μεριζόμενος, καὶ τοῖς πιστοῖς μεταδιδόμενος καὶ μὴ δαπανώμενος, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας.

‘Ο διάκονος.

Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλλωμεν.

Οἱ ψάλται.

Γεύσασθε, καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος.

‘Ο ιερεὺς λέγει εὐχὴν πρὸ τῆς μεταλήψεως.

Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ οὐράνιος ἄρτος, ἡ ζωὴ τοῦ παντὸς, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ

οὐκ εἰμὶ ἄξιος μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων, ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνος Θεὸς ἀξίωσόν με τῇ χάριτί σου ἀκατακρίτως μετασχεῖν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον.

[Καὶ μεταλαμβάνει]

Εἶτα μεταδίδωσι τῷ κλήρῳ ὅτε δὲ ἐπαίρουσιν οἱ διάκονοι τοὺς δίσκους καὶ τοὺς κρατῆρας εἰς τὸ μεταδοῦναι τῷ λαῷ, λέγει ὁ διάκονος αἴρων τὸν πρῶτον δίσκον.

Κύριε εὐλόγησον.

Ἄποκρίνεται ὁ Ἱερεύς.

Δόξα τῷ Θεῷ ἀγιάσαντι καὶ ἀγιάζοντι πάντας ἡμᾶς.

Λέγει ὁ διάκονος.

Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου, καὶ ἡ βασιλεία σου διαμένει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ ὅτε μέλλει ὁ διάκονος τιθέναι εἰς τὸ παρατράπεζον, λέγει ὁ Ἱερεύς.

Εὐλογητὸν τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ο διάκονος.

Μετὰ φόβου Θεοῦ, καὶ πίστεως, καὶ ἀγάπης προσέλθετε.

Ο λαός.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ πάλιν ὅτε ἐπαίρει τὸν δίσκον ἀπὸ τοῦ παρατραπέζου, λέγει.

Κύριε εὐλόγησον.

[Η μετάληψις.]

‘Ο ιερεύς.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.

‘Ο ιερεὺς πάλιν.

Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἀγιάσαντι πάντας ἡμᾶς.

Καὶ ὅταν ἀποθῆται τὸ ποτήριον εἰς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, λέγει ὁ ιερεύς.

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Λέγουσιν οἱ διάκονοι καὶ ὁ λαός.

Πλήρωσον τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεώς σου, Κύριε, καὶ χαρᾶς ἔμπλησον τὰ χειλη ἡμῶν, ὅπως ἀνυμνήσωμεν τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.

Καὶ πάλιν.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἡξίωσας ἡμᾶς μετασχεῖν τοῦ σώματος καὶ αἵματός σου, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀκατακρίτους ἡμᾶς φύλαξον, δεόμεθα, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

Εὐχὴ θυμιάματος εἰς τὴν ἐσχάτην εἴσοδον.

Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων Θεῷ ἐπὶ πᾶσιν οἷς παρέσχου ἡμῖν ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων σου μυστηρίων, καὶ προσφέρομέν σοι τὸ θυμίαμα τοῦτο, δεόμενοι, φύλαξον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς μετέχειν τῶν ἀγιασμάτων σου, εἰς ἀγιασμὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων, εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν· ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν ὁ Θεὸς, καὶ σὸι τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι.

Καὶ ἄρχεται ὁ διάκονος ἐν τῇ εἰσόδῳ.

Δόξα σοι, δόξα σοι, δόξα σοι, Χριστὲ βασιλεῦ, μονογενὲς Λόγε τοῦ Πατρὸς, ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον· δόξα σοι.

Καὶ ὅταν ποιήσῃ τὴν εἴσοδον, ἄρχεται λέγειν ὁ διάκονος οὕτως.

"Ἐτι καὶ ἔτι καὶ διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

"Οπως γένηται ἡμῖν ἡ μετάληψις τῶν ἀγιασμάτων αὐτοῦ εἰς ἀποτροπὴν παντὸς πονηροῦ πράγματος, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰώνιου, εἰς κοινωνίαν καὶ δωρεὰν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν.

‘Ο ιερεὺς εὔχεται.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερενδόξου, εὐλογημένης δεσποίνης ἡμῶν, θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων μημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πάσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

‘Ο λαός. Σοὶ Κύριε.

‘Ο ιερεύς.

‘Ο Θεὸς, ὁ διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον φιλανθρωπίαν συγκαταβὰς τῇ ἀσθενείᾳ τῶν δούλων σου, καὶ καταξιώσας ἡμᾶς μετασχεῖν ταύτης τῆς ἐπουρανίου τραπέζης, μη κατακρίνῃς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων, ἀλλὰ φύλαξον ἡμᾶς, ἀγαθὲ, ἐν ἀγιασμῷ τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, ἵνα ἄγιοι γενόμενοι, εύρωμεν μέρος καὶ κληρονομίαν μετὰ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων, ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ

γενόμενα, ἃ οἶδε τὸ Πνεῦμά σου τὸ πανάγιον ὑπὲρ τοὺς δούλους σου· καὶ εἴ τι τῶν ἐντολῶν σου ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον τοῦτον οἰκοῦντες, ἡ ἐκ τοῦ διαβόλου ἐπλανήθησαν, εἴτε ἐν λόγῳ ἡ ἐν ἔργῳ, εἴτε ὑπὸ κατάραν ὑπέπεσαν, ἡ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι, παρακαλῶ καὶ δέομαι τὴν ἄφατόν σου φιλανθρωπίαν, τῷ μὲν λόγῳ λυθῆναι, συγχωρηθῆναι δὲ αὐτοῖς τῷ ὅρκῳ καὶ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι κατὰ τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ναὶ, Δέσποτα Κύριε, εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου ὑπὲρ τῶν δούλων σου, καὶ πάριδε ὡς ἀμνησίκακος τὰ ἐπταισμένα αὐτῶν ἀπαντα· συγχώρησον αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον· ἀπάλλαξον αὐτοὺς τῆς αἰωνίου κολάσεως· σὺ γὰρ εἴ ὁ ἐντειλάμενος ἡμῖν λέγων, ὅτι Ὁσα ἀν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὅσα ἀν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν καὶ ἀφιέναι ἀμαρτίας δυνάμενος, καὶ πρέπει σοι ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ ζωποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

NOTES.

(¹) The omission of the word *kai* would make the sentence run more easily.

(²) This Rubric is a decisive proof of the very great antiquity of this Liturgy. It is not certain what is the exact meaning of the word διεξοδικώτατα: whether, as some would have it, *continuously and consecutively*, or as others, *at very great length*.

(³) Some of the editions insert ὁ Θεὸς before ὁ εἰδώς.

(⁴) Here again we have the Great Entrance, as in the Liturgy of S. Mark, page 15, line 7.

(⁵) The Universal Collect: which, in the Liturgies of the Constantinopolitan family, is called the Ectene or Ectenes: whether from the *intense* or from the *prolonged* character of the supplications.

(⁶) The commencement of the Anaphora, as in S. Mark's Liturgy, page 17, line 15.

(⁷) Notice the far more graphic detail of the descent of the HOLY GHOST here than in the other Primitive Liturgies, as if it were indeed written by an eye-witness of the first Pentecost.

(⁸) In the Liturgy of the Church of Jerusalem, the Holy Places have, with singular propriety, specail mention.

THE LITURGY
OF
SAINT CLEMENT,
OR
ACCORDING TO THE USE OF THE
Apostolical Constitutions.

EDITED BY THE
REV. J. M. NEALE, M.A.,
WARDEN OF SACKVILLE COLLEGE.

LONDON:
J. T. HAYES, LYALL PLACE, EATON SQUARE.
1858.

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

PREFACE.

IT is needless to discuss the question as to the age of the Apostolical Constitutions; a question on which so much learning has been expended, and which can never be answered with certainty. We shall do well, with the generality of learned men, to assign them to the Third Century; but the Liturgy which they contain is probably of a far earlier date.

Some have considered it to be the production of a Judaizing set of Christians; an opinion for which I cannot see the least ground. I could more easily imagine that it was the Liturgy—in all its main points—given by S. Paul to the churches of his foundation: the whole language and tenour of thought so closely resembling that of the Apostle of the Gentiles, and one expression of his—“cleansing ourselves from all filthiness both of the flesh and spirit”—actually occurring seven times in its course.

At the same time it is not actually certain that the Clementine Liturgy was ever actually used anywhere; or that it was more than a kind of normal liturgy, drawn up by the compiler, whoever he were, of the Apostolical Constitutions.

Its Liturgical peculiarity, as every one is aware, is its

omission of the Lord's Prayer ; an omission which, according to the opinion, though mistaken, of some Canonists, would render the Liturgy itself invalid.

The text of the following pages does not entirely follow that of any preceding edition, though it but seldom departs from that of Cotelerius (Amsterdam : 1698).

It will be followed, with God's help, by the Liturgy of S. Chrysostom.

Sackville College :

Sep. 13, 1858.

THE
LITURGY OF S. CLEMENT.

ΚΑΙ τῇ ἔωθεν ἐνθρονιζέσθω εἰς τὸν αὐτῷ διαφέροντα τόπον παρὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, πάντων αὐτὸν φιλησάντων τῷ ἐν κυρίῳ φιλήματι. Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, τῶν τε ἐπιστολῶν ἡμῶν καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν εὐαγγελίων, ἀσπασάσθω ὁ χειροτονηθεὶς τὴν ἐκκλησίαν, λεγων·

‘Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Καὶ πάντες ἀποκρινέσθωσαν. Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

Καὶ μετὰ τὴν πρόσρησιν προσλαλησάτω τῷ λάῳ λόγους παρακλήσεως· καὶ πληρώσαντος αὐτοῦ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον· Φημὶ ἐγὼ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Πέτρου ἀναστάντων ἀπάντων, ὁ διάκονος ἐφ’ ἴψηλοῦ τινος ἀνελθὼν κηρυττέτω· Μή τις τῶν ἀκροωμένων· μή τις τῶν ἀπίστων. Καὶ ἡσυχίας γενομένης λέγετω·

Εὔξασθε οἱ κατηχούμενοι· Καὶ πάντες οἱ πιστοὶ κατὰ διάνοιαν ὑπὲρ αὐτῶν προσευχέσθωσαν, λέγοντες· Κύριε ἐλέησον. Διακονείτω δὲ ὑπὲρ αὐτῶν λέγων· ‘Υπὲρ τῶν κατηχουμένων πάντες τὸν Θεὸν παρακαλέσωμεν, ἵνα ὁ ἀγαθὸς, φιλάνθρωπος εὐμενῶς εἰςακούσῃ τῶν δεήσεων αὐτῶν καὶ τῶν παρακλήσεων, καὶ προσδεξάμενος αὐτῶν τὴν ἱκεσίαν ἀντιλάβηται αὐτῶν καὶ δῶ αὐτοῖς τὰ αἰτήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πρὸς τὸ συμφέρον, ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ

Χριστοῦ αὐτοῦ, φωτίσῃ αὐτοὺς καὶ συνετίσῃ, παιδεύσῃ
 αὐτοὺς τὴν θεογνωσίαν, διδάξῃ αὐτοὺς τὰ προστά-
 γματα αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα, ἐγκαταφυτεύσῃ ἐν
 αὐτοῖς τὸν ἀγνὸν αὐτοῦ καὶ σωτήριον φόβον, διανοίξῃ
 τὰ ὅτα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πρὸς τὸ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ
 καταγίνεσθαι ἡμέρας καὶ νυκτὸς, βεβαιώσῃ δὲ αὐτοὺς
 ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, ἐνώση καὶ ἐγκαταριθμήσῃ αὐτοὺς τῷ
 ἀγίῳ αὐτοῦ ποιμνίῳ, καταξιώσας αὐτοὺς τοῦ λουτροῦ
 τῆς παλιγγενεσίας, τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, τῆς
 ὄντως ζωῆς, ρύσηται δὲ αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀσεβείας,
 καὶ μὴ δῶ τόπον τῷ ἀλλοτρίῳ κατ’ αὐτῶν, καθαρίσῃ δὲ
 αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος,
 ἐνοικήσῃ τε ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσῃ διὰ τοῦ Χριστοῦ
 αὐτοῦ, εὐλογήσῃ τὰς εἰςόδους αὐτῶν καὶ τὰς ἐξόδους,
 καὶ κατεθύνῃ αὐτοῖς τὰ προκείμενα εἰς τὸ συμφέρον.
 Ἐτι ἔκτενως ὑπὲρ αὐτῶν ἰκετεύσωμεν, ἵνα ἀφέσεως τυ-
 χόντες τῶν πλημμελημάτων διὰ τῆς μυήσεως, ἀξιωθῶσι
 τῶν ἀγίων μυστηρίων καὶ τῆς μετὰ τῶν ἀγίων διαμονῆς.
 Ἔγειρεσθε, οἱ κατηχούμενοι. Τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ
 διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ αἰτήσασθε, εἰρηνικὴν ἡμέραν
 καὶ ἀναμάρτητον καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ὑμῶν,
 χριστιανὰ ὑμῶν τὰ τέλη, ἵλεων καὶ εὐμενῆ τὸν Θεὸν,
 ἀφεσιν πλημμελημάτων, ἔαυτοὺς τῷ μόνῳ ἀγεννήτῳ
 Θεῷ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ παράθεσθε. κλίνατε καὶ
 εὐλογεῖσθε.

Ἐφ’ ἑκάστῳ δὲ τοίτῳ, ὃν ὁ διάκονος προσφωνεῖ, ὡς προ-
 είπομεν, λεγέτω ὁ λαός. Κύριε ἐλέησον καὶ πρὸ πάντων τὰ
 παιδία. Κλιτόγτῳ δὲ αἵτων τὰς κεφαλὰς, εὐλογείτω αἴτοις
 ὁ χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος εὐλογίαν τοιάνδε. Ὁ Θεὸς ὁ
 παντοκράτωρ, ὁ ἀγένιητος καὶ ἀπρόσιτος, ὁ μόνος
 ἀληθινὸς Θεὸς, ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ σου
 τοῦ μονογενοῦς νιοῦ σου, ὁ Θεὸς τοῦ Παρακλήτου, καὶ
 τῶν ὅλων κύριος ὁ διὰ Χριστοῦ διδασκάλους τοὺς
 μαθητὰς ἐπιστήσας πρὸς μάθησιν τῆς εὐσεβείας· αὐτὸς

καὶ νῦν ἔπιδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου, τοὺς κατηχουμένους τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ σου· καὶ δὸς αὐτοῖς καρδίαν καινὴν, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτῶν, πρὸς τὸ εἰδέναι καὶ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, ἐν καρδίᾳ πλίρει καὶ ψυχῇ θελούσῃ· καταξίωσον αὐτοὺς τῆς ἀγίας μυήσεως, καὶ ἐνωσον αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, καὶ μετόχους ποίησον τῶν θείων μυστηρίων, διὰ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντος· δι᾽ οὗ σοι δόξα καὶ τὸ σέβας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ διάκονος λεγέτω, προέλθετε οἱ κατηχούμενοι ἐν εἰρήνῃ. Καὶ μετὰ τὸ ἔξελθεῖν αὐτοὺς, λεγέτω· Εὔξασθε οἱ ἐνεργούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. ἐκτενῶς πάντες ὑπὲρ αὐτῶν δεηθῶμεν, ὅπως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς διὰ Χριστοῦ ἐπιτιμήσῃ τοῖς ἀκαθάρτοις καὶ πονηροῖς πνεύμασι, καὶ ρύσηται τοὺς αὐτοῦ ἰκέτας ἀπὸ τῆς τοῦ ἀλλοτρίου καταδυναστείας· ὁ ἐπιτιμίσας τῷ λεγεῶνι τῶν δαιμόνων καὶ τῷ ἀρχεκάκῳ διαβόλῳ, ἐπιτιμήσῃ αὐτὸς καὶ νῦν τοῖς ἀποστάταις τῆς εὐσεβείας, καὶ ρύσηται τὰ ἑαυτοῦ πλάσματα ἀπὸ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ καθαρίσῃ αὐτὰ, ἢ μετὰ πολλῆς σοφίας ἐποίησεν. "Ἐτι ἐκτενῶς ὑπὲρ αὐτῶν δεηθῶμεν, σῶσον καὶ ἀνάστησον αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ἐν τῇ δυνάμει σου. Κλίνατε οἱ ἐνεργούμενοι καὶ εὐλογεῖσθε. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἐπευχέσθω, λέγων. 'Ο τὸν ἴσχυρὸν δείσας, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσας· ὁ δοὺς ἡμῖν ἔξουσίαν ἐπάνω ὅφεων καὶ σκορπίων πατεῖν, καὶ ἐπὶ παταν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· ὁ τὸν ἀνθρωποκτόνον ὄφιν δεσμώτην παραδοὺς ἡμῖν, ὡς στρουθίον παιδίοις· ὃν πάντα φρίττει καὶ τρέμει ἀπὸ προσώπου δυνάμεώς σου. ὁ ρήξας αὐτὸν ὡς ἀστραπὴν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν, οὐ τοπικῷ ρήγνυματι, ἀλλὰ ἀπὸ τιμῆς εἰς ἀτιμίαν, δι᾽ ἐκούσιον αὐτοῦ κακόνοιαν, οὐ τὸ βλέμμα ξηραίνει ἀβύσσους, καὶ ἡ ἀπειλὴ τίκει ὅρη,

καὶ ἡ ἀλήθεια μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ὃν αἰνεῖ τὰ νήπια,
καὶ εὐλογεῖ τὰ θηλάζοντα· ὃν ὑμνοῦσι καὶ προσκυ-
νοῦσιν ἄγγελοι· ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν
αὐτὴν τρέμειν· ὁ ἀπτόμενος τῶν ὄρέων, καὶ καπνίζονται·
ὁ ἀπειλῶν θαλάσσην καὶ ξηραίνων αὐτὴν, καὶ πάντας
τοὺς ποταμοὺς αὐτοὺς ἔξερημῶν· οὗ νεφέλαι κονιορτὸς
τῶν ποδῶν· ὁ περιπατῶν ἐπὶ θαλάσσης, ὡς ἐπ' ἐδάφους·
μονογενῆς Θεὲ, μεγάλου Πατρὸς Υἱὲ, ἐπιτίμησον τοῖς
πονηροῖς πνεύμασι, καὶ ρῦσαι τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου
ἐκ τῆς τοῦ ἀλλοτρίου πνεύματος ἐνεργείας· ὅτι σοι
δόξα, τιμὴ καὶ σέβας, καὶ διὰ σοῦ τῷ σῷ Πατρὶ, ἐν
ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Καὶ ὁ διάκονος λεγέτω· προέλθετε οἱ ἐνεργούμενοι.
Καὶ μετ' αὐτοὺς προσφωνείτω· εὔχασθε οἱ φωτιζόμενοι.
Ἐκτενώς οἱ πιστοὶ πάντες ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλέσωμεν,
ὅπως ὁ κύριος καταξιώσῃ αὐτοὺς μυηθέντας εἰς τὸν τοῦ
Χριστοῦ θάνατον συναναστῆναι αὐτῷ, καὶ μετόχους
γενέσθαι τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ κοινωνοὺς τῶν
μυστηρίων αὐτοῦ, ἐνώση καὶ συγκαταλέξη αὐτοὺς μετὰ
τῶν σωζομένων ἐν τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ. Σῶσον
καὶ ἀνάστησον αὐτοὺς ἐν τῇ σῇ χάριτι. Κατασφρα-
γισάμενοι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, κλίναντες
εὐλογείσθωσαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τήνδε τὴν εὐλο-
γίαν. Οἱ προειπῶν διὰ τῶν ἀγίων σου προφητῶν
τοῖς μυουμένοις· λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε· καὶ
διὰ τοῦ Χριστοῦ νομοθετήσας τὴν πνευματικὴν ἀνα-
γέννησιν· αὐτὸς καὶ νῦν ἐπιδε ἐπὶ τοὺς βαπτιζό-
μένους, καὶ εὐλόγησον αὐτοὺς καὶ ἀγίασον, καὶ παρα-
σκεύασον ἀξίους γενέσθαι τῆς πνευματικῆς σου δωρεᾶς,
καὶ τῆς ἀληθινῆς νιοθεσίας τῶν πνευματικῶν σου
μυστηρίων, τῆς μετὰ τῶν σωζομένων ἐπισυναγωγῆς,
διὰ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· δι' οὗ σοι δόξα, τιμὴ
καὶ σέβας ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Καὶ λεγέτω ὁ διάκονος προέλθετε οἱ φωτιζόμενοι.
 Καὶ μετὰ τοῦτο κηρυττέτω· Εὔξασθε οἱ ἐν τῇ μετανοίᾳ
 ἔκτενῶς πάντες ὑπὲρ τῶν ἐν μετανοίᾳ ἀδελφῶν παρα-
 καλέσωμεν, ὅπως ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς ὑποδείξῃ αὐτοῖς
 ὅδὸν μετανοίας, προσδέξηται αὐτῶν τὴν παλινῳδίαν
 καὶ τὴν ἔξομολόγησιν, καὶ συντρίψῃ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ^{τοὺς}
 πόδας αὐτῶν ἐν τάχει, καὶ λυτρώσηται αὐτοὺς
 ἀπὸ τῆς παγίδος τοῦ διαβόλου καὶ τῆς ἐπηρείας τῶν
 δαιμόνων, καὶ ἔξεληται αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς ἀθεμίτου
 λόγου, καὶ πάσης ἀτόπου πράξεως, καὶ πονηρᾶς ἐννοίας.
 συγχωρήσῃ δὲ αὐτοῖς πάντα τὰ παραπτώματα αὐτῶν,
 τά τε ἔκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, καὶ ἔξαλείψῃ τὸ κατ'
 αὐτῶν χειρόγραφον, καὶ ἐγγράψηται αὐτοὺς ἐν βίβλῳ
 ζωῆς· καθαρῇ δὲ αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σarkὸς
 καὶ πνεύματος, καὶ ἐιώσῃ αὐτοὺς ἀποκαταστήσας
 εἰς τὴν ἄγιαν αὐτοῦ ποίμνην, ὅτι αὐτὸς γινώσκει
 τὸ πλάσμα ἡμῶν. Ὅτι τίς καυχήσεται ἀγνὸν ἔχειν
 καρδίαν; ἢ τίς παρρήσιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ
 ἀμαρτίας; πάντες γάρ ἐσμεν ἐν ἐπιτιμίοις. ἔτι ὑπὲρ
 αὐτῶν ἔκτενέστερον δεηθῶμεν, ὅτι χαρὰ γίνεται ἐν
 οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ὅπως ἀπο-
 στραφέντες πᾶν ἔργον ἀθέμιτον, προσοικειωθῶσι πάσῃ
 πράξει ἀγαθῇ, ἵνα ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἦ τάχος εὐμε-
 νῶς προσδεξάμενος αὐτῶν τὰς λιτὰς, ἀποκαταστήσῃ
 αὐτοῖς ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου, καὶ πνεύματι ἡγεμο-
 νικῷ στηρίξῃ αὐτοὺς, ἵνα μηκέτι σαλευθῶσι· κοινωνοὶ
 γενέσθαι τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἱερῶν, καὶ μέτοχοι τῶν
 θείων μυστηρίων ἵνα ἄξιοι ἀποφανθέντες τῆς υἱοθεσίας,
 τύχωσι τῆς αἰώνιου ζωῆς. Ἔτι ἔκτενῶς πάντες ὑπὲρ
 αὐτῶν εἴπωμεν· κύριε ἐλέησον, σῶσον αὐτοὺς ὁ Θεὸς,
 καὶ ἀνάστησον τῷ ἐλέει σου. Ἀναστάντες τῷ Θεῷ
 διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, κλίνατε καὶ εὐλογεῖσθε.
 Ἐπευχέσθω οὖν ὁ ἐπίσκοπος τοίαδε. Παντοκράτορ Θεὲ
 αἰώνιε, δέσποτα τῶν ὅλων, κτίστα καὶ πρύτανι τῶν

πάντων· ὁ τὸν ἄνθρωπον κόσμου κόσμον ἀναδείξας διὰ Χριστοῦ, καὶ νόμον δοὺς αὐτῷ ἔμφυτον καὶ γραπτὸν, πρὸς τὸ ζῆν αὐτὸν ἐιθέσμως, ὡς λογικόν· καὶ ἀμαρτόντι ὑποθήκην δοὺς πρὸς μετάνοιαν τὴν σαυτοῦ ἀγαθότητα· ἐπιδε ἐπὶ τοὺς κεκλικότας σοι αὐχένα ψυχῆς καὶ σώματος· ὅτι οὐ βούλει τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν, ὥστε ἀποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆν. Ὁ Νινευῖτῶν προσδεξάμενος τὴν μετάνοιαν· ὁ θέλων πάντας ἄνθρωπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· ὁ τὸν νιὸν προσδεξάμενος, τὸν καταφαγόντα τὸν βίον αὐτοῦ ἀσώτως, πατρικοῖς σπλάγχνοις, διὰ τὴν μετάνοιαν· αὐτὸς καὶ νῦν πρόσδεξαι τῶν ἱκετῶν σου τὴν μετάγνωσιν· ὅτι οὐκ ἔστιν ὃς οὐχ ἀμαρτήσεται σοι· ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃ, κύριε, κύριε, τίς ὑποστήσεται; ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἰλασμός ἔστι· καὶ ἀποκατάστησον αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ ἀξίᾳ καὶ τιμῇ, διὰ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν· δι' οὗ σοι δόξα καὶ προσκύνησις, ἐν τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Καὶ ὁ διάκονος λεγέτω· ἀπολύεσθε οἱ ἐν μετανοίᾳ· Καὶ προστιθέτω· μήτις τῶν μὴ δυναμένων προελθέτω· ἕσοι πιστοὶ κλίνωμεν γόνυ. Δεηθῶμεν τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Πάντες συντόνως τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ παρακαλέσωμεν.

‘Υπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐσταθείας τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν δεηθῶμην ὅπως ὁ τῶν ὅλων θεὸς ἀΐδιον καὶ ἀναφαίρετον τὴν ἑαυτοῦ εἰρήνην ἡμῖν παράσχοιτο, ἵνα ἐν πληροφορίᾳ τῆς κατ' εὐσέβειαν ἀρετῆς διατελοῦντας ἡμᾶς συντηρήσῃ.

‘Υπὲρ τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περάτων ἔως περάτων δεηθῶμεν· ὅπως ὁ κύριος ἀσειστον αὐτὴν καὶ ἀκλυδώνιστον δια-

φυλάξῃ καὶ διατηρήσῃ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος, τεθεμελιωμένην ἐπὶ τὴν πέτραν.

Καὶ ὑπὴρ τῆς ἐνθάδε ἀγίας παροικίας δεηθῶμεν· ὅπως καταξιώσῃ ἡμᾶς ὁ τῶν ὅλων κύριος ἀνενδότως τὴν ἐπουράνιον αὐτοῦ ἐλπίδα μεταδιώκειν, καὶ ἀδιάλειπτον αὐτῷ τῆς δεήσεως ἀποδιδόναι τὴν ὁφειλήν.

‘Υπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς τῆς ὑπὸ τὸν οὔρανον τῶν ὁρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας δεηθῶπεν· καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἰακώβου καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν· ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου Κλήμεντος καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν· ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Εὐοδίου καὶ τῶν παροικιῶν δεηθῶμεν· ὅπως ὁ οἰκτίρμων θεὸς χαρίσηται αὐτοὺς ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ ἐκκλησίαις σώους, ἐντίμους, μακροημερεύοντας, καὶ τίμιον αὐτοῖς τὸ γῆρας παράσχηται ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ.

Καὶ ὑπὲρ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν δεηθῶμεν· ὅπως ὁ κύριος ρύσηται αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς ἀτόπου καὶ πονηροῦ πράγματος, καὶ σῶον καὶ ἔντιμον τὸ πρεσβυτέριον αὐτοῖς παράσχοι.

‘Υπὲρ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ ὑπηρεσίας δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος ἀμεμπτον διακονίας αὐτοῖς παράσχηται.

‘Υπὲρ ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, παρθένων, χηρῶν τε καὶ ὀρφανῶν δεηθῶμεν, ὑπὲρ τῶν ἐν συζυγίαις καὶ τεκνογονίαις δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος τοὺς πάντας αὐτοὺς ἐλεγήσῃ.

‘Υπὲρ εὐνούχων ὄσίως πορευομένων δεηθῶμεν· ὑπὲρ τῶν ἐν ἐγκρατείᾳ καὶ εὐλαβειᾳ δεηθῶμεν· ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ ποιούντων τοῖς πένησι τὰς ἐλεημοσύνας δεηθῶμεν· καὶ ὑπὲρ τῶν τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀπαρχὰς προσφερόντων Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν δεηθῶμεν· ὅπως ὁ πανάγαθος Θεὸς ἀμειψήσται αὐτοὺς ταῖς ἐπουρανίαις αὐτοῦ δωρεαῖς, καὶ δῷ αὐτοῖς ἐν τῷ παρόντι ἑκατονταπλασίονα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι

ζωὴν αἰώνιον καὶ χαρίσηται αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἐπιγείων τὰ ἐπουρανια.

‘Υπὲρ τῶν νεοφωτίστων ἀδελφῶν ἡμῶν δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος στηρίξῃ αὐτοὺς καὶ βεβαιώσῃ.

‘Υπὲρ τῶν ἐν ἀρρώστιᾳ ἔξεταζομένων ἀδελφῶν ἡμῶν δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος ρύσηται αὐτοὺς πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας καὶ σώους ἀποκαταστήσῃ τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ.

‘Υπὲρ πλεόντων καὶ ὁδοιπορούντων δεηθῶμεν, ὑπὲρ τῶν ἐν μετάλλοις καὶ ἔξορίαις καὶ φυλακαῖς καὶ δεσμοῖς ὄντων διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· ὑπὲρ τῶν ἐν πικρῷ δουλείᾳ καταπονουμένων δεηθῶμεν· ὑπὲρ ἔχθρῶν καὶ μισούντων ἡμᾶς διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὅπως ὁ Κύριος πραῦνας τὸν θυμὸν αὐτῶν διασκεδάσαι τὴν καθ' ἡμῶν ὄργήν.

‘Υπὲρ τῶν ἔξω ὄντων καὶ πεπλανημένων δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος αὐτοὺς ἐπιστρέψῃ.

Τῶν νηπίων τῆς ἐκκλησίας μνημονεύσωμεν, ὅπως ὁ Κύριος τελειώσας αὐτὰ ἐν τῷ φόβῳ αὐτοῦ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀγάγῃ.

‘Υπὲρ ἀλλήλων δεηθῶμεν ὅπως ὁ Κύριος τηρήσῃ ἡμᾶς καὶ φυλάξῃ τῇ αὐτοῦ χάριτι εἰς τέλος, καὶ ρύσηται ἡμᾶς τοῦ πονηροῦ καὶ πάντων τῶν σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν καὶ σώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον.

‘Υπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῆς δεηθῶμεν. Σῶσον καὶ ἀνάστησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῷ ἐλέει σου.

Ἐγειρώμεθα.

Δεηθέντες ἐκτενῶς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους τῷ ζῶντι Θεῷ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ παραθώμεθα.

Ἐπευχέσθω δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ λεγέτω· Κύριε παντοκράτορ, ὕψιστε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, ἄγιε ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενε, ἄναρχε, μόναρχε· ὁ διὰ Χριστοῦ κήρυγμα γνώσεως δοὺς ἡμῖν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς σῆς δόξης καὶ

τοῦ ὀνόματός σου, οὐ ἐφανέρωσεν ἡμῖν εἰς κατάληψιν· αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε δί' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ποίμνιόν σου τοῦτο· καὶ λύτρωσαι αὐτὸς πάσης ἀγνοίας καὶ πονηρᾶς πράξεως καὶ δὸς φόβῳ φοβεῖσθαι σε καὶ ἀγάπῃ ἀγαπᾶν σε καὶ στίλλεσθαι ἀπὸ προσώπου δόξης σου· εὔμενῆς αὐτοῖς γενοῦ καὶ ἥλεως καὶ ὑπήκοος ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτῶν, καὶ φύλαξον αὐτοὺς ἀτρέπτους, ἀμέμπτους, ἀνεγκλήτους, ἵνα ὥστιν ἄγιοι σώματι καὶ ψυχῇ, μὴ ἔχοντες σπῖλον ἢ ρύπιδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ὥστιν ἄρτιοι καὶ μηδεὶς ἐν αὐτοῖς ἢ ἀτελῆς. Ἀρωγὲ, δυνατὲ, ἀπροσωπόληπτε, γενοῦ ἀντιλήπτωρ τοῦ λαοῦ σου τούτου, δὸν ἐξηγόρασας τῷ τιμίῳ τοῦ Χριστοῦ σου αἵματι· προστάτης, ἐπίκουρος, ταμίας, φύλαξ, τεῖχος ἐρυμνότατον, φραγμὸς, ἀσφάλεια, ὅτι ἐκ τῆς σῆς χειρὸς οὐδεὶς ἀρπάσαι δύναται· οὐδὲ γάρ ἐστι θεὸς ὥσπερ σὺ ἔτερος, ὅτι ἐν σοὶ ἡ ὑπομονὴ ἡμῶν. Ἄγιαστον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, ὅτι ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ἐστίν. Ἀπροσχάριστε, ἀπαραλόγιστε, ρῦσαι αὐτοὺς πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας, παντὸς παραπτώματος, πάσης ἐπηρείας καὶ ἀπάτης, ἀπὸ φόβου ἔχθροῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου· καὶ καταξίωσον αὐτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς ἐν Χριστῷ τῷ ύιῷ σου τῷ μονογενεῖ, τῷ Θεῷ καὶ σωτῆρι ἡμῶν, δὶ' οὐ σοὶ δόξα καὶ σέβας ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

Καὶ μετὰ τοῦτο λεγέτω ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ ἀσπαζέσθω ὁ ἐπίσκοπος τὴν ἐκκλησίαν καὶ λεγέτω· Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Καὶ ὁ λαὸς ἀποκρινάσθω· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Καὶ ὁ διάκονος εἰπάτω πάσιν· ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἄγιῳ. Καὶ ἀσπαζέσθωσαν οἱ τοῦ κλήρου τὸν ἐπίσκοπον, οἱ λαϊκοὶ ἄνδρες τοὺς λαϊκοὺς, αἱ γυναῖκες τὰς γυναῖκας.

Τὰ παιδία δὲ στηκέτωσαν πρὸς τῷ βῆματι. Καὶ διάκονος αὐτοῖς ἔτερος ἐστω ἐφεστὼς, ὅπως μὴ ἀτακτῶσι. Καὶ ἄλλοι διάκονοι περιπατείτωσαν καὶ σκοπείτωσαν τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναικας, ὅπως μὴ θόρυβός τις γένηται, καὶ μή τις νεύσῃ ἡ ψιθυρίσῃ ἢ νυστάξῃ. Οἱ δὲ διάκονοι ιστάσθωσαν εἰς τὰς τῶν ἀνδρῶν θύρας καὶ οἱ ὑποδιάκονοι εἰς τὰς τῶν γυναικῶν, ὅπως μῆτις ἐξέλθοι μήτε ἀνοιχθῇ ἡ θύρα καν πιστός τις ἥ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀναφορᾶς· Εἶς δὲ ὑποδιάκονος διδότω ἀπόνιψιν χειρῶν τοῖς ἱερεῦσι, σύμβολον καθαρότητος ψυχῶν Θεῷ ἀνακειμένων.

Διάταξις Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Ζεβεδαίου.

Φημὶ δὴ κἀγὼ, Ἰάκωβος, ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου τοῦ Ζεβεδαίου, ἦν εὐθὺς ὁ διάκονος λέγην μή τις τῶν κατηχουμένων, μή τις τῶν ἀκροωμένων, μή τις τῶν ἀπίστων, μή τις τῶν ἐτεροδόξων. Οἱ τὴν πρώτην εὐχὴν εὐχόμενοι προέλθετε· τὰ παιδία προσλαμβανέσθε αἱ μητέρες· μή τις κατά τίνος, μή τις ἐν ὑποκρίσει. Ὁρθοὶ πρὸς Κύριον μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐστῶτες ὥμεν προσφέρειν. ὃν γενομένων οἱ διάκονοι προσαγέτωσαν τὰ δῶρα τῷ ἐπισκόπῳ πρὸς τὸ θυσιαστήριον· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ εὐωνύμων στηκέτωσαν ὡς ἀν μαθηταὶ παρεστῶτες διδασκάλῳ. Δύο δὲ διάκονοι ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ θυσιαστηρίου κατεχέτωσαν ἐξ ὑμένων λεπτῶν ῥιπιδιον ἥ πτερῶν ταῶνος, ἥ ὀθόνης· καὶ ἥρεμα ἀποσοβείτωσαν τὰ μικρὰ τῶν ἵπταμένων ζώων, ὅπως ἀν μὴ ἐγχρίμπτωνται εἰς τὰ κύπελλα.

Εὐξάμενος οὖν καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀρχιερεὺς ἅμα τοῖς ἱερεῦσιν καὶ λαμπρὰν ἐσθῆτα μετενδὺς καὶ στὰς πρὸς τῷ θυσιαστηρίῳ, τὸ τρόπαιον τοῦ σταυροῦ κατὰ τοῦ μετώπου τῇ χειρὶ ποιησάμενος εἰς πάντας, εἰπάτω· ἡ χάρις τοῦ παντοκράτορος θεοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐστω μετὰ πάντων ὑμῶν· καὶ πάντες συμφώνως λεγέτωσαν· ὅτι καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνω τὸν νοῦν.

Καὶ πάντες ἔχομεν πρὸς τὸν Κύριον.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

Καὶ πάντες ἄξιον καὶ δίκαιον.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἰπάτω· "Ἄξιον ως ἀληθῶς καὶ δίκαιον, πρὸ πάντων ἀνυμνεῖν σε τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν, τὸν πρὸ τῶν γεννητῶν ὄντα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, τὸν μόνον ἀγέννητον καὶ ἄναρχον καὶ ἀβασίλευτον, καὶ ἀδέσποτον, τὸν ἀνενδεῆ, τὸν παντὸς ἀγαθοῦ χορηγὸν, τὸν πάσης αἰτίας καὶ γενέσεως κρείττονα, τὸν πάντοτε κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ωςαύτως ἔχοντα· ἐξ οὗ τὰ πάντα, καθάπερ ἐκ τίνος ἀφετηρίας, εἰς τὸ εἶναι παρῆλθεν. σὺ γὰρ εἰ ἡ ἄναρχος γνῶσις, ἡ ἀΐδιος ὅρασις, ἡ ἀγέννητος ἀκοὴ, ἡ ἀδίδακτος σοφία· ὁ πρῶτος τῇ φύσει, καὶ νόμος τῷ εἶναι, καὶ κρείττων παντὸς ἀριθμοῦ. Τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν διὰ τοῦ μονογενοῦς σου νίοῦ· αὐτὸν δὲ πρὸ πάντων αἰώνων γεννήσας βουλήσει, καὶ δυνάμει, καὶ ἀγαθότητι, ἀμεσιτεύτως, νίὸν μονογενῆ, Λόγον Θεὸν, σοφίαν ζῶσαν, πρωτότοκον πάσης κτίσεως, ἄγγελον τῆς μεγάλης βουλῆς σου, ἀρχιερέα σὸν, βασιλέα δὲ καὶ κύριον πάσης νοητῆς καὶ αἰσθητῆς φύσεως, τὸν πρὸ πάντων, δι' οὗ τὰ πάντα· σὺ γὰρ, Θεὲ αἰώνιε, δι' αὐτοῦ τὰ πάντα πεποίκας, καὶ δι' αὐτοῦ τῆς προσηκούσης προνοίας τὰ ὅλα ἄξιοῖς. δι' οὗ γὰρ τὸ εἶναι ἔχαρισω, δι' αὐτοῦ καὶ τὸ εὖ εἶναι ἐδωρήσω. ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ μονογενοῦς νίοῦ σου· ὁ δι' αὐτοῦ πρὸ πάντων ποιήσας τὰ Χερουβίμ καὶ τὰ Σεραφίμ, αἰῶνάς τε καὶ θρόνους, ἀρχαγγέλους τε καὶ ἀγγέλους· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα, ποιήσας δι' αὐτοῦ τὸν φαινόμενον τοῦτον κόσμον, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ. σὺ γὰρ εἰ ὁ τὸν οὐρανὸν ως καμάραν στήσας καὶ ως δέρριν ἐκτείνας, καὶ τὴν γῆν ἐπ' οὐδενὸς ιδρύσας γνώμῃ μόνῃ· ὁ πήξας στερέωμα, καὶ

νύκτα καὶ ήμέραν κατασκεύασας· ὁ ἔξαγαγὼν φῶς ἐκ θησαυρῶν, καὶ τῇ τούτου στολῇ ἐπαγαγὼν τὸ σκότος, εἰς ἀνάπαυλαν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κινουμένων ζώων· ὁ τὸν ἥλιον τάξας εἰς ἀρχὰς τῆς ήμέρας ἐν οὐρανῷ καὶ τὴν σελήνην εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς, καὶ τὸν χορὸν τῶν ἀστέρων ἐν οὐρανῷ καταγράψας, εἰς αἶνον τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας· ὁ ποιήσας ὑδωρ πρὸς πόσιν καὶ κάθαρσιν, ἀέρα ζωτικὸν πρὸς εἰσπνοὴν καὶ φωνῆς ἀπόδοσιν διὰ γλώττης πληττούσης τὸν ἀέρα, καὶ ἀκοὴν συνεργουμένην ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐπαίειν εἰσδεχομένην τὴν προσπίπτουσαν αὐτῇ λαλιάν· ὁ ποιήσας πῦρ πρὸς σκότους παραμυθίαν, πρὸς ἐνδείας ἀναπλήρωσιν, καὶ τὸ θερμαίνεσθαι ήμᾶς καὶ φωτίζεσθαι ὑπ' αὐτοῦ· ὁ τὴν μεγάλην θάλασσαν χωρίσας τῆς γῆς, καὶ τὴν μὲν ἀναδείξας πλωτὴν, τὴν δὲ ποσὶ βάσιμον ποιήσας, καὶ τὴν μὲν ζώοις μικροῖς καὶ μεγάλοις πληθύνας, τὴν δὲ ήμέροις καὶ ἀτιθάστοις πληρώσας, φυτοῖς τε διαφόροις στέψας, καὶ βοτάναις στεφανώσας, καὶ ἀνθεσι καλλύνας, καὶ σπέρμασι πλουτίσας· ὁ συστησάμενος ἄβυσσον, καὶ μέγα κῆτος αὐτῇ περιθεὶς, ἀλμυρῶν ὑδάτων σεσωρευμένα πελάγη, περιφράξας δὲ αὐτὴν πύλαις ἄμμου λεπτοτάτης· ὁ πνεύμασί ποτε μὲν αὐτὴν κορυφῶν εἰς ὁρέων μέγεθος, ποτὲ δὲ στρωννύων αὐτὴν εἰς πεδίον, καί ποτε μὲν ἐκμαίνων χειμῶνι, ποτὲ δὲ πραύνων γαλήνῃ, ὡς ναυσιπόροις πλωτῆρσιν εὔκολον εἶναι πρὸς πορείαν· ὁ ποταμοῖς διαζώσας τὸν ὑπὸ σοῦ διὰ Χριστοῦ γενόμενον κόσμον, καὶ χειμάρροις ἐπικλύσας, καὶ πηγαῖς ἀενάοις μεθύσας, ὄρεσι δὲ περισφίγξας εἰς ἔδραν ἀτρεμῇ γῆς ἀσφαλεστάτην. ἐπληρώσας γάρ σου τὸν κόσμον, καὶ διεκόσμησας αὐτὸν βοτάναις εύόσμοις καὶ ἰασίμοις, ζώοις πολλοῖς καὶ διαφόροις, ἀλκίμοις καὶ ἀσθενεστέροις, ἐδωδίμοις καὶ ἐνεργοῖς, ήμέροις καὶ ἀτιθάστοις· ἔρπετῶν συριγμοῖς, πτηνῶν ποικίλων κλαγγαῖς· ἐνιαυτῶν κύκλοις, μηνῶν καὶ ημερῶν ἀριθ-

μοῖς, τροπῶν τάξεσι, νεφῶν ὁμβροτόκων διαδρομαῖς, εἰς καρπῶν γονὰς, καὶ ζώων σύστασιν, σταθμὸν ἀνέμων διαπνεόντων, ὅτε προσταχθῶσι παρὰ σοῦ, τῶν φυτῶν καὶ τῶν βοτανῶν τὸ πλῆθος. καὶ οὐ μόνον τὸν κόσμον ἐδημιούργησας, ἀλλὰ καὶ τὸν κοσμοπολίτην ἄνθρωπον ἐν αὐτῷ ἐποίησας, κόσμου κόσμον αὐτὸν ἀναδείξας. εἶπας γὰρ τῇ σῇ σοφίᾳ· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν· καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ. Διὸ καὶ πεποίηκας αὐτὸν ἐκ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ σώματος σκεδαστοῦ· τῆς μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, τοῦ δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων· καὶ δέδωκας αὐτῷ, κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν, τὴν λογικὴν διάγνωσιν, εὐσεβείας καὶ ἀσεβείας διάκρισιν, δικαίου καὶ ἀδίκου παρατήρησιν· κατὰ δὲ τὸ σῶμα τὴν πένταθλον ἔχαρίσω αἴσθησιν, καὶ τὴν μεταβατικὴν κίνησιν. σὺ γὰρ Θεὲ παντοκράτορ, διὰ Χριστοῦ παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολὰς ἐφύτευσας, παντοίων φυτῶν ἐδωδίμων κόσμῳ, καὶ ἐν αὐτῷ ὡς ἀν ἐν ἑστίᾳ πολυτελεῖ εἰςήγαγες αὐτόν· καὶ τῷ ποιεῖν νόμον δέδωκας αὐτῷ ἐμφυτον, ὅπως οἴκοθεν καὶ παρ' ἑαυτοῦ ἔχοι τὰ σπέρματα τῆς θεογνωσίας. εἰσαγαγὼν δὲ εἰς τὸν τῆς τρυφῆς παράδεισον, πάντων μὲν ἀνῆκας αὐτῷ τὴν ἔξουσίαν πρὸς μετάληψιν, ἐνὸς δὲ μόνου τὴν γεῦσιν ἀπεῖπας ἐπ' ἐλπίδι κρειττόνων, ἵνα ἐὰν φυλάξῃ τὴν ἐντολὴν, μισθὸν ταύτης τὴν ἀθανασίαν κομίσηται· ἀμελήσαντα δὲ τῆς ἐντολῆς καὶ γευσάμενον ἀπηγορευμένου καρποῦ ἀπάτη ὄφεως καὶ συμβουλίᾳ γυναικὸς, τοῦ μὲν παραδείσου δικαίως ἔξωσας αὐτὸν, ἀγαθότητι δὲ εἰς τὸ παντελὲς ἀπολλύμενον οὐχ ὑπερεῖδες· σὸν γὰρ ἦν δημιούργημα· ἀλλὰ καθυποτάξας αὐτῷ τὴν κτίσιν, δέδωκας αὐτῷ οἰκείοις ίδρωσι καὶ πόνοις πορίζειν ἑαυτῷ τὴν τροφὴν, σοῦ πάντα φύοντος καὶ αὔξοντος καὶ πεπαινοντος· χρόνῳ δὲ πρὸς ὀλίγον αὐτὸν κοιμίσας,

ὅρκῳ εἰς παλιγγενεσίαν ἐκάλεσας· ὅρον θανάτου λύσας, ζωὴν ἐξ ἀναστάσεως ἐπηγγείλω. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ εἰς πλῆθος ἀνάριθμον χέας, τοὺς ἐμμείναντάς σοι ἐδόξασας, τοὺς δὲ ἀποστάντας σου ἐκόλασας. Καὶ τοῦ μὲν Ἀβὲλ ὡς ὁσίου προσδεξάμενος τὴν θυσίαν, τοῦ δὲ ἀδελφοκτόνου Καὶν ἀποστραφεὶς τὸ δῶρον, ὡς ἐναγοῦς. Καὶ πρὸς τούτοις τὸν Σὴθ, καὶ τὸν Ἐνώχ προσελάβου, καὶ τὸν Ἐνώχ μετατέθεικας. σὺ γὰρ εἶ ὁ δημιουργὸς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῆς ζωῆς χορηγὸς, καὶ τῆς ἐνδείας πληρωτῆς, καὶ τῶν νόμων δοτήρ, καὶ τῶν φυλαττόντων αὐτοὺς μισθαποδότης, καὶ τῶν παραβαινόντων αὐτοὺς ἔκδικος· ὁ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν ἐπαγαγὼν τῷ κόσμῳ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβησάντων, καὶ τὸν δίκαιον Νῶε ρύσαμενος ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐν λάρνακι σὺν ὅκτὼ ψυχαῖς, τέλος μὲν τῶν παρωχηκότων, ἀρχὴν δὲ τῶν μελλόντων ἐπιγίνεσθαι. ὁ τὸ φοβερὸν πῦρ κατὰ τῆς Σοδομῆς πενταπόλεως ἐξάψας, καὶ γῆν καρποφόρον εἰς ἄλμην θέμενος ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, καὶ τὸν δσιον Λῶτ ἐξαρπάσας τοῦ ἐμπρησμοῦ. σὺ εἶ ὁ τὸν Ἀβραὰμ ρύσαμενος προγονικῆς ἀσεβείας, καὶ κληρονόμον τοῦ κόσμου καταστήσας, καὶ ἐμφανίσας αὐτῷ τὸν Χριστόν σου· ὁ τὸν Μελχισεδὲκ ἀρχιερέα τῆς λατρείας προχειρισάμενος· ὁ τὸν πολύτλαν θεράποντά σου Ἰωβ νικητὴν τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως ἀναδείξας· ὁ τὸν Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας υἱὸν ποιησάμενος· ὁ τὸν Ἰακὼβ πατέρα δώδεκα παίδων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ εἰς πλῆθος χέας, καὶ εἰσαγαγὼν εἰς Αἴγυπτον ἐν ἐβδομήκοντα πέντε ψυχαῖς. σὺ, Κύριε, Ἰωσὴφ οὐχ ὑπερεῖδες· ἀλλὰ μισθὸν τῆς διὰ σὲ σωφροσύνης ἔδωκας αὐτῷ τὸ τῶν Αἴγυπτίων ἄρχειν. σὺ Κύριε, Ἐβραίους ὑπὸ Αἴγυπτίων καταπονουμένους οὐ περιεῖδες, διὰ τὰς πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐπαγγελίας· ἀλλ’ ἐρρύσω, κολάσας Αἴγυπτίους. παραφθει-

ράντων δὲ τῶν ἀνθρώπων τὸν φυσικὸν νόμον, καὶ τὴν κτίσιν, ποτὲ μὲν αὐτόματον νομισάντων, ποτὲ δὲ πλεῖον ἡ δεῖ τιμησάντων, καὶ σοι τῷ Θεῷ τῶν πάντων συνταττόντων· οὐκ εἴασας πλανᾶσθαι, ἀλλὰ ἀναδείξας τὸν ἄγιόν σου θεράποντα Μοῦσῆν, δι’ αὐτοῦ πρὸς βοήθειαν τοῦ φυσικοῦ τὸν γραπτὸν νόμον δέδωκας, καὶ τὴν κτίσιν ἐδείξας σὸν ἔργον εἶναι, τὴν δὲ πολύθεον πλάνην ἐξώρισας· τὸν Ἀαρὼν καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ιερατικὴν τιμὴν ἐδόξασας· Ἐβραίους ἀμαρτόντας ἐκόλασας, ἐπιστρέφοντας ἐδέξω· τοὺς Αἰγυπτίους δεκαπλήγω ἐτιμωρήσω· θάλασσαν διελών· Ισραηλίτας διεβίβασας· Αἰγυπτίους ἐπιδιώξαντας ὑποβρυχίους ἀπώλεσας· ξύλῳ πικρὸν ὕδωρ ἐγλύκανας· ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ ἀνέχεας· ἐξ οὐρανοῦ τὸ μάννα ὑσας· τροφὴν ἐξ ἀέρος ὅρτυγομήτραν· στῦλον πυρὸς τὴν νύκτα πρὸς φωτισμὸν, καὶ στῦλον νεφέλης ἡμέραν πρὸς σκιασμὸν θάλπους· τὸν Ἰησοῦν στρατηγὸν ἀναδείξας, ἐπτὰ ἔθνη Χαναναίων δι’ αὐτοῦ καθεῖλες, Ἰορδάνην, διέρρηξας τοὺς ποταμοὺς· Ἡθὰμ ἐξέρανας, τείχη κατέρριψας ἄνευ μηχανημάτων καὶ χειρὸς ἀνθρωπίνης· Ὑπὲρ ἀπάντων σοι ἡ δόξα, δέσποτα παντοκράτορ· σὲ προσκυνοῦσιν ἀνάριθμοι στρατιαὶ ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, θρόνων, κυριοτήτων, ἀρχῶν, ἐξουσιῶν, δυνάμεων, στρατιῶν αἰωνίων· τὰ Χερουβίμ, καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφίμ, ταῖς μὲν δυσὶ κατακαλύπτοντα τοὺς πόδας, ταῖς δὲ δυσὶ τὰς κεφαλὰς, ταῖς δὲ δυσὶ πετόμενα, καὶ λέγοντα ἄμα χιλίαις χιλιάσιν ἀρχαγγέλων, καὶ μυρίαις μυριάσιν ἀγγέλων, ἀκαταπαύστως καὶ ἀσιγήτως βοώσαις· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἄμα εἰπάτω ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος Κύριος Σαβαώθ· πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ· εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἐξῆς λεγέτω· Ἅγιος γὰρ εἰ ὡς ἀληθῶς, καὶ πανάγιος, ὕψιστος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς

τοὺς αἰῶνας. ἄγιος δὲ καὶ ὁ μονογενῆς σου νίὸς ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, ὃς εἰς πάντα ὑπηρετησάμενός σοι τῷ Θεῷ αὐτοῦ καὶ πατρὶ, εἴς τε δημιουργίαν διάφορον, καὶ πρόνοιαν κατάλληλον, οὐ περιεῖδε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπολλύμενον, ἀλλὰ μετὰ φυσικὸν νόμον, μετὰ νομικὴν παραίνεσιν, μετὰ προφητικοὺς ἐλέγχους καὶ τὰς τῶν ἀγγέλων ἐπιστάσιας, παραφθειρόντων σὺν τῷ θετῷ καὶ τὸν φυσικὸν νόμον καὶ τῆς μνήμης ἐκβαλλόντων τὸν κατακλυσμὸν, τὴν ἐκπύρωσιν, τὰς κατ' Αἰγυπτίων πληγὰς, τὰς κατὰ Παλαιστηνῶν σφαγὰς, καὶ μελλόντων ὅσον οὐδέπω ἀπόλλυσθαι πάντων, εὐδόκησεν αὐτὸς γνώμῃ σῇ ὁ δημιουργὸς ἀνθρώπου, ἀνθρωπος γενέσθαι, ὁ νομοθέτης ὑπὸ νόμους, ὁ ἀρχιερεὺς ἱερεῖον, ὁ ποιμὴν πρόβατον, καὶ ἐξευμενίσατο σε τὸν ἑαυτοῦ Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ τῷ κόσμῳ κατήλλαξε, καὶ τῆς ἐπικειμένης ὀργῆς τοὺς πάντας ἥλευθέρωσε, γενόμενος ἐκ παρθένου, γενόμενος ἐν σαρκὶ, ὁ Θεὸς Λόγος, ὁ ἀγαπητὸς νίὸς, ὁ πρωτότοκος πάσης κτίσεως, κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ ὑπ’ αὐτοῦ προρόθθείσας προφητείας ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ Ἀβραὰμ, καὶ φυλῆς Ἰούδα· καὶ γέγονεν ἐν μήτρᾳ παρθένου ὁ διαπλάσσων πάντας τοὺς γενομένους, καὶ ἐνσαρκώθη ὁ ἄστρος, ὁ ἀχρόνως γεννηθεὶς ἐν χρόνῳ γεγέννηται· πολιτευσάμενος ὁσίως καὶ παιδεύσας ἐνθέσμως, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀπέλασας, σημειά τε καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ ποιήσας· τροφῆς καὶ ποτοῦ καὶ ὑπνου μεταλαβὼν, ὁ τρέφων πάντας τοὺς χρήζοντας τροφῆς, καὶ ἐμπιπλῶν πᾶν ζῶον εὐδοκίας· ἐφανέρωσέ σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀγνοοῦσιν αὐτὸν, τὴν ἄγνοιαν ἐφυγάδευσε, τὴν εὐσέβειαν ἀνεζωπύρωσε, τὸ θέλημά σου ἐπλήρωσε, το ἔργον ὃ ἔδωκας αὐτῷ ἐτελείωσε· καὶ ταῦτα πάντα κατορθώσας, χερσὶν ἀνόμων κατασχεθεὶς, ἱερέων καὶ ἀρχιερέων ψευδωνύμων καὶ λαοῦ παρανόμου, προδοσίᾳ τοῦ τὴν κακίαν νοσήσαντος,

καὶ πολλὰ παθὼν ὑπ' αὐτῶν, καὶ πᾶσαν ἀτιμίαν ὑποστὰς τῇ συγχωρήσει, παραδοθεὶς Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι, καὶ κριθεὶς ὁ κριτὴς, καὶ κατακριθεὶς ὁ σωτῆρ, σταυρῷ προσηλώθη ὁ ἀπαθῆς, καὶ ἀπέθανεν ὁ τῇ φύσει ἀθάνατος, καὶ ἐτάφη ὁ ζωοποιὸς, ἵνα πάθους λύσῃ καὶ θανάτου ἐξέληται τούτους τοὺς δι' οὓς παρεγένετο, καὶ ρήξῃ τὰ δεσμὰ τοῦ διαβόλου, καὶ ῥύσηται τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς ἀπάτης αὐτοῦ. καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐνδιατρίψας τοῖς μαθηταῖς, ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐκάθέσθη ἐκ δεξιῶν σου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ.

Μεμνημένοι οὖν ὧν δι' ἡμᾶς ὑπέμεινεν, εὐχαριστοῦμέν σοι, Θεὲ παντοκράτορ, οὐχ ὅσον ὁφειλομεν, ἀλλ' ὅσον δυνάμεθα, καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ πληροῦμεν. ἐν ᾧ γὰρ νυκτὶ παρεδίδοτο, λαβὼν ἄρτον ταῖς ἀγίαις καὶ ἀμώμοις αὐτοῦ χερσὶ, καὶ ἀναβλέψας πρὸς σὲ τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ πατέρα, καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, εἰπών· τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς καινῆς διαθήκης· λάβετε ἐξ αὐτοῦ, φάγετε· τοῦτο ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ περὶ πολλῶν θρυπτόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον κεράσας ἐξ οἴνου καὶ ὕδατος, καὶ ἀγιάσας, ἐπέδωκεν αὐτοῖς, λέγων· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὅπακις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ πίνητε τὸ ποτήριον τοῦτο, τὸν θάνατον τὸν ἐμὸν καταγγέλλετε, ἄχρις ἀν ἔλθω.

Μεμνημένοι τοίνυν τοῦ πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τῆς εἰς οὐρανοὺς ἐπανόδου, καὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ δευτέρας παρουσίας, ἐν ᾧ ἔρχεται μετὰ δόξης καὶ δυνάμεως, κρῖναι ζῶντας, καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδούναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, προσφέρομέν σοι τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ, κατὰ τὴν αὐτοῦ

διάταξιν, τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο, εὐχαριστοῦντές σοι δί' αὐτοῦ, ἐφ' οἷς κατηξίωσας ἡμᾶς ἔστανται ἐνώπιόν σου, καὶ ἵερατεύειν σοι· καὶ ἀξιοῦμέν σε, ὅπως εὔμενῶς ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα ἐνώπιόν σου, σὺ δὲ ἀνειδεῆς Θεὸς, καὶ εὐδοκήσῃς ἐπ' αὐτοῖς εἰς τιμὴν τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ καταπέμψῃς τὸ ἄγιόν σου Πνεῦμα ἐπὶ τὴν θυσίαν ταύτην, τὸν μάρτυρα τῶν παθημάτων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅπως ἀποφήνῃ τὸν ἄρτον τοῦτον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου, ἵνα οἱ μεταλαβόντες αὐτοῦ βεβαιωθῶσι πρὸς εὐσεβείαν, ἀφέσεως ἀμαρτημάτων τύχωσι, τοῦ διαβόλου καὶ τῆς πλάνης αὐτοῦ ρύσθωσι, Πνεύματος ἀγίου πληρωθῶσιν, ἄξιοι τοῦ Χριστοῦ σου γένωνται, ζωῆς αἰώνιου τύχωσι, σοῦ καταλλαγέντος αὐτοῖς, δέσποτα παντοκράτορ.

"Ετι δεόμεθά σου, Κύριε, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγίας σου ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περάτων ἔως περάτων, ἢν περιεποιήσω τῷ τιμίῳ αἷματι τοῦ Χριστοῦ σου, ὅπως αὐτὴν διαφυλάξῃς ἀσειστον καὶ ἀκλυδώνιστον, ἄχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος. καὶ ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς τῆς ὁρθοτομούσης τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ἔτι παρακαλοῦμέν σε καὶ ὑπὲρ τῆς ἐμῆς τοῦ προσφέροντός σοι οὐδενίας, καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου, ὑπὲρ τῶν διακόνων καὶ παντὸς τοῦ κλήρου, ἵνα πάντας σοφίσας Πνεύματος ἀγίου πληρώσῃς. ἔτι παρακαλοῦμέν σε, Κύριε, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἐν ὑπεροχῇ, καὶ παντὸς τοῦ στρατοπέδου, ἵνα εἰρηνεύωνται τὰ πρὸς ἡμᾶς· ὅπως ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ὅμονοίᾳ διάγοντες τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, δοξάζωμέν σε διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. ἔτι προσφέρομέν σοι καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀπὸ αἰώνος εὐαρεστησάντων σοι ἀγίων, πατριαρχῶν, προφητῶν, δικαίων, ἀποστόλων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, ὑπο-

διακόνων, ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, παρθένων, χηρῶν, λαϊκῶν καὶ πάντων, ὃν αὐτὸς ἐπίστασαι τὰ ὄνόματα. ἔτι προσφέρομέν σοι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοὺτου, ἵνα ἀναδείξῃς αὐτὸν εἰς ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου βασιλείου ἱεράτευμα, ἔθνος ἄγιον. ὑπὲρ τῶν ἐν παρθενίᾳ καὶ ἀγνείᾳ, ὑπὲρ τῶν χηρῶν τῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῶν ἐν σεμνοῖς γάμοις καὶ τεκνογονίαις, ὑπὲρ τῶν νηπίων τοῦ λαοῦ σου, ὅπως μηδένα ἡμῶν ἀπόβλητον ποιήσῃς. ἔτι ἀξιούμέν σε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν ἐνοικούντων, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀρρωστίαις, ὑπὲρ τῶν ἐν πικρᾷ δουλείᾳ, ὑπὲρ τῶν ἐν ἐξορίαις, ὑπὲρ τῶν ἐν δημεύσει, ὑπὲρ πλεόντων, καὶ ὅδοιπορούντων, ὅπως ἐπίκουρος γένη, πάντων βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ. ἔτι παρακαλοῦμέν σε καὶ ὑπὲρ τῶν μισούντων ἡμᾶς καὶ διωκόντων ἡμᾶς διὰ τὸ ὄνομά σου, ὑπὲρ τῶν ἔξω ὄντων καὶ πεπλανημένων, ὅπως ἐπιστρέψῃς αὐτοὺς εἰς ἀγαθὸν, καὶ τὸν θυμὸν αὐτῶν πραύνῃς. ἔτι παρακαλοῦμέν σε καὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ τῶν χειμαζομένων ὑπὸ τοῦ ἀλλοτρίου, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν μετανοίᾳ ἀδελφῶν ἡμῶν ὅπως τοὺς μὲν τελειώσῃς ἐν τῇ πίστει, τοὺς δὲ καθαρίσῃς ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ, τῶν δὲ τὴν μετάνοιαν προσδέξῃ, καὶ συγχωρήσῃς καὶ αὐτοῖς καὶ ἡμῖν τὰ παραπτώματα ἡμῶν. ἔτι προσφέρομέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς εὐκρασίας τοῦ ἀέρος καὶ τῆς εὐφορίας τῶν καρπῶν ὅπως ἀνελλειπός μεταλαμβάνοντες τῶν παρὰ σοῦ ἀγαθῶν, αἰνῶμέν σε ἀπαύστως, τὸν διδόντα τροφὴν πάσῃ σαρκί. ἔτι παρακαλοῦμέν σε καὶ ὑπὲρ τῶν δι' εὐλογον αἰτίαν ἀπόντων, ὅπως ἀπαντας ἡμᾶς διατηρήσας ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, ἐπισυναγάγῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ σου, τοῦ Θεοῦ πάσης αἰσθητῆς καὶ νοητῆς φύσεως, τοῦ βασιλέως ἡμῶν, ἀτρέπτους, ἀμέμπτους, ἀνεγκλήτους. ὅτι σοι πᾶσα δόξα, σέβας καὶ εὐχαριστία, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι,

καὶ νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὸν ἀνελλειπεῖς καὶ ἀτελευτητούς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς λεγέτω ἀμήν.

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἰπάτω· ἡ εἰρίνη τοῦ θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Καὶ πᾶς ὁ λαὸς λεγέτω· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

Καὶ ὁ διάκονος κηρυσσέτω πάλιν· "Ἐτι καὶ ἔτι δεηθῶμεν τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ δώρου προσκομισθέντος Κυρίῳ τῷ Θεῷ· ὅπως ὁ ἀγαθὸς Θεὸς προσδέξηται αὐτὸ διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπουράνιον αὐτοῦ θυσιαστήριον εἰς ὅσμὴν εὐώδιας.

‘Υπὲρ τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ τοῦ λαοῦ δεηθῶμεν ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς, παντὸς πρεσβυτερίου, πάσης τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ ὑπηρεσίας, παντὸς τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας δεηθῶμεν, ὅπως ὁ κύριος πάντας διατηρήσῃ καὶ διαφυλάξῃ.

‘Υπὲρ βασιλέων καὶ τῶν ἐν ὑπεροχῇ δευθῶμεν, ἵνα εἰρηνεύωνται τὰ πρὸς ἡμᾶς· ὅπως ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον ἔχοντες διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.

Τῶν ἀγίων μαρτύρων μνημονεύσωμεν, ὅπως κοινωνοὶ γενέσθαι τῆς ἀθλήσεως αὐτῶν καταξιωθῶμεν.

‘Υπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων.

‘Υπὲρ τῆς εὐκρασίας τῶν ἀέρων καὶ τελεσφορίας τῶν καρπῶν δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῶν νεοφωτίστων δεηθῶμεν, ὅπως βεβαιωθῶσιν ἐν τῇ πίστει. Πάντες ὑπ' ἄλλων παρακαλέσθωσαν. ‘Αναστησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ χάριτί σου· ἀναστάντες ἐαυτοὺς τῷ θεῷ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ παραθώμεθα.

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος λεγέτω· ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ μεγαλώνυμος, ὁ μέγας τῇ βουλῇ καὶ κραταιός τοῖς ἔργοις· ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ ἀγίου παιδός σου Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ποίμνιόν σου τοῦτο, ὃ δι' αὐτοῦ ἐξελέξω εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματός

σου, καὶ ἀγιάσας ἡμῶν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν καταξίωσον καθαροὺς γενομένους ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, τυχεῖν τῶν προκειμένων ἀγαθῶν· καὶ μηδένα ἡμῶν ἀνάξιον κρίνης, ἀλλὰ βοηθὸς ἡμῶν γενοῦ, ἀντιλήπτωρ, ὑπερασπιστὴς, διὰ τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ σοι δόξα, τιμὴ, αἶνος, δοξολογία, εὐχαριστία, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Καὶ μετὰ τὸ πάντας εἰπεῖν· ἀμήν, ὁ διάκονος λεγέτω· πρόσχωμεν· καὶ ὁ ἐπίσκοπος προσφωνήσατω τῷ λαῷ οὕτω·

ΤΑ 'ΑΓΙΑ ΤΟΙΣ 'ΑΓΙΟΙΣ.

Καὶ ὁ λαὸς ὑπακούετω· εἰς ἄγιος, εἰς κύριος, εἰς Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς, εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ. Ὡσαννὰ τῷ νιῷ Δαβὶδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Θεὸς Κύριος καὶ ἐπεφάνη ἡμῖν. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Καὶ μετὰ τοῦτο μεταλαμβανέτω ὁ ἐπίσκοπος· ἔπειτα οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι καὶ ὑποδιάκονοι καὶ οἱ ἀναγνῶσται καὶ οἱ ψύλται καὶ οἱ ἀσκηταὶ, καὶ ἐν ταῖς γυναιξὶν αἱ διακόνισσαι καὶ αἱ παρθένοι καὶ αἱ χῆραι, εἴτα τὰ παιδία, καὶ τότε πᾶς ὁ λαὸς κατὰ τάξιν καὶ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας ἀνευ θορύβου.

Καὶ ὁ μὲν ἐπίσκοπος διδότω τὴν προσφορὰν, λέγων·

Σῶμα Χριστοῦ.

Καὶ ὁ δεχόμενος λεγέτω·

Ἀμήν.

Ο δὲ διάκονος κατεχέτω τὸ ποτήριον καὶ ἐπιδιδοὺς λεγέτω· **Αἷμα Χριστοῦ, ποτήριον ζωῆς.**

Καὶ ὁ πίνων λεγέτω·

Ἀμήν.

Ψαλμὸς δὲ λεγέσθω τριακοστὸς τρίτος ἐν τῷ μεταλαμβάνειν πάντας τοὺς λοιποὺς· καὶ ὅταν πάντες μεταλάβωσι καὶ πᾶσαι, λαβόντες οἱ διάκονοι τὰ περιστεύσαντα εἰσφερέτωσαν εἰς τὰ παστοφόρια.

Καὶ ὁ διάκονος λεγέτω, παυσαμένου του ψάλλοντος· Μεταλαβόντες τοῦ τιμίου σώματος, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστήσωμεν τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἀγίων αὐτοῦ μυστηρίων, καὶ παρακαλέσωμεν, μὴ εἰς κρίμα, ἀλλ’ εἰς σωτηρίαν ἡμῖν γενέσθαι, εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς φυλακὴν εὔσεβείας, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, εἰς ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰώνος· ἐγειρώμεθα. ἐν χάριτι Χριστοῦ ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, τῷ μόνῳ ἀγεννήτῳ Θεῷ, καὶ τῷ Χριστῷ αὐτοῦ παραθώμεθα.

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἰχαριστείτω. Δέσποτα ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτορ, ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ σου τοῦ εὐλογητοῦ παιδὸς, ὁ τῶν μετ’ εὐθύτητος ἐπικαλουμένων σε ἐπήκοος, ὁ καὶ τῶν σιωπῶντων ἐπιστάμενος τὰς ἐντεύξεις· εὐχαριστοῦμέν σοι, ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἀγίων σου μυστηρίων, ἃ παρέσχου ἡμῖν, εἰς πληροφορίαν τῶν καλῶς ἐγνωσμένων, εἰς φυλακὴν τῆς εὔσεβείας, εἰς ἄφεσιν πλημμελημάτων· ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σου ἐπικέκληται ἐφ’ ἡμᾶς, καὶ σοὶ προσωκειώμεθα. ὁ χωρίσας ἡμᾶς τῆς τῶν ἀσεβῶν κοινωνίας, ἔνωσον ἡμᾶς μετὰ τῶν καθωσιωμένων σοι, στήριξον ἡμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῇ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπιφοιτήσει· τὰ ἀγνοούμενα ἀποκάλυψον, τὰ λείποντα προσαναπλήρωσον, τὰ ἐγνωσμένα κράτυνον· τοὺς Ἱερεῖς ἀμώμους διαφύλαξον ἐν τῇ λατρείᾳ σου· τοὺς βασιλεῖς διατήρησον ἐν εἰρήνῃ, τοὺς ἄρχοντας ἐν δικαιοσύνῃ, τοὺς ἀέρας ἐν εὐκρασίᾳ, τοὺς καρποὺς ἐν εὐφορίᾳ, τὸν κόσμον ἐν παναλκεῖ προνοίᾳ. τὰ ἔθνη τὰ πολεμικὰ πράγματα· τὰ πεπλαιημένα ἐπίστρεψον, τὸν λαόν σου

ἀγίαστον· τοὺς ἐν παρθενίᾳ διατήρησον· τοὺς ἐν γάμῳ διαφύλαξον ἐν πίστει· τοὺς ἐν ἀγνείᾳ ἐνδυνάμωσον· τὰ νήπια ἄδρυνον· τοὺς νεοτελεῖς βεβαιώσον· τοὺς ἐν κατηχήσει παιδευσον, καὶ τῆς μυήσεως ἀξίους ἀνάδειξον· καὶ πάντας ὥμας ἐπισυνάγαγε εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ὥμων· μεθ' οὖ σοι δόξα, τιμὴ καὶ σέβας, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Καὶ ὁ διάκονος λεγέτω· Τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ κλίνατε καὶ εὐλογεῖσθε.

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἐπευχέσθω, λέγων· Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀληθινὸς καὶ ἀσύγκριτος, ὁ πανταχοῦ ὡν καὶ τοῖς πᾶσι παρὼν καὶ ἐν οὐδενὶ ὡς ἐνόντι ὑπάρχων, ὁ τόποις μὴ περιγραφόμενος, ὁ χρόνοις μὴ παλαιούμενος, ὁ αἰώνι μὴ περατούμενος, ὁ λόγοις μὴ παραγόμενος, ὁ γενέσει μὴ ὑποκείμενος, ὁ φυλακῆς μὴ δεόμενος, ὁ φθορᾶς ἀνώτερος, ὁ τροπῆς ἀνεπίδεκτος, ὁ φύσει ἀναλλοίωτος, ὁ φῶς οἴκων ἀπρόσιτον, ὁ τῇ φύσει ἀόρατος, ὁ γνωστὸς πάσαις ταῖς μετ' εὔνοίας ἐκζητούσαις σε λογικαῖς φύσεσιν, ὁ καταλαμβανόμενος ὑπὸ τῶν ἐν εὔνοίᾳ ἐπιζητούντων σε· ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, τοῦ ἀληθινῶς ὄρῶντος, τοῦ εἰς Χριστὸν πιστεύσαντος λαοῦ σου· εὔμενὴς γενόμενος ἐπάκουσόν μου διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ εὐλόγησον τοὺς σοι κεκλικότας τοὺς ἔαυτῶν αὐχένας, καὶ δὸς αὐτοῖς τὰ αἰτήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν τὰ ἐπὶ συμφέροντι, καὶ μηδένα αὐτῶν ἀπόβλητον ποιήσῃς ἐκ τῆς βασιλείας σου, ἀλλὰ ἀγίαστον αὐτὸὺς, φρούρησον, σκέπασον, ἀντιλαβοῦ, ρῦσαι τοῦ ἀλλοτρίου, καὶ παντὸς ἐχθροῦ, τοῦς οἴκους αὐτῶν φύλαξον, τὰς εἰσόδους αὐτῶν καὶ τὰς ἔξόδους φρούρησον· ὅτι σοι δόξα, αἶνος, μεγαλοπρέπεια, σέβας, προσκύνησις, καὶ τῷ σῷ παιδὶ Ἰησοῦ τῷ Χριστῷ σου

τῷ κυρίῳ ἡμῖν καὶ Θεῷ καὶ βασιλεῖ, καὶ τῷ ἀγίῳ
Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ἀιώνων.
ἀμήν.

Καὶ ὁ διάκονος ἔρει· Ἀπολύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

Ταῦτα περὶ τῆς μοστικῆς λατρείας διατασσόμενα ἡμεῖς οἱ
εὐάγγελοι ἡμὲν τοῖς ἑτισιόποις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ
τοῖς διακόνοις.

THE LITURGY
SAINT CHYRYSOSTOM,

ACCORDING TO THE USE OF THE

Great Church
(CONSTANTINOPLE).

AND THE

Holy Mountain
(ATHOS).

EDITED BY THE

REV. J. M. NEALE, M.A.,

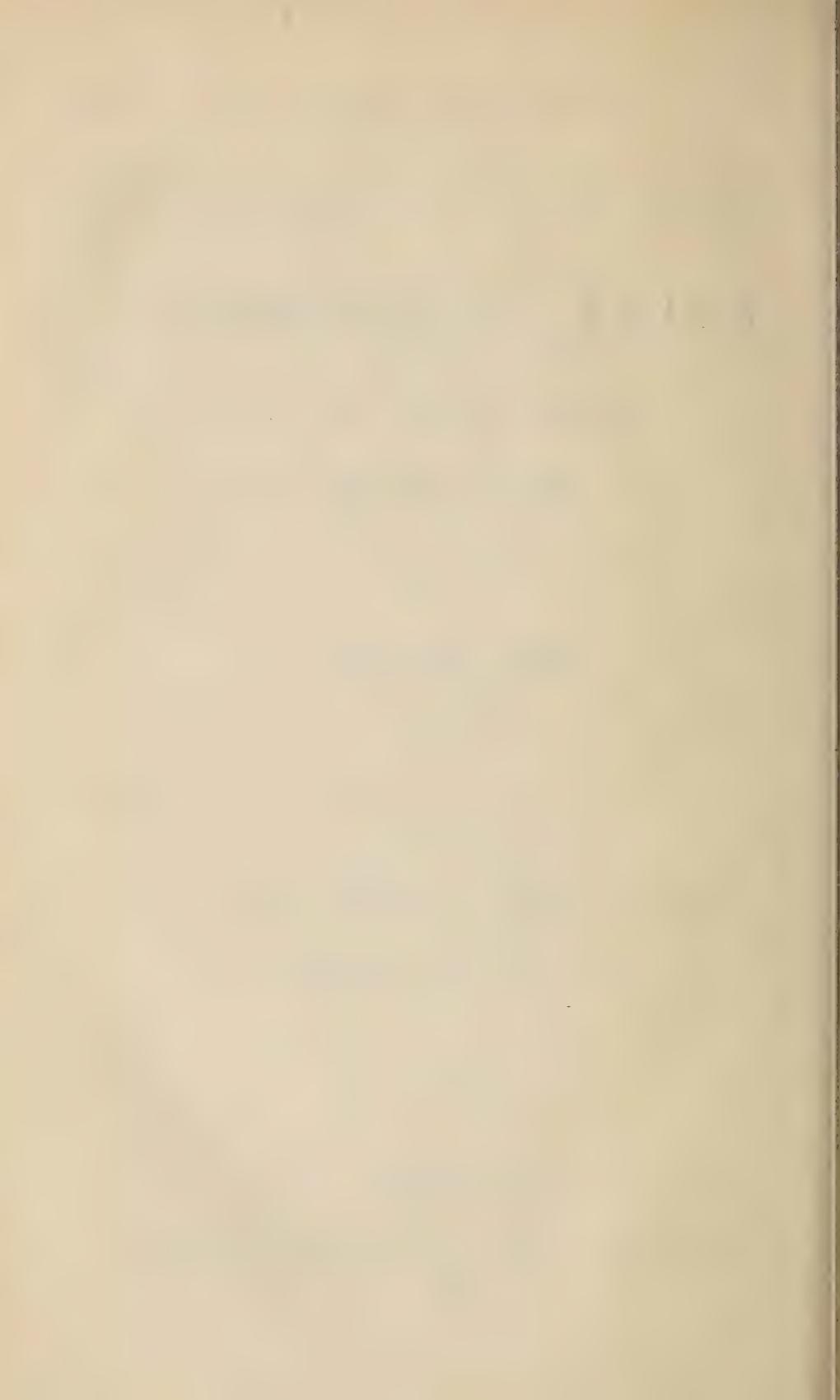
WARDEN OF SACKVILLE COLLEGE.

LONDON:

J. T. HAYES, LYALL PLACE, EATON SQUARE.

1858.

PREFACE.

THE Liturgy of S. Chrysostom, derived and abbreviated from that of S. Basil, as the latter from that of S. James, is in use through the four Patriarchates and Russia, except on the few days on which S. Basil's Liturgy is said.

It is thus the least ancient of the Greek Liturgies ; but it has the advantage of being a living, and not, as the others, a dead, rite.

The following pages are a reprint from the Venice Edition of 1840, corrected by a later Edition at Constantinople. I have, however, always given *σοφία*, in the exclamations of the Deacon, instead of the modern *σοφία*.

I have not added any notes. They will be found at great length in the forthcoming Translation of this Liturgy ; and to have given them in duplicate would only have been to increase the expense.

Sackville College :

Nov. 8, 1858.

τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς τῶν πάντων
ἐνώσεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ ἀγίου Οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ
πίστεως, εὐλαβείας, καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντων ἐν
αὐτῷ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος) τοῦ
τιμίου Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, παντὸς
τοῦ Κλήρου, καὶ τοῦ Λαοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ ὧν εὔσεβεστάτων καὶ Θεοφυλάκτων Βα-
σιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ Παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου
αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς
πόδας αὐτῶν πάντα ἔχθρὸν καὶ πολέμιον, τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῆς ἀγίας Μονῆς ταύτης, πάσης πόλεως, καὶ
χώρας, καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς
γῆς, καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμ-
νόντων, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τοῦ
Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ ρύσθηναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως,
δργῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Αντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς,
ὁ Θεὸς, τῇ σῇ χάριτι.

Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου,
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,
μετὰ πάντων τῶν Ἀγίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ
ἀλλήλους, καὶ πάσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν, Χριστῷ τῷ Θεῷ
παραθώμεθα.

‘Ο Χορός· Σοὶ Κύριε.

‘Ο Ιερεύς· ἐκφώνως.

Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις,
τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν,
καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο Χορός.’ Αμήν.

Καὶ ψάλλεται τὸ πρῶτον Ἀντίφωνον
παρὰ τῶν Ψαλτῶν· καὶ ὁ Ἱερεὺς λέγει
τὴν Εὐχὴν τοῦ Ἀντιφώνου ὁ δὲ Διάκο-
νος προσκυνήσας μεθίσταται ἐκ τοῦ
τόπου αὐτοῦ, καὶ ἀπελθὼν ἴσταται ἐνώ-
πιον τῆς Εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, βλέπων
πρὸς τὴν Εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, κρατῶν
καὶ τὸ Ὁράριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις
τῆς δεξιᾶς χειρός.

Εὐχὴ Ἀντιφώνου α’.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστον, καὶ ἡ
δόξα ἀκατάληπτος, οὗ τὸ ἔλεος ἀμέτρητον, καὶ ἡ
φιλανθρωπία ἄφατος· αὐτὸς Δέσποτα, κατὰ τὴν
εὐσπλαγχνίαν σου ἐπίβλεψον ἐφ’ ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὸν
ἄγιον Οἶκον τοῦτον, καὶ ποίησον μεθ’ ἡμῶν, καὶ τῶν
συνευχομένων ἡμῖν, πλούσια τὰ ἐλέη σου, καὶ τοὺς
οἰκτιρμούς σου.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ἀντί-
φωνου, ἐλθὼν ὁ Διάκονος, καὶ στὰς ἐν τῷ
συνήθει τόπῳ, καὶ προσκυνήσας, λέγει·

“Ἐτι, καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς
ὁ Θεός.

Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου.

Ἐκφώνησις.

“Οτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ Βασιλεία, καὶ ἡ
δύναμις, καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ

τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ ψάλλεται ὁ μοίωσ παρὰ τῷ Φαλτῶν τὸ β'. Ἀντίφωνον. Ο δὲ Διάκονος ὁ μοίωσ ποιεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ Εὐχῇ.

Εὐχὴ Ἀντιφώνου β'.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν Λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου· τὸ πλήρωμα τῆς Ἑκκλησίας σου φύλαξον, ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ Οἴκου σου. Σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ.

Ο Διάκονος.

Ἐπι, καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός.

Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου.

Ἐκφώνησις.

Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εὐχὴ Ἀντιφώνου γ'.

Ο τὰς κοινὰς ταύτας, καὶ συμφώνους ἡμῖν χαρισάμενος προσευχὰς, ὁ καὶ δυσὶ, καὶ τρισὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ τῷ ὄνόματί σου, τὰς αἰτήσεις παρέχειν ἐπαγγειλάμενος· αὐτὸς καὶ νῦν τῶν δούλων σου τὰ αἰτήματα πρὸς τὸ συμφέρον πλήρωσον, χορηγῶν ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον χαριζόμενος.

Ψαλλομένου δὲ τοῦ τρίτου Ἀντιφώνου παρὰ τῶν Ψαλτῶν, ἡ τῶν Μακαρισμῶν, ἐάν ἐστι Κυριακὴ, ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὸ Δόξα, ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Διάκονος ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας Τραπέζης, ποιοῦσι προσκυνήματα τρία. Εἶτα λαβὼν ὁ Ἱερεὺς τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον, δίδωσι τῷ Διακόνῳ. Καὶ οὕτως ἐξελθόντες διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτοῖς λαμπάδων, ποιοῦσι τὴν μικρὰν Εἴσοδον· καὶ στάντες ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, κλίνουσιν ἀμφότεροι τὰς κεφαλάς. Καὶ τοῦ Διακόνου εἰπόντος ἡρέμα, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, λέγει ὁ Ἱερεὺς τὴν Εὐχὴν τῆς Εἴσοδου μυστικῶς.

Εὐχὴ τῆς Εἰσόδου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα, καὶ στρατιὰς Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων εἰς λειτουργίαν τῆς σῆς δόξης, ποίησον σὺν τῇ Εἰσόδῳ ἡμῶν, Εἰσόδον ἀγίων Ἀγγέλων γενέσθαι, συλλειτουργούντων ἡμῖν, καὶ συνδοξολογούντων τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ὄτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Τῆς Εὐχῆς δὲ τελεσθείσης, λέγει ὁ Διάκονος πρὸς τὸν Ἱερέα, δεικνύων πρὸς ἀνατολὰς τῇ δεξιᾷ, κρατῶν ἄμα καὶ τὸ Ὁράριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις.

Εὐλόγησον Δέσποτα τὴν ἀγίαν Εἴσοδον.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς εὐλογῶν, λέγει·

Εὐλογημένη ἡ Εἴσοδος τῶν Ἀγίων σου, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εἰθ' οὕτως ἀπέρχεται πρὸς τὸν Ἡγούμενον ὁ Διάκονος, καὶ ἀσπάζεται τὸ Εὐαγγέλιον, εἰ πάρεστι εἰδ' οὖ, ἀσπάζεται τοῦτο ὁ Ἰερεύς. Πληρωθέντος δὲ τοῦ τελευταίου Τροπαρίου, εἰσέρχεται ὁ Διάκονος εἰς τὸ μέσον, καὶ στὰς ἐμπροσθεν τοῦ Ἱερέως, ἀνυψοῖ μικρὸν τὰς χεῖρας, καὶ δεικνύων τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον, λέγει μεγαλοφόνως.

Σοφία, ὅρθοί.

Εἶτα προσκυνήσας αὐτός τε, καὶ ὁ Ἰερεὺς κατόπισθεν αὐτοῦ, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἄγιον Βῆμα· καὶ ὁ μὲν Διάκονος ἀποτίθησι τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀγίᾳ Τραπέζῃ, οἱ δὲ Ψάλται λέγουσι τὰ συνήθη Τροπάρια· καὶ ὅτε εἴπωσι τὸ ὕστερον, λέγει ὁ Διάκονος·

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Ἰερεύς.

"Οτι "Αγιος εἰ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί.

Ὁ Διάκονος.

Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **Ο Χορός. Ἀμήν.**

Ψαλλομένου δὲ τοῦ Τρισαγίου, λέγει ὁ Ἰερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς.

Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου "Υμνού.

Ο Θεὸς ὁ ἄγιος, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ Τρισαγίω φωνῇ ὑπὸ τῶν Σεραφίμ ἀνυμνούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν Χερουβίμ δοξολογούμενος, καὶ ὑπὸ πάσης ἐπουρανίου Δυνάμεως προσκυνούμενος· ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς

τὸ εἶναι παραγαγὴν τὰ σύμπαντα· ὁ κτίσας τὸν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὄμοιώσιν, καὶ παντὶ σου
 χαρίσματι κατακοσμήσας· ὁ διδοὺς αἴτοῦντι σοφίαν,
 καὶ σύνεσιν, καὶ μὴ παρορῶν ἀμαρτάνοντα, ἀλλὰ
 θέμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ μετάνοιαν· ὁ καταξιώσας ἡμᾶς
 τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀναξίους δούλους σου, καὶ ἐν τῇ
 ὥρᾳ ταύτῃ στῆναι κατενώπιον τῆς δόξης τοῦ ἀγίου
 σου Θυσιαστηρίου, καὶ τὴν ὁφειλομένην σοι προσκύ-
 νησιν, καὶ δοξολογίαν προσάγειν· αὐτὸς, Δέσποτα,
 πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸν
 Τρισάγιον "Υμνον, καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστό-
 τητὶ σου. Συγχώρησον ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα ἔκού-
 σιόν τε, καὶ ἀκούσιον. Ἀγίασον ἡμῶν τὰς ψυχὰς, καὶ
 τὰ σώματα· καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ὁσιότητι λατρεύειν σοι
 πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν· πρεσβείαις τῆς
 ἀγίας Θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν Ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός
 σοι εὐαρεστησάντων. "Οτι ἄγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ
 σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ,
 καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ταύτης δὲ τελεσθείσης, λέγουσι καὶ
 αὐτοὶ, ὁ τε Ἱερεὺς καὶ ὁ Διάκονος, τὸ
 Τρισάγιον, ποιοῦντες ὄμοῦ καὶ προσκυ-
 νήματα τρία ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας Τρα-
 πέζης.

Εἶτα λέγει ὁ Διάκονος πρὸς τὸν Ἱερέα.

Κέλευσον Δέσποτα. Καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ
 καθέδρᾳ.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς λέγει ἀπέρχόμενος.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ο δὲ Διάκονος Εὐλόγησον Δέσποτα τὴν ἄνω
 Καθέδραν.

Καὶ ὁ Ἱερεύς· Εὐλογημένος εἰ̄ ὁ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς Βασιλείας σου, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερου-
βίμ, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν
αἰώνων.

Καὶ μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ Τρισα-
γίου, ὁ Διάκονος ἐλθὼν ἐμπροσθεν τῶν
ἀγίων Θυρῶν, λέγει·

Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ Ἀναγνώστης. Ἀλληλούϊα,
Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ. Καὶ ὁ Διάκονος αὐ-
θις· Σοφία. Καὶ ὁ Ἀναγνώστης τὸ Προ-
κείμενον τοῦ Ἀποστόλου. Καὶ αὐθις ὁ
Διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ τοῦ Ἀποστόλου
πληρωθέντος, λέγει ὁ Ἱερεύς· Εἰρήνη σοι.
Καὶ ὁ Ἀναγνώστης· Ἀλληλούϊα, Ψαλμὸς τῷ
Δαυΐδ. Τοῦ δὲ, Ἀλληλούϊα, ψαλλομένου,
λαβὼν ὁ Διάκονος τὸ Θυμιατήριον, καὶ
τὸ θυμίαμα, πρόσεισι τῷ Ἱερεῖ, καὶ λα-
βὼν εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ θυμιᾷ τὴν
ἀγίαν Τράπεζαν γύρωθεν, καὶ τὸ Ἱερα-
τεῖον δλον, καὶ τὸν Ἱερέα. Καὶ ὁ Ἱερεὺς
λέγει τὴν Εὐχὴν ταύτην.

Εὐχὴ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου.

"Ελλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλάνθρωπε
Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς, καὶ
τοὺς τῆς διαινοίας ἡμῶν διάνοιξον δόφθαλμοὺς, εἰς τὴν
τῶν εὐαγγελικῶν σου κηρυγμάτων κατανοήσιν. "Ενθες
ἡμῖν καὶ τὸν τῶν μακαρίων σου ἐντολῶν φόβον, ἵνα
τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας πάσας καταπατήσαντες, πνευ-
ματικὴν πολιτείαν μετέλθωμεν, πάντα τὰ πρὸς εὐαρέ-
στησιν τὴν σὴν καὶ φρονοῦντες, καὶ πράττοντες. Σὺ
γάρ εἰ̄ ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων
ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεὸς, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν,
σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ

ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ
εἰς τοὺς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο δὲ Διάκονος τὸ Θυμιατήριον ἀποθέ-
μενος, ἔρχεται πρὸς τὸν Ἱερέα, καὶ ὑπο-
κλίνας αὐτῷ τὴν κεφαλὴν, κρατῶν τὸ
Ὦράριον σὺν τῷ ἄγιῳ Εὐαγγελίῳ ἄκροις
τοῖς δακτύλοις, δηλονότι ἐν ἐκείνῳ τῷ
τόπῳ τῆς ἄγιας Τραπέζης, λέγει.

Εὐλόγησον Δέσποτα τὸν Εὐαγγελιστὴν τοῦ ἄγίου
Ἀποστόλου, καὶ Εὐαγγελιστοῦ (τοῦ δε).

‘Ο δὲ Ἱερεὺς σφραγίζων αὐτὸν, λέγει.

‘Ο Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἄγίου ἐνδόξου Ἀποστό-
λου, καὶ Εὐαγγελιστοῦ (τοῦ δε), δῷ σοι ρήμα τῷ
εὐαγγελιζομένῳ, δυνάμει πολλῆ, εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ
Εὐαγγελίου τοῦ ἀγαπητοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, Κυρίου δὲ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

‘Ο δὲ Διάκονος εἰπὼν τὸ, Ἄμην, καὶ
προσκυνήσας μετ’ εὐλαβείας τὸ ἄγιον
Εὐαγγέλιον, αἴρει αὐτό· καὶ ἐξελθὼν
διὰ τῶν ἄγιων Θυρῶν, προπορευομένων
αὐτῷ λαμπάδων, ἔρχεται, καὶ ἴσταται
ἐν τῷ Ἀμβωνι, ἢ ἐν τῷ τεταγμένῳ τόπῳ.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς ἴσταμενος ἔμπροσθεν τῆς
ἄγιας Τραπέζης, καὶ βλέπων πρὸς δυ-
σμὰς, ἐκφωνεῖ Σοφία, ὁρθοὶ, ἀκούσωμεν τοῦ ἄγίου
Εὐαγγελίου. Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ ὁ Διάκονος.
Ἐκ τοῦ κατὰ (τόν δε) ἄγιου Εὐαγγελίου τὸ Ἀνά-
γνωσμα. ‘Ο Ἱερεὺς. Πρόσχωμεν.

Καὶ πληρωθέντος τοῦ Εὐαγγελίου,
λέγει πρὸς τὸν Διάκονον ὁ Ἱερεύς. Εἰρήνη
σοι τῷ εὐαγγελιζομένῳ. Καὶ ὁ Διάκονος ἐλ-

Θῶν ἔως τῶν ἀγίων Θυρῶν, ἀποδίδωσι
τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον τῷ Ἱερεῖ καὶ στὰς
ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, ἀρχεται οὕτως.

Εἴπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς
διανοίας ἡμῶν εἴπωμεν.

‘Ο Χορός. Κύριε ἐλέησον, γ’.

Κύριε Παντοκράτορ, ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν,
δεόμεθά σου, ἐπάκουσον, καὶ ἐλέησον.

Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου,
δεόμεθά σου, ἐπάκουσον, καὶ ἐλέησον.

Εὐχὴ τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴν ταύτην ἰκεσίαν πρόσ-
δεξαι παρὰ τῶν σῶν δούλων, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς κατὰ
τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου
κατάπεμψον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου,
τὸν ἀπεκδεχόμενον τὸ παρὰ σου πλούσιον ἔλεος.

‘Ο Διάκονος.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν, καὶ ὁρθοδόξων
Χριστιανῶν.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ
δεῖνος).

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν Ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν Ἱερέων,
Ἱερομονάχων, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελ-
φότητος.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων, καὶ ἀειμνήστων
Κτητόρων τῆς ἀγίας Μονῆς ταύτης, καὶ ὑπὲρ πάντων
τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων, καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν,
τῶν ἐνθάδε κειμένων, καὶ ἀπανταχοῦ Ὁρθοδόξων.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγιείας,
σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως, καὶ ἀφέσεως
ἀμαρτιῶν, τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀδελφῶν τῆς
ἀγίας Μονῆς ταύτης.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων, καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἀγίῳ, καὶ πανσέπτω Ναῷ τούτῳ, κοπιώντων, ψαλλόντων· καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος Λαοῦ, τοῦ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σου μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

Ἐκ φώνησις.

ΟΤΙ ἐλεήμων, καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο Διακόνος.

Εὔξασθε οἱ Κατηχούμενοι τῷ Κυρίῳ.

Οἱ Πιστοὶ ὑπὲρ τῶν Κατηχουμένων δεηθῶμεν.

Ινα ὁ Κύριος αὐτοὺς ἐλεήσῃ· κατηχήσῃ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης· ἐνώσῃ αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἔκκλησίᾳ.

Σῶσον, ἐλέησον, ἀντιλαβοῦ, καὶ διαφύλαξον αὐτοὺς ὁ Θεός.

Οἱ Κατηχούμενοι τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε.

Εὐχὴ Κατηχουμένων πρὸ τῆς ἀγίας
Ἀναφορᾶς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ τὴν σωτηρίαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἔξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν, καὶ Θεὸν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς Κατηχουμένους, τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὸν ἑαυτῶν αὐχένα· καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας· ἐνωσον αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ σου Καθολικῇ, καὶ

Αποστολική Ἑκκλησίᾳ, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτοὺς
τῇ ἐκλεκτῇ σου ποίμνῃ.

Ἐκφώνησις.

Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πάντιμον, καὶ
μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ,
καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο Χορός· Ἄμήν.

Καὶ ἐξαπλοῦ τὸ Εἰλητὸν ὁ Ἰερεύς.

Καὶ ὁ Διάκονος.

Οσοι Κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ Κατηχούμενοι
προέλθετε· ὅσοι Κατηχούμενοι προέλθετε· μήτις τῶν
Κατηχουμένων· ὅσοι Πιστοί.

Ἐτι, καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ Πιστῶν, α'. μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ
Εἰλητόν.

Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων, τῷ
καταξιώσαντι ἡμᾶς παραστῆναι καὶ νῦν τῷ ἀγίῳ σου
Θυσιαστηρίῳ, καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ὑπὲρ
τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγ-
νοημάτων· πρόσδεξαι, ὁ Θεὸς, τὴν δέησιν ἡμῶν· ποίη-
σον ἡμᾶς ἀξίους γενέσθαι τοῦ προσφέρειν σοι δέησεις,
καὶ ἰκεσίας, καὶ θυσίας ἀναιμάκτους, ὑπὲρ παντὸς τοῦ
λαοῦ σου· καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς, οὓς ἔθου εἰς τὴν δια-
κονίαν σου ταύτην, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος σου
τοῦ ἀγίου, ἀκαταγνώστως, καὶ ἀπροσκόπτως, ἐν καθαρῷ
τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ἐπικαλεῖσθαι σε
ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ· ἵνα εἰσακούων ἡμῶν, ἵλεως
ἡμῖν εἴης ἐν τῷ πλήθει τῆς σῆς ἀγαθότητος.

Ο Διάκονος· Ἀντιλαβοῦ σῶσον, ἐλέησον. Σοφία.

'Εκ φώνησις.

"Οτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις,
τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ
άει, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

'Ο Διάκονος.

"Ἐτι, καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ Πιστῶν, β'.

Πάλιν καὶ πολλάκις σοὶ προσπίπτομεν, καὶ πῦν δεό-
μεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε, ὅπως ἐπιβλέψῃς ἐπὶ^{τὴν} δέησιν ἡμῶν, καθαρίσῃς ἡμῶν τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ
σώματα ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σarkὸς, καὶ πιεύματος·
καὶ δώῃς ἡμῖν ἀνένοχον, καὶ ἀκατάκριτον τὴν παρά-
στασιν τοῦ ἀγίου σου Θυσιαστηρίου· χάρισαι δὲ, ὁ
Θεὸς, τοῖς συνευχομένοις ἡμῖν, προκοπήν βίου, καὶ
πίστεως, καὶ συνέσεως πνευματικῆς· δὸς αὐτοῖς πάν-
τοτε μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης λατρεύειν σοι ἀγενόχως,
καὶ ἀκατακρίτως μετέχειν τῶν ἀγίων σου Μυστηρίων,
καὶ τῆς ἐπουρανίου σου Βασιλείας ἄξιωθῆναι.

'Ο Διάκονος. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Σοφία.

'Εκ φώνησις.

"Οπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε φυλαττόμενοι,
σοὶ δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ
τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.

'Ο Χορός. Ἄμην.

Εὐχὴ, ἡν λέγει ὁ Ιερεὺς καθ' ἑαυτὸν,
τοῦ Χερουβικοῦ ἀδομένου.

Οὐδεὶς ἄξιος τῶν σπνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπι-
θυμίαις, καὶ ἡδοναῖς, προσέρχεσθαι, ἡ προσεγγίζειν,
ἡ λειτουργεῖν σοι, Βασιλεῦ τῆς δόξης· τὸ γὰρ διακονεῖν
τοι μέγα, καὶ φοβερὸν, καὶ αὐταῖς ταῖς ἐπουρανίαις

Δυνάμεσιν. Ἐλλ' ὅμως διὰ τὴν ἄφατον, καὶ ἀμέτρητὸν σου φιλανθρωπίαν, ἀτρέπτως, καὶ ἀναλλοιώτως γέγονας ἄνθρωπος, καὶ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν ἔχρημάτισας, καὶ τῆς λειτουργικῆς ταύτης, καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τὴν Ἱερουγίαν παρέδωκας ἡμῖν, ὡς Δεσπότης τῶν ἀπάντων· σὺ γὰρ μόνος, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δεσπόζεις τῶν ἐπουρανίων, καὶ τῶν ἐπιγείων, ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβικοῦ ἐποχούμενος, ὁ τῶν Σεραφίμ Κύριος, καὶ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ μόνος Ἄγιος, καὶ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος. Σὲ τοίνυν δυσπωῷ τὸν μόνον ἀγαθὸν, καὶ εὐήκοον, ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ τὸν ἀμαρτωλὸν, καὶ ἀχρείον δοῦλόν σου, καὶ καθάρισόν μου τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ ἰκάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, ἐνδεδυμένον τὴν τῆς ἱερατείας χάριν, παραστῆναι τῇ ἀγίᾳ σου ταύτῃ Τραπέζῃ, καὶ ἱερουργῆσαι τὸ ἄγιον, καὶ ἀκραντόν σου Σῶμα, καὶ τὸ τίμιον Αἷμα. Σὲ γὰρ προσέρχομαι, κλίνας τὸν ἔμαυτοῦ αὐχένα, καὶ δέομαί σου. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, μηδὲ ἀποδοκιμάσῃς με ἐκ παιδῶν σου· ἀλλ' ἀξίωσον προσενεχθῆναι σοι ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, καὶ ἀναξίου δούλου σου τὰ δῶρα ταῦτα. Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρων, καὶ προσφερόμενος, καὶ προσδεχόμενος, καὶ διαδιδόμενος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Πληρωθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, λέγουσι καὶ αὐτοὶ τὸν Χερουβικὸν ύμνον. Εἶτα λαβὼν ὁ Διάκονος τὸν Θυμιατὸν, καὶ θυμίαμα βαλὼν, πρόσεισι τῷ Ἱερεῖ καὶ λαβὼν εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ, θυμιᾷ τὴν ἀγίαν Τράπεζαν γύρωθεν, καὶ τὸ Ἱερατεῖον ὅλον, καὶ τὸν Ἱερέα· λέγει δὲ καὶ τὸν Πεντηκοστὸν, καὶ Τροπάρια κατα-

νυκτικὰ ὅσα καὶ βούλεται, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἰερέως. Καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ Προθέσει, προπορευομένου τοῦ Διακόνου. Αὐτὸς δὲ θυμιάσας τὰ Ἀγια, καθ' ἐαυτὸν εὐχόμενος τὸ, Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, λέγει πρὸς τὸν Ἰερέα, Ἐπαρον Δέσποτα. Καὶ ὁ Ἰερεὺς ἄρας τὸν Ἀέρα, ἐπιτιθῆσι τῷ ἀριστερῷ ὥμῳ αὐτοῦ, λέγων·

Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἄγια, καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον.

Εἶτα τὸν ἄγιον Δίσκον λαβὼν, ἐπιβάλλει τῇ τοῦ Διακόνου κεφαλῇ μετὰ πάσης προσοχῆς, καὶ εὐλαβείας, κρατοῦντος ἀμα τοῦ Διακόνου καὶ τὸν Θυμιατὸν ἐνὶ τῶν δακτύλων. Αὐτὸς δὲ τὸ ἄγιον Ποτήριον ἀνὰ χεῖρας λαβὼν, ἐξέρχονται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτοῖς λαμπάδων· καὶ περιέρχονται τὸν Ναὸν, εὐχόμενοι ἀμφότεροι ὑπὲρ πάντων καὶ λέγοντες·

Πάντων ἡμῶν μνησθείη Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ Διάκονος ἐνδον τῷ ἄγιων Θυρῶν, ἵσταται ἐν τοῖς δεξιοῖς. Καὶ μέλλοντος τοῦ Ἰερέως εἰσελθεῖν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Διάκονος.

Μνησθείη Κύριος ὁ Θεὸς τῆς Ἰερωσύνης σου ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ ὁ Ἰερεὺς πρὸς αὐτόν.

Μνησθείη Κύριος ὁ Θεὸς τῆς Ἰεροδιακονίας σου ἐν τῇ

Βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὸν
αιῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ ὁ μὲν Ἱερεὺς ἀποτίθησι τὸ ἅγιον
Ποτήριον ἐν τῇ ἀγίᾳ Τραπέζῃ· τὸν δὲ
ἄγιον Δίσκον λαβὼν ἀπὸ τῆς τοῦ Δια-
κόνου κεφαλῆς, ἀποτίθησι καὶ αὐτὸν τῇ
ἀγίᾳ Τραπέζῃ, λέγων·

‘Ο εὐσχήμων Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελών.
Ἐν τάφῳ σωματικῷ, ἐν ἄδου δὲ μετὰ ψυχῆς.
Ως ζωηφόρος, ὡς Παραδείσου ὥραιότερος.

Εἶτα τὰ μὲν Καλύμματα ἄρας ἀπό τε
τοῦ ἱεροῦ Δίσκου, καὶ τοῦ ἄγίου Ποτη-
ρίου, τίθησιν ἐν ἐνὶ μέρει τῆς ἀγίας
Τραπέζης, τὸν δὲ Ἄέρα ἀπὸ τῶν τοῦ Δια-
κόνου ὕμων, καὶ θυμιάσας, σκεπάζει δι'
αὐτοῦ τὰ Ἅγια, λέγων·

‘Ο εὐσχήμων Ἰωσὴφ, ἔως τοῦ, Κηδεύσας ἀπέθετο.

Καὶ λαβὼν τὸν Θυμιατὸν ἐκ τῶν τοῦ
Διακόνου χειρῶν, θυμιᾶ τὰ Ἅγια τρὶς,
λέγων.

Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ Θυσιαστήριόν σου μόσχους.

Καὶ ἀποδοὺς τὸν Θυμιατὸν, καὶ χαλά-
σας τὸ Φελώνιον, κλίνας τε τὴν κεφαλὴν,
λέγει πρὸς τὸν Διάκονον·

Μνήσθητί μου ἀδελφὲ, καὶ συλλειτουργέ.

Καὶ ὁ Διάκονος, πρὸς αὐτόν·
Μνησθείη Κύριος ὁ Θεὸς τῆς Ἱερωσύνης σου ἐν τῇ Βασι-
λείᾳ αὐτοῦ.

Εἶτα ὁ Διάκονος ὑποκλίνας καὶ αὐτὸς
τὴν κεφαλὴν, κρατῶν ἄμα καὶ τὸ Ὁρά-

ριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς,
λέγει πρὸς τὸν Ἱερέα·

Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, Δέσποτα ἄγιε.

Καὶ ὁ Ἱερεύς·

Πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις
Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι.

Καὶ ὁ Διάκονος· Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συλλειτουρ-
γήσει ἡμῖν, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

Καὶ αὐθις ὁ αὐτός· Μνήσθητί μου Δέσποτα
ἄγιε.

Καὶ ὁ Ἱερεύς· Μνησθείη σου Κύριος ὁ Θεὸς ἐν
τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς
αἰώνας τῶν αἰώνων.

Καὶ ἐπειπὼν τὸ, Ἀμὴν, καὶ ἀσπασάμε-
νος τὴν τοῦ Ἱερέως δεξιὰν, ἐξέρχεται, καὶ
στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει·
Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ.

‘Ο Χορός· Κύριε ἐλέησον.

‘Υπὲρ τῶν προτεθέντων τιμίων Δώρων, τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου τούτου, καὶ τῶν μετὰ πίστεως,
εὐλαβείας, καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντων ἐν αὐτῷ, τοῦ
Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ ρύσθηναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὁρ-
γῆς, κινδύνου, καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ τῆς Προσκομιδῆς, μετὰ τὴν ἐν τῇ
ἀγίᾳ Τραπέζῃ τῶν θείων Δώρων ἀπόθεσιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἄγιος, ὁ δεχό-
μενος θυσίαν αἰνέστεως παρὰ τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν
ὅλῃ καρδίᾳ, πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὴν

δέησιν, καὶ προσάγαγε τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, καὶ
ἰκάνωσον ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι Δῶρά τε, καὶ Θυσίας
πνευματικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ
τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς
εὑρεῖν χάριν ἐνώπιόν σου, τοῦ γενέσθαι σοι εὐπρόσ-
δεκτον τὴν Θυσίαν ἡμῶν, καὶ ἐπισκηνώσαι τὸ Πνεῦμα
τῆς χάριτός σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ
προκείμενα Δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου.

‘Ο Διάκονος.

Ἄντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν.

Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγὸν, φύλακα τῶν
ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου
αἰτησώμεθα.

‘Ο Χορός· Παράσχου Κύριε.

Συγγάμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ τῶν
πλημμελημάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὰ καλὰ, καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ
εἰρήνην τῷ κόσμῳ, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ, καὶ
μετανοίᾳ ἐκτελέσαι, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνε-
παίσχυντα, εἰρηνικὰ, καὶ καλὴν ἀπολογίαν, τὴν ἐπὶ τοῦ
φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ αἰτησώμεθα.

Τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου.

‘Ο Ιερεὺς ἐκφώνως.

Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὐ
εὐλογητὸς εἰ, σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωο-
ποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας
τῶν αἰώνων. Εἰρήνη πᾶσι.

‘Ο Διάκονος.

Ἄγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν

‘Ο Χορός. Πατέρα, Υἱὸν, καὶ ἄγιον Πνεῦμα,
Τριάδα ὁμοούσιον, καὶ ἀχώριστον.

Καὶ ὁ μὲν Ἰερεὺς προσκύνησας τρὶς,
ἀσπάζεται τὰ Ἅγια οὗτως, ώς εἰσὶ κε-
καλυμμένα, λέγων μυστικῶς·

Ἄγαπήσω σε Κύριε ἡ ἴσχύς μου, Κύριος στερέωμά
μου, καὶ καταφυγή μου.

Ἐκ γ’.

‘Ομοίως καὶ ὁ Διάκονος συμπροσκυνεῖ,
ἐν ὦ ἵσταται τόπῳ, ἀσπάζεται καὶ τὸ
Ὦράριον αὐτοῦ, ἐνθα ἐστὶ Σταυροῦ
τύπος, καὶ οὗτως ἐκφωνεῖ·

Τὰς θύρας, τὰς θύρας· ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν.

‘Ο Λαὸς τὸ Πιστεύω εἰς ἔνα Θεόν.

‘Ο Διάκονος.

Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου πρόσχωμεν τὴν
ἄγιαν Ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν.

‘Ο Χορός. Ἔλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέστεως.

Καὶ ὁ μὲν Ἰερεὺς ἐπάρας τὸν Ἄέρα
ἀπὸ τῶν Ἅγιων, ἀποτίθησιν ἐν ἐνὶ τόπῳ,
λέγων·

‘Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

‘Ο δὲ Διάκονος προσκυνήσας, εἰσέρ-
χεται ἐν τῷ ἀγίῳ Βήματι καὶ λαβὼν
Ριπίδιον, ριπίζει τὰ Ἅγια εὐλαβῶς.

‘Ο Ἰερεὺς ἐκφωνεῖ.

‘Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου
Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

‘Ο Χορός. Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.

‘Ο Ιερεύς. ”Ανω σχῶμεν τὰς καρδίας.

‘Ο Χορός. ”Εχομεν πρὸς τὸν Κύριον.

‘Ο Ιερεύς. Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

‘Ο Χορός. ”Αξιον καὶ δίκαιον ἐστὶ προσκυνεῖν Πατέρα, Υἱὸν, καὶ ἄγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον, καὶ ἀχώριστον.

‘Ο Ιερεὺς ἐπεύχεται.

”Αξιον, καὶ δίκαιον, σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ αἰνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὁν, ὡσαύτως ὁν· σὺ καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἄγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες, καὶ παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν, καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν, ἔως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες, καὶ τὴν Βασιλείαν σου ἔχαρισω τὴν μέλλουσαν. Υπὲρ τούτων ἀπάντων εὐχαριστοῦμέν σοι, καὶ τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ, καὶ τῷ Πνεύματί σου τῷ ἄγιῳ, ὑπὲρ πάντων ὧν ἵσμεν, καὶ ὧν οὐκ ἵσμεν, τῶν φανερῶν, καὶ ἀφανῶν εὔεργεσιῶν, τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων. Εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς Λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατηξίωσας, καὶ τοι σοι παρεστήκασι χιλιάδες Ἀρχαγγέλων, καὶ μυριάδες Ἀγγέλων, τὰ Χερουβίμ, καὶ τὰ Σεραφίμ ἔξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτά.

Ἐκφώνωσ.

Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾔδοντα, βοῶντα, κεκραγότα, καὶ λέγοντα.

‘Ο Χορός.

”Αγιος, ἄγιος, ἄγιος, Κύριος Σαβαὼθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ δόξης σου. ‘Ωσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Ἐνταῦθα πάλιν λαβὼν ὁ Διάκονος τὸν Ἀστερίσκον ἐκ τοῦ ἀγίου Δίσκου, ποιεῖ Σταυροῦ τύπον ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ἀποτίθησιν.

Ο δὲ Ἰερεὺς ἐπεύχεται.

Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων Δυνάμεων, Δέσποτα φιλάνθρωπε, βοῶμεν, καὶ λέγομεν Ἅγιος εἰ καὶ πανάγιος, σὺ καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἄγιον. Ἅγιος εἰ καὶ πανάγιος, καὶ μεγαλοπρεπῆς ἡ δόξα σου ὃς τὸν κόσμον σου οὔτως ἡγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον ὃς ἐλθὼν, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτὶ ἡ παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ αὐτὸν παρεδίδουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ καὶ ἀχράντοις καὶ ἀμωμήτοις χερσὶν, εὐχαριστήσας, καὶ εὐλογήσας, ἀγιάσας, κλάσας, ἔδωκε τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, εἰπών·

Ἐκφώνως.

Λάβετε, φάγετε· τοῦτο μου ἔστι τὸ Σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

Ο Χορός. Ἄμην.

Τούτου δὲ λεγομένου, δεικνύει τῷ Ἰερεῖ ὁ Διάκονος τὸν ἄγιον Δίσκον, κρατῶν καὶ τὸ Ὡράριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς ὁμοίως καὶ ὅταν λέγῃ ὁ Ἰερεὺς τό· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, συνδεικνύει καὶ αὐτὸς τὸ ἄγιον Ποτήριον.

Εἶτα μυστικῶς ὁ Ἰερεὺς.

Ομοίως καὶ τὸ Ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·

Ἐκφώνως.

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ Αἶμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ πολλῶν ἔκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

Ο Χορός. Ἀμήν.

Ο Ιερεὺς ἐπεύχεται.

Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐντολῆς, καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένων, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Τάφου, τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς Ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν Καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν Παρουσίας,

Ἐκφώνως.

Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντα.

Ο Χορός.

Σὲ ὑμνοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Ο Ιερεὺς ἐπεύχεται.

Ἐτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην, καὶ ἀναίμακτον λατρείαν, καὶ παρακαλοῦμεν, καὶ δεόμεθα, καὶ ἰκετεύομεν· Κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά σου το ἄγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα Δῶρα ταῦτα.

Καὶ ὁ μὲν Διάκονος ἀποτίθησι τὸ Ριπίδιον, καὶ ἔρχεται ἐγγύτερον τῷ Ιερῷ, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι τρὶς ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας Τραπέζης, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες τό, Ο Θεὸς Ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ.

Εἶτα τό, Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα.

Στίχ. Καρδίαν καθαράν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός.

Στ. Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου.

Εἰτα, Δόξα.

Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ πανσόφους τοὺς Ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, καὶ δὶ αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλάνθρωπε δόξα σοι.

Καὶ νῦν.

"Οτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεε, διεμέριζεν ἔθνη ὁ "Υψιστος· ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν, εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε· καὶ συμφώνως δοξάζομεν τὸ πανάγιον Πνεῦμα.

Εἰτα τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας ὁ Διάκονος, καὶ δεικνύων σὺν τῷ Ὁραρίῳ τὸν ἄγιον Ἄρτον, λέγει μυστικῶς·

Εὐλόγησον Δέσποτα τὸν ἄγιον Ἄρτοι.

Καὶ ὁ Ἰερεὺς ἀνιστάμενος, σφραγίζει τρὶς τὰ ἄγια Δῶρα, λέγων·

Καὶ ποίησον τὸν μὲν Ἄρτον τοῦτον, τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου.

·Ο Διάκονος· Ἄμήν. Καὶ αὐθις ὁ αὐτός·
Εὐλόγησον Δέσποτα τὸ ἄγιον Ποτήριον.

Καὶ ὁ Ἰερεὺς εὐλογῶν, λέγει·

Τὸ δὲ ἐν τῷ Ποτηρίῳ τούτῳ, τίμιον Αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου.

·Ο Διακονός· Ἄμήν. Καὶ αὐθις ὁ Διάκονος δεικνύων μετὰ τοῦ Ὁραρίου ἀμφότερα τὰ Ἅγια, λέγει·

Εὐλόγησον Δέσποτα.

·Ο δὲ Ἰερεὺς εὐλογῶν ἀμφότερα τὰ Ἅγια λέγει·

Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἄγιῳ.

‘Ο Διάκονος. ’Αμὴν, ’Αμὴν, ’Αμὴν.

Καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας ὁ Διάκονος τῷ Ιερεῖ, καὶ εἰπὼν τὸ, Μνήσθητί μου ἄγιε Δέσποτα τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἵσταται ἐνῷ πρότερον τόπῳ, καὶ λαβὼν τὸ Ριπίδιον, ριπίζει τὰ Ἅγια, ώστε καὶ τὸ πρότερον. ‘Ο δὲ Ιερεὺς ἐπεύχεται.

“Ωστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, εἰς Βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρήσιαν τὴν πρὸς σὲ, μὴ κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα. ”Ετι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν, ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων Προπατόρων, Πατέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, Ομολογητῶν, Εγκρατευτῶν, καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου.

‘Ο δὲ Διάκονος θυμιᾷ τὴν ἀγίαν Τράπεζαν γύρωθεν, καὶ μνημονεύει ὅν βούλεται ζώντων, καὶ τεθνεώτων.

‘Ο Ιερεὺς ἐκφώνωσ.

‘Εξαιρέτως τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

‘Ο Διάκονος μνημονεύει τὰ Δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων.

‘Ο δὲ Ιερεὺς ἐπεύχεται.

Τοῦ ἀγίου Ιωάννου Προφήτου Προδρόμου, καὶ Βαπτιστοῦ, τῶν ἀγίων ἐνδόξων, καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, τοῦ Ἅγιου (τοῦ δεῖνος) οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν Ἅγίων, ὃν ταῖς

ικεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός· καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰώνιου, καὶ ἀνάπαυστον αὐτοὺς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. "Ετι παρακαλοῦμέν σε· Μνήσθητι Κύριε πάσης ἐπισκοπῆς Ὁρθοδόξων, τῶν ὁρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας, παντὸς τοῦ Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, καὶ παντὸς Ἱερατικοῦ τάγματος. "Ετι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, ὑπὲρ τῆς ἀγίας Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνείᾳ, καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων, ὑπὲρ τῶν πιστοτάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν Βασιλέων, παντὸς τοῦ Παλατίου, καὶ τοῦ Στρατοπέδου αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς Κύριε εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, καὶ σεμνότητι.

Ἐκφώνωσ.

'Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος), ὃν χάρισαι ταῖς ἀγίαις σου Ἑκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, σῶον, ἔντιμον, ὑγιαῖ, μακροημερεύοντα, καὶ ὁρθοτομούντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας. Καὶ ὁ Διάκονος πρὸς τὴν Θύρα στὰς, λέγει· Τοῦ δεῖνος Πατριάρχου, Μητροπολίτου, ἡ Ἐπισκόπου, ὃς τις ἀν ἦ.

Εἶτα μνημονεύει ὁ αὐτὸς τὰ Δίπτυχα τῶν ζώντων.

Ο δὲ Ἱερεὺς ἐπεύχεται.

Μνήσθητι Κύριε τῆς Πόλεως, ἐν ᾧ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως, καὶ χώρας, καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς. Μνήσθητι Κύριε πλεόντων, ὄδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, καὶ

τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Μνήσθητι Κύριε τῶν καρποφορούντων, καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου Ἑκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἔξαπόστειλον.

Ἐκφώνως.

Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι, καὶ μιὰ καρδίᾳ δοξάζειν, καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον, καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ομοίως.

Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ἡμῶν.

‘Ο δὲ Διάκονος λαβὼν καιρὸν παρὰ τοῦ Ἱερέως, καὶ ἐξέλθων, καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει·

Πάντων τῶν Ἅγιων μνημονεύσαντες, ἔτι καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τῶν προσκομισθέντων καὶ ἀγιασθέντων τιμίων Δώρων.

“Οπως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἄγιον, καὶ ὑπερουράνιον, καὶ νοερὸν αὐτοῦ Θυσιαστήριον, εἰς ὅσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικαταπέμψη ἡμῖν τὴν θείαν χάριν, καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν.

‘Υπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κ. τ. λ.

Ο Ἱερεὺς ἐπεύχεται.

Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν, καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλάνθρωπε, καὶ παρακαλοῦμεν καὶ δεόμεθα, καὶ ἰκετεύομεν· Καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπουρανίων σου, καὶ φρικτῶν Μυστηρίων

ταύτης τῆς ἱερᾶς, καὶ πνευματικῆς Τραπέζης, μετὰ καθαροῦ συνειδότος, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πνεύματος ἀγίου κοινωνίαν, εἰς Βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν, εἰς παρόρησίαν τὴν πρὸς σὲ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα.

‘Ο Διάκονος.

Ἄντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν.

Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν.

Συγγνώμην, καὶ ἄφεσιν.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα.

Τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἀγίου Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἔαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

‘Ο Ιερεὺς ἐκ φώνως.

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρόρησίας ἀκατακρίτως, τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι σὲ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα, καὶ λέγειν·

‘Ο Λαὸς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

‘Ο Ιερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἶτα, Εἰρήνη πᾶσι.

‘Ο Διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

‘Ο δὲ Ιερεὺς ἐπεύχεται.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Βασιλεῦ ἀόρατε, ὁ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει τὰ πάντα δημιουργήσας, καὶ τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών. Αὐτὸς, Δέσποτα, οὐρανόθεν ἐπὶ τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἔαυτῶν κεφαλάς· οὐ γὰρ ἔκλιναν σαρκὶ καὶ αἷματι, ἀλλὰ σοὶ τῷ φοβερῷ Θεῷ. Σὺ οὖν Δέσποτα, τὰ προκείμενα πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἀγαθὸν

ἐξομάλισον, κατὰ τὴν ἑκάστου ἰδίαν χρείαν· τοῖς πλέοντι σύμπλευσον· τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον· τοὺς νοσοῦντας ἴασαι, ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν.

Ἐκφώνησις.

Χάριτι, καὶ οἰκτιρμῷ, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἐλέη.

Ο Τερεὺς ἐπεύχεται.

Πρόσχεις, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης τῆς Βασιλείας σου, καὶ ἐλθὲ, εἰς τὸ ἀγιάσαι ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος, καὶ ὅδε ἡμῖν ἀοράτως συνών· καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ, μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου Σώματός σου, καὶ τοῦ τιμίου Αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ.

Εἶτα προσκυνεῖ ὁ Τερεὺς, ὁ μοίως καὶ ὁ Διάκονος ἐν ᾧ ἵστανται τόπῳ, λέγοντες μυστικῶς τρίς· Ο Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ.

Οταν δὲ ἵδῃ ὁ Διάκονος τὸν Τερέα ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας, καὶ ἀπτόμενον τοῦ ἀγίου Ἀρτοῦ, πρὸς τὸ ποιῆσαι τὴν ἀγίαν Ὑψωσιν, ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν.

Καὶ ὁ Τερεὺς ὑψῶν τὸν ἄγιον Ἀρτον, ἐκφωνεῖ·

Τὰ Ἅγια τοῖς ἀγίοις.

Εἶτα ζώννυνται ὁ Διάκονος τὸν Ὁράριον αὐτοῦ σταυροειδῶς, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἀγίῳ Βήματι, καὶ στὰς ἐκ δεξιῶν,

τοῦ Ἱερέως κρατοῦντος τὸν ἄγιον Ἀρτον, λέγει·

Μέλισον Δέσποτα τὸν ἄγιον Ἀρτον.

Ο δὲ Ἱερεὺς μερίζων αὐτὸν εἰς τέσσαρα, μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας, λέγει·

Μελίζεται, καὶ διαμερίζεται ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ μελιζόμενος, καὶ μὴ διαιρούμενος, ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος, καὶ μηδέποτε δαπανώμενος, ἀλλὰ τοὺς μετέχοντας ἄγιάζων.

Καὶ ὁ Διάκονος δεικνύων σὺν τῷ Ὁραρίῳ
τὸ ἄγιον Ποτήριον, λέγει·

Πλήρωσον Δέσποτα τὸ ἄγιον Ποτήριον.

Ο δὲ Ἱερεὺς λαβὼν τὴν ἄνω κειμένην
μερίδα, ποιεῖ σὺν αὐτῇ Σταυρὸν ἐπάνω
τοῦ ἄγιον Ποτηρίου, λέγων·

Πλήρωμα πίστεως, Πνεύματος ἄγιου.

Καὶ οὕτως ἐμβάλλει εἰς τὸ ἄγιον Ποτήριον.

Ο Διάκονος Ἀμήν. Καὶ δεχόμενος τὸ
Ζέον, λέγει πρὸς τὸν Ἱερέα·

Εὐλόγησον Δέσποτα τὸ Ζέον·

Ο δὲ Ἱερεὺς εὐλογεῖ, λέγων·

Εὐλογημένη ἡ ζέσις τῶν ἀγίων σου, πάντοτε, νῦν, καὶ
ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

Καὶ ὁ Διάκονος ἔκχέει τὸ ἀρκοῦν σταυροειδῶς ἐνδον τοῦ ἄγιον Ποτηρίου, λέγων.
Ζέσις πίστεως, πλήρης Πνεύματος ἄγιου· Ἀμήν.

Ἐκ γ'.

Καὶ ἀποτιθέμενος τὸ Ζέον, ἴσταται

μικρὸν ὅπισθεν. Ο δὲ Ἱερεὺς λαβὼν
μίαν Μερίδα τοῦ ἀγίου Ἀρτού, λέγει·

Τὸ τίμιον καὶ πανάγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ,
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταδίδοταί μοι,
(τῷ δεῖνι) Ἱερεῖ, εἰς ἀφεσίν μου ἀμαρτιῶν, καὶ εἰς
ζωὴν αἰώνιον.

Πιστεύω Κύριε, καὶ ὁμολογῶ, καὶ, Τοῦ Δείπνου σου
τοῦ μυστικοῦ σήμερον· καὶ τελευταῖον τὸ,
Μή μοι εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα γένοιτο ἡ μετάληψις
τῶν ἀγίων σου Μυστηρίων, Κύριε, ἀλλ’ εἰς ἴασιν ψυχῆς
καὶ σώματος.

Καὶ οὕτω μεταλαμβάνει τοῦ ἐν χερσὶ¹
μετὰ φόβου, καὶ πάσης ἀσφαλείας. Εἶτα
λέγει· Ο Διάκονος πρόσελθε.

Καὶ προσελθὼν ὁ Διάκονος, ποιεῖ με-
τάνοιαν εὐλαβῶς αἰτῶν συγχώρησιν· ὁ
δὲ Ἱερεὺς κρατῶν τὸν ἄγιον Ἀρτον, δί-
δωσι τῷ Διακόνῳ· καὶ ἀσπασάμενος ὁ
Διάκονος τὴν μεταδιδούσαν αὐτῷ χεῖρα,
λαμβάνει τὸν ἄγιον Ἀρτον, λέγων·

Μετάδος μοι Δέσποτα τὸ τίμιον καὶ ἄγιον Σῶμα τοῦ
Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ο δὲ Ἱερεὺς λέγει·

(Τῷ δεῖνι) Ἱεροδιακόνῳ μεταδίδοται τὸ τίμιον,
καὶ ἄγιον, καὶ ἄχραντον Σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ,
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀφεσίν αὐτοῦ
ἀμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἀπέρχεται ὁ Διάκονος ὅπισθεν
τῆς ἱερᾶς Τραπέζης, κλίνας τὴν κεφα-
λὴν, καὶ προσεύχεται, ὡς ὁ Ἱερεὺς.

Εἶτα ἀναστὰς ὁ Ἱερεὺς, λαμβάνει ταῖς
χερσὶν ἀμφοτέραις μετὰ Καλύμματος

τὸ ἄγιον Ποτήριον, καὶ μεταλαμβάνει τρίτον ἐξ αὐτοῦ, καὶ οὕτω τά, τε ἴδια χείλη, καὶ τοῦ ἱεροῦ Ποτηρίου, τῷ ἐν χερσὶ Καλύμματι ἀποσπογγίσας, καλεῖ τὸν Διάκονον, λέγων·

Διάκονε πρόσελθε.

Καὶ ὁ Διάκονος ἔρχεται, καὶ προσκυνεῖ ἄπαξ, λέγων·

Ίδοὺ προσέρχομαι τῷ ἀθανάτῳ Βασιλεῖ· καὶ τὸ, Πιστεύω Κύριε, καὶ δόμολογῶ, ὅλον· καὶ λέγει ὁ Ἰερεύς. Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Διάκονος, (ό δε ἵνα) τὸ τίμιον, καὶ ἄγιον Αἷμα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀφεσιν αὐτοῦ ἀμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Μεταλαβόντος δὲ τοῦ Διακόνου, λέγει ὁ Ἰερεύς.

Τοῦτο ὥψατο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ.

Τότε λαβὼν τὸν ἄγιον Δίσκον ὁ Διάκονος, ἐπάνω τοῦ ἄγιου Ποτηρίου, ἀποσπογγίζει τῷ ἄγιῷ Σπόγγῳ πάνυ καλῶς, καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας σκεπάζει τὸ ἄγιον Ποτήριον τῷ Καλύμματι, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τὸν ἄγιον Δίσκον ἀνατίθησι τὸν Ἀστέρα, καὶ τὰ Καλύμματα.

Εἶτα ἐπιλέγει τὴν τῆς εὐχαριστίας Εὐχὴν ὁ Ἰερεύς.

Εὐχαριστοῦμέν σοι Δέσποτα φιλάνθρωπε, εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι καὶ τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ κατηξίωσας ἡμᾶς τῶν ἐπουρανίων σου, καὶ ἀθανάτων Μυστηρίων. Ὁρθοτόμησον ἡμῶν τὴν ὁδὸν, στήριξον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου τοὺς πάντας, φρούρησον ἡμῶν τὴν ζωὴν,

ἀσφάλισαι ἡμῶν τὰ διαβήματα· εὐχαῖς, καὶ ἰκεσιαις τῆς ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν Ἀγίων σου.

Καὶ οὗτως ἀνοίγουσι τὴν Θύραν τοῦ ἀγίου Βήματος. Καὶ ὁ Διάκονος προσκυνησας ἅπαξ, λαμβάνει τὸ Ποτήριον μετὰ εὐλαβείας, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Θύραν, καὶ ὑψῶν τὸ ἄγιον Ποτήριον, δείκνυσιν αὐτὸ τῷ λαῷ, λέγων·

Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως, καὶ ἀγάπης προσέλθετε.

Ο δὲ Ἰερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαὸν, ἐπιλέγων ἐκφώνως·

Σῶσον, ὁ Θεὸς, τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.

Καὶ ἐπιστρέφουσιν, ὅ, τε Διάκονος, καὶ ὁ Ἰερεὺς εἰς τὴν ἀγίαν Τράπεζαν, καὶ θυμιᾷ ὁ Ἰερεὺς τρὶς, λέγων καθ' ἑαυτόν.

Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

Εἶτα λαβὼν τὸν ἄγιον Δίσκον, τίθησιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διάκονου καὶ ὁ Διάκονος λαβὼν μετ' εὐλαβείας, θεωρῶν ἔξω πρὸς τὴν Θύραν, οὐδὲν λέγων, ἀπέρχεται εἰς τὴν Πρόθεσιν, καὶ ἀποτίθησιν αὐτόν· ὁ δὲ Ἰερεὺς προσκυνησας, καὶ λαβὼν τὸ ἄγιον Ποτήριον, καὶ ἐπιστραφεὶς πρὸς τὴν Θύραν, ὅρᾳ τὸν λαὸν, λέγων μυστικῶς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· εἶτα ἐκφωνεῖ· Πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Καὶ ἔξελθὼν ὁ Διάκονος, καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει·

Ορθοὶ μεταλαβόντες τῶν θείων, ἀγίων, ἀχράντων,
ἀθανάτων, ἐπουρανίων, καὶ ζωοποιῶν, φρικτῶν τοῦ
Χριστοῦ Μυστηρίων, ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

Αντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς.
Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνικήν.

Ἐκ φώνη σις.

Οτι σὺ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμ-
τομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι,
νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Ο Χορός. Ἀμήν.

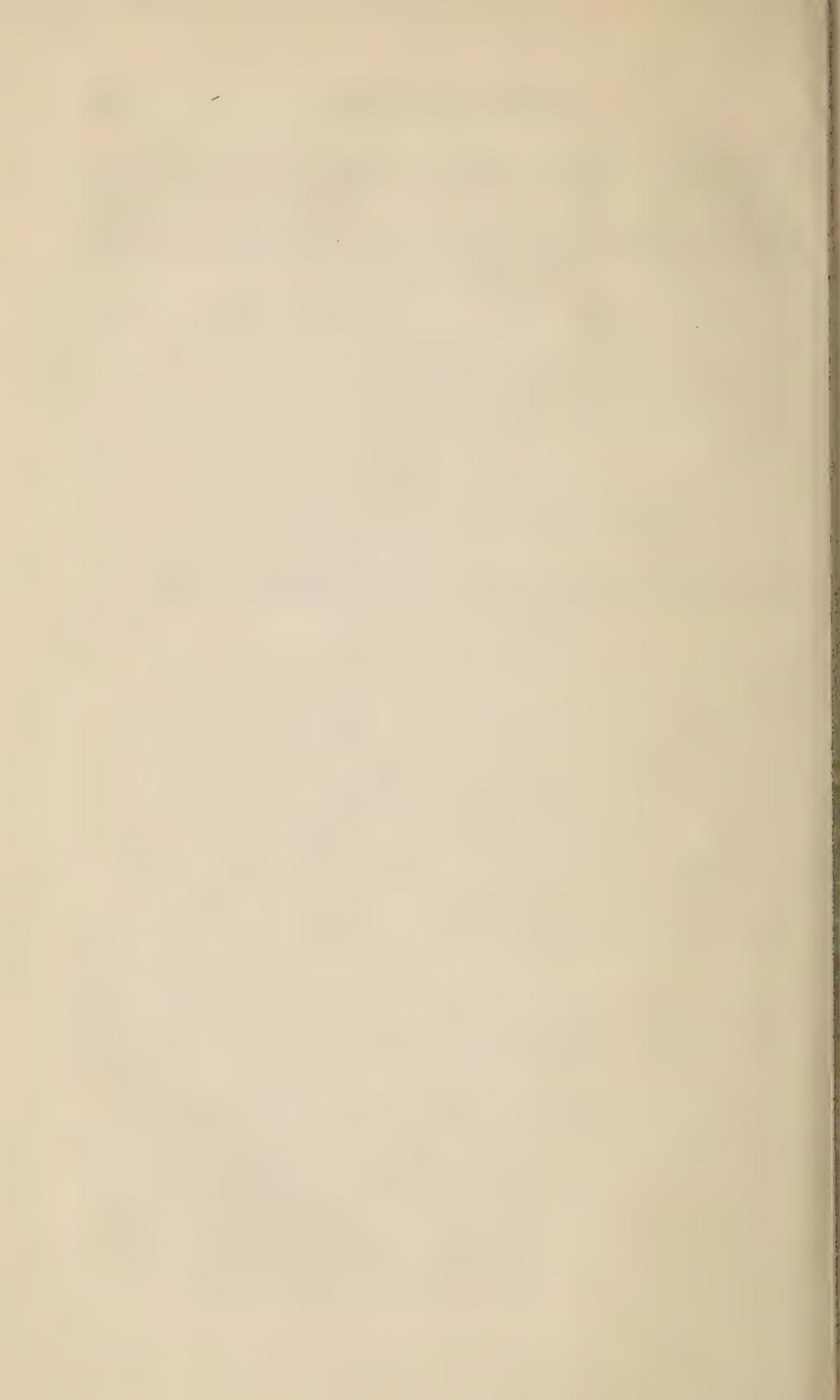
Ο Ιερεύς. Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

Ο Διάκονος. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ Ὁ πισθάμβωνος,
ἐκ φωνουμένη παρὰ τοῦ Ιερέως ἔξω τοῦ
Βήματος.

Ο εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, καὶ ἀγιά-
ζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ
εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου· τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκ-
κλησίας σου φύλαξον ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν
εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου· σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ
θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς τοὺς
ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ· εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώρησαι,
ταῖς Ἐκκλησίαις σου, τοῖς Ιερεῦσι, τοῖς Βασιλεῦσιν
ἡμῶν, τῷ Στρατῷ, καὶ παντὶ τῷ Λαῷ σου· ὅτι πᾶσα
δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι,
καταβαῖνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων· καὶ σοὶ
τὴν δόξαν, καὶ εὐχαριστίαν, καὶ προσκύνησιν ἀναπέμ-
πομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι,
νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ταύτης δὲ τελεσθείσης, ὁ μὲν Ιερεὺς
εἰσέρχεται διὰ τῶν ἀγίων Θυρῶν, καὶ

THE LITURGY

OF

S A I N T B A S I L,

ACCORDING TO THE USE OF THE

Great Church

(CONSTANTINOPLE),

AND THE

Holy Mountain

(ATHOS).

EDITED BY THE

REV. J. M. NEALE, M.A.,

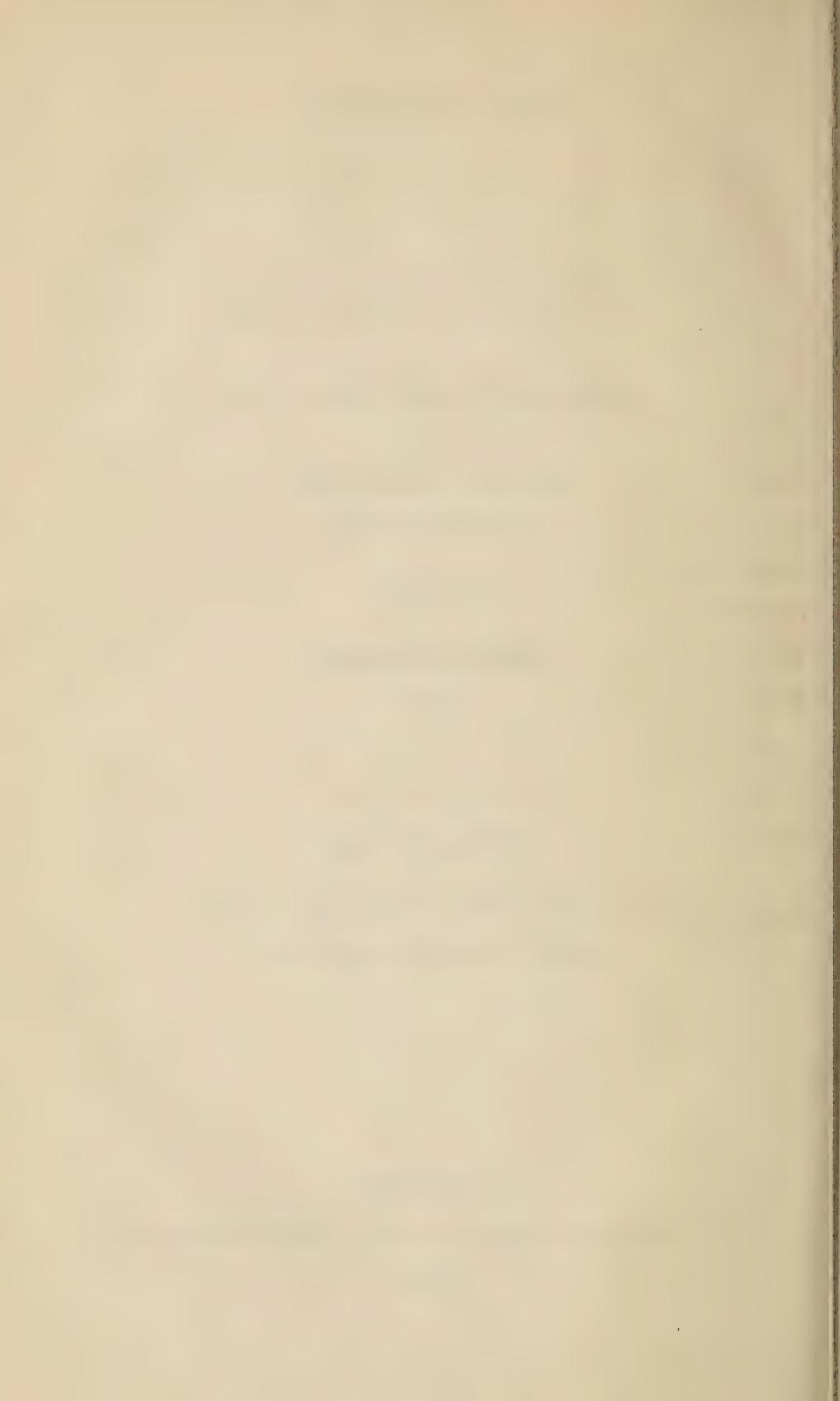
WARDEN OF SACKVILLE COLLEGE.

LONDON:

J. T. HAYES, LYALL PLACE, EATON SQUARE.

1858.

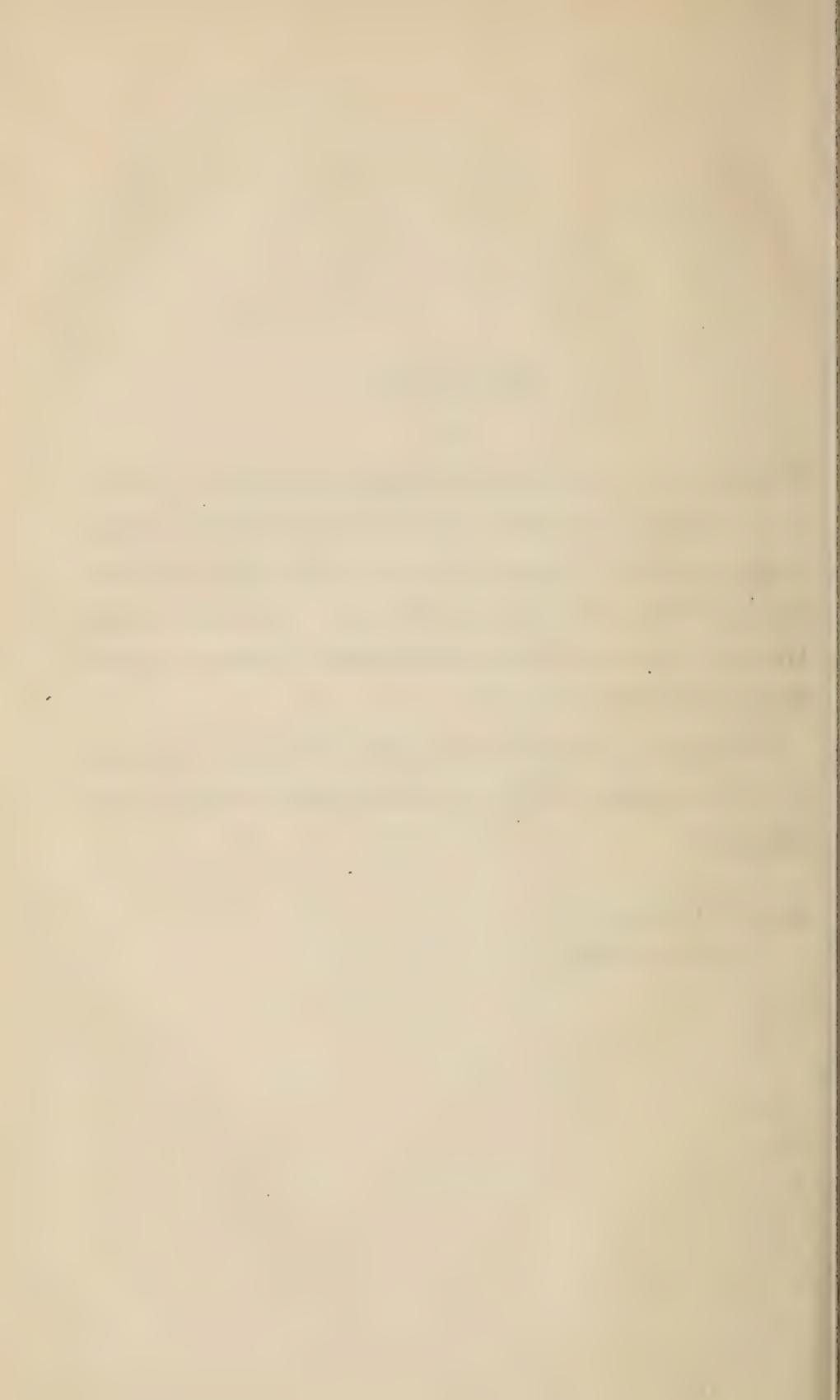
PREFACE.

THE Liturgy of S. Basil, modified from that of S. James, as the Liturgy of S. Chrysostom is from that of S. Basil, is still said in the Eastern Church on all Sundays in Lent, (except Palm Sunday,) on Maundy Thursday, Easter Eve, the Vigils of Christmas and the Epiphany, and the Feast of S. Basil (Jan. 1).

It is here reprinted from the same source as the Liturgy of S. Chrysostom, which is always printed with it, and precedes it.

*Sackville College,
Jan. 21, 1859.*

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Εὐχὴ ὑπὲρ τῶν Κατηχουμένων πρὸ τῆς
ἀγίας Ἀναφορᾶς, ἣν ὁ Ἱερεὺς λέγει
μυστικῶς.

ΚΥΡΙΕ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν, καὶ ἐπιβλέπων ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς Κατηχουμένους, τοὺς ὑποκεκλικότας τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ἐνώπιόν σου, καὶ δὸς αὐτοῖς τὸν ἐλαφρὸν ζυγόν· ποίησον αὐτοὺς μέλη τίμια τῆς ἀγίας σου Ἑκκλησίας, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, εἰς ἐπίγνωσιν σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐκ φώνησις.

Ἴνα καὶ αὐτοὶ, κ.τ.λ.

Εὐχὴ Πιστῶν πρώτη, μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ Εἰλητὸν, ἣν ὁ Ἱερεὺς λέγει μυστικῶς.

Σὺ Κύριε κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον· σὺ κατηξίωσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου, γενέσθαι λειτουργοὺς τοῦ ἀγίου σου Θυσιαστηρίου· σὺ ἱκάνωσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου Πνεύματος εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἵνα ἀκατακρίτως στάντες ἐνώπιον τῆς ἀγίας δόξης σου,

προσάγωμέν σοι θυσίαν αἰνέσεως. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι δός, Κύριε, καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, δεκτὴν γενέσθαι τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιόν σου.

Ἐύχομένου τοῦ Ἱερέως, ὁ Διάκονος λέγει τὰ Εἰρηνικὰ, εἰ ἔστιν, ἔξω τοῦ ἄγίου Βήματος.

Ἐπι, καὶ ἔτι. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς Παναγίας, ἀχράντου.

Ο Διάκονος. Σοφία. Ἐκφώνως ὁ Ἱερεύς.

Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

Ἐύχὴ Πιστῶν δευτέρα, ἦν ὁ Ἱερεὺς λέγει μυστικῶς.

Ο Θεὸς ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, ὁ στήσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀμαρτωλοὺς, καὶ ἀναξίους δούλους σου κατενώπιον τῆς ἀγίας δόξης σου, λειτουργεῖν τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, σὺ ἐνίσχυσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, καὶ δὸς ἡμῖν λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶν, εἰς τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν χάριν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος ἐπὶ τῶν μελλόντων προτίθεσθαι Δώρων.

Ἐύχὴ τῆς Προσκομιδῆς, μετὰ τὴν ἐν τῇ ἀγίᾳ Τραπέζῃ τῶν θείων Δώρων ἀπόθεσιν, ἦν ὁ Ἱερεὺς λέγει μυστικῶς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας, καὶ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὄδοὺς εἰς σωτηρίαν, ὁ χαριτάμενος ἡμῖν οὐρανίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν.

σὺ εἰ ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ ἀγίου. Εὐδόκησον δὴ, Κύριε, τοῦ γενέσθαι ἡμᾶς διακόνους τῆς καινῆς σου Διαθήκης, λειτουργοὺς τῶν ἀγίων σου Μυστηρίων· πρόσδεξαι ἡμᾶς προσεγγίζοντας τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου· ἵνα γενώμεθα ἔξιοι τοῦ προσφέρειν σοι τὴν λογικὴν ταύτην, καὶ ἀναίμακτον θυσίαν, ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· ἵν προσδεξάμενος εἰς τὸ ἄγιον, καὶ νοερόν σου Θυσιαστήριον, εἰς ὅσμὴν εὐώδίας, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος. Ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς, ὁ Θεὸς, καὶ ἐπιδε ἐπὶ τὴν λατρείαν ἡμῶν ταύτην, καὶ πρόσδεξαι αὐτὴν, ὡς προσεδέξω Ἀβελ τὰ δῶρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς ὄλοκαρπώσεις, Μωσέως καὶ Ἀαρὼν τὰς ιερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἱρηνικάς· ὡς προσεδέξω ἐκ τῶν ἀγίων σου Ἀποστόλων τὴν ἀληθινὴν ταύτην λατρείαν, οὕτω καὶ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν πρόσδεξαι τὰ Δῶρα ταῦτα ἐν τῇ χρηστότητί σου Κύριε· ἵνα καταξιωθέντες λειτουργεῖν ἀμέμπτως τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, εὑρωμεν τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς ἀνταποδόσεώς σου τῆς δικαιίας.

‘Ο ‘Ιερεὺς ἐκφώνως.

‘Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

‘Ο Χορός· Καὶ μετὰ τοῦ Πνεύματός σου.

‘Ο ‘Ιερεύς· “Ανω σχῶμεν τὰς καρδίας.

‘Ο Χορός· ”Εχομεν πρὸς τὸν Κύριον.

‘Ο ‘Ιερεύς· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

‘Ο Χορός· Ἀξιον καὶ δίκαιον ἔστι, προσκυνεῖν
Πατέρα, Υἱὸν, καὶ ἄγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον
καὶ ἀχώριστον.

‘Ο Ιερεὺς κλινόμενος, ἐπεύχεται
μυστικῶς.

‘Ο Ὁν, Δέσποτα, Κύριε, Θεὲ, Πάτερ παντοκράτορ,
προσκυνητὲ, ἄξιον ὡς ἀληθῶς, καὶ δίκαιον, καὶ πρέπον
τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἀγιωσύνης σου, σὲ αἰνεῖν, σὲ
ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ προσκυνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν,
σὲ δοξάζειν τὸν μόνον ὄντως ὄντα Θεὸν, καὶ σοὶ προσ-
φέρειν ἐν καρδίᾳ συντετριμμένῃ, καὶ πνεύματι ταπει-
νώσεως, τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ἡμῶν· ὅτι σὺ εἶ
ὁ χαρισάμενος ἡμῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας.
Καὶ τίς ίκανὸς λαλῆσαι τὰς δυναστείας σου, ἀκουστὰς
ποιῆσαι πάσας τὰς αἰνέσεις σου; ἢ διηγήσασθαι πάντα
τὰ θαυμάσιά σου ἐν παντὶ καιρῷ; Δέσποτα τῶν ἀπάν-
των, Κύριε οὐρανοῦ, καὶ γῆς, καὶ πάσης κτίσεως ὄρω-
μένης τε καὶ οὐχ ὄρωμένης, ὁ καθῆμενος ἐπὶ θρόνου
δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ἄναρχε, ἀόρατε, ἀκα-
τάληπτε, ἀπερίγραπτε, ἀναλλοίωτε, ὁ Πατὴρ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ
Σωτῆρος τῆς ἐλπίδος ἡμῶν· ὃς ἔστιν εἰκὼν τῆς σῆς ἀγα-
θότητος, σφραγὶς ἴστοτυπος, ἐν ἑαυτῷ δεικνὺς σὲ τὸν
Πατέρα, Λόγος ζῶν, Θεὸς ἀληθινὸς πρὸ αἰώνων, σοφία,
ζωὴ, ἀγιασμός, δύναμις, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, παρ’ οὐ τὸ
Πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐξεφάνη, τὸ τῆς ἀληθείας Πνεῦμα, τὸ
τῆς νίοθεσίας χάρισμα, ὁ ἀρραβών τῆς μελλούσης κλη-
ρονομίας, ἡ ἀπαρχὴ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, ἡ ζωοποιὸς
δύναμις, ἡ πηγὴ τοῦ ἀγιασμοῦ, παρ’ οὐ πᾶσα κτίσις
λογικὴ τε, καὶ νοερὰ, δυναμούμενη σοὶ λατρεύει, καὶ
σοὶ τὴν ἀίδιον ἀναπέμπει δοξολογίαν, ὅτι τὰ σύμπαντα
δοῦλα σά. Σὲ γὰρ αἰνοῦσιν Ἀγγελοι, Ἀρχάγγελοι,
Θρόνοι, Κυριότητες, Ἀρχαὶ, Ἐξουσίαι, Δυνάμεις, καὶ

τὰ πολυόμματα Χερουβίμ· σοὶ παρίστανται κύκλῳ τὰ Σεραφίμ, ἔξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ, καὶ ἔξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ· καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατακαλύπτουσι τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ταῖς δὲ δυσὶ τοὺς πόδας, καὶ ταῖς δυσὶ πετόμενα, κέκραγεν ἔτερον πρὸς τὸ ἔτερον ἀκαταπαύστοις στόμασιν, ἀσιγήτοις δοξολογίαις·

Ἐκφώνως ὁ Ἱερεύς.

Τὸν ἐπινίκιον ὅμνον φέροντα, βοῶντα, κεκραγότα, καὶ λέγοντα·

‘Ο Χορός. Ἀγιος, ἄγιος, ἄγιος, Κύριος Σαβαὼθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. Ὁσαννὰ ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὁσαννὰ ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Κάνταῦθα ὁ Διάκονος τὰ αὐτὰ ποιεῖ, ώς ἐν τῇ τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργίᾳ· ὁ δὲ Ἱερεύς ἐπεύχεται μυστικῶς.

Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων Δυνάμεων, Δέσποτα φιλάνθρωπε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἀμαρτωλοὶ βοῶμεν, καὶ λέγομεν. Ἀγιος εἰς ώς ἀληθῶς καὶ πανάγιος, καὶ οὐκ ἔστι μέτρον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἀγιωσύνης σου, καὶ δοσις ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, διτὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρίσει ἀληθινῇ πάντα ἐπήγαγες ἡμῖν· πλάσας γὰρ τὸν ἀνθρωπὸν, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εἰκόνι τῇ σῇ, ὁ Θεὸς, τιμῆσας, τέθεικας αὐτὸν ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀθανασίαν ζωῆς, καὶ ἀπόλαυσιν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν σου ἐπαγγειλάμενος αὐτῷ· ἀλλὰ παρακούσαντα σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ κτίσαντος αὐτὸν, καὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄφεως ὑπαχθέντα, νεκρωθέντα τε τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ παραπτώμασιν, ἔξωρισας αὐτὸν ἐν τῇ δικαιοκρισίᾳ σου, ὁ Θεὸς, ἐκ τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἀπέστρεψας εἰς τὴν γῆν, ἔξ ἦς ἐλήφθη, οἰκονομῶν αὐτῷ τὴν ἐκ

παλιγγενεσίας σωτηρίαν, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου. Οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα σου εἰς τέλος, δὲ ἐποίησας, ἀγαθὲ, οὐδὲ ἐπελάθου ἔργα χειρῶν σου, ἀλλ ἐπεσκέψω πολυτρόπως διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου· Προφήτας ἔξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διὰ τῶν Ἀγίων σου τῶν καθ' ἑκάστην γενεὰν εὐαρεστησάντων σοι· ἐλάλησας ἡμῖν διὰ στόματος τῶν δούλων σου τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι σωτηρίαν· νόμον ἔδωκας εἰς βούθειαν· Ἀγγέλους ἐπέστησας φύλακας. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν, ἐλάλησας ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ σου, δὶ οὖν καὶ τοὺς αἰώνας ἐποίησας. Ὅς ὅν ἀπαύγασμα τῆς δόξης σου, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεώς σου, φέρωντε τὰ πάντα τῷ ρήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐχ ἀρπαγὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἵσα σοὶ τῷ Θεῷ, καὶ Πατρί· ἀλλὰ Θεὸς ὃν προαιώνιος, ἐπὶ τῆς γῆς ὥφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, καὶ ἐκ Παρθένου ἀγίας σαρκωθεὶς, ἐκένωσεν ἐαυτὸν, μορφὴν δούλου λαβὼν, σύμμορφος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς συμμόρφους ποιήσῃ τῆς εἰκόνος τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ δὶ ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, εὐδόκησεν ὁ μονογενής σου Υἱὸς, ὃ ὃν ἐν τοῖς κόλποις σου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, γενόμενος ἐκ γυναικὸς τῆς ἀγίας Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, γενόμενος ὑπὸ νόμου, κατακρίναι τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ· ἵνα οἱ ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀποθνήσκοντες, ζωοποιηθῶσιν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου· καὶ ἐμπολιτευσάμενος τῷ κόσμῳ τούτῳ, δοὺς προστάγματα σωτηρίας, ἀποστήσας ἡμᾶς τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων, προσήγαγε τῇ ἐπιγνώσει σου τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, κτησάμενος ἡμᾶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἄγιον· καὶ καθαρίσας ἐν ὕδατι, καὶ ἀγιάσας τῷ Πνεύματι τῷ ἀγίῳ, ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντάλλαγμα τῷ θανάτῳ, ἐν ὧ κα-

τειχόμεθα πεπραγμένοι ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν· καὶ κατελθὼν διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν ἄδην, ἵνα πληρώσῃ ἐαυτῷ τὰ πάντα, ἔλυσε τὰς ὁδύνας τοῦ θανάτου· καὶ ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ὁδοποιήσας σαρκὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ζωῆς, ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ἡ αὐτοὺς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πρωτεύων· καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης σου ἐν ὑψηλοῖς· ὃς καὶ ἥξει ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· κατέλιπε δὲ ἡμῖν ὑπομνήματα τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ Πάθους, ταῦτα, ἃ προτεθείκαμεν κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς· μέλλων γὰρ ἔξιέναι ἐπὶ τὸν ἑκούσιον καὶ ἀοίδιμον, καὶ ζωοποιὸν αὐτοῦ θάνατον, τῇ νυκτὶ ἡ παρεδίδου ἐαυτὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐπὶ τῶν ἀγίων αὐτοῦ, καὶ ἀχράντων χειρῶν, ἀναδείξας σοὶ τῷ Θεῷ, καὶ Πατρὶ, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἀγιάσας, κλάσας,

‘Ο Ιερεὺς αἵρων τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ,
δεικνύει τὸν ἄγιον Δίσκον, λέγων
ἐκφώνως·

“Ἐδωκε τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις,
εἰπών· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἔστι τὸ Σῶμα, τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

‘Ο Χορὸς ψάλλει· Ἄμην.

Τότε ὁ Ιερεὺς, καὶ ὁ Διάκονος, τὰ αὐτὰ πράττουσιν, ὡς ἐν τῇ τοῦ Χρυσοστόμου.

‘Ο δὲ Ιερεὺς μυστικῶς.

‘Ομοίως καὶ τὸ Ποτήριον ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου λαβὼν, κεράσας, εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἀγιάσας,

Καὶ αἱρων τῇ δεξιᾷ δεικνύει ὁμοίως
μετ' εὐλαβείας τὸ ἄγιον Ποτήριον, λέ-
γων ἐκφώνως.

"Ἐδωκε τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις,
εἰπών· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο ἔστι τὸ Αἷμά μου
τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκ-
χυνόμενον, εἰς ἅφεσιν ἀμαρτιῶν.

'Ο Χορὸς ψάλλει Ἄμην.

'Ο Ιερεὺς κλίνας τὴν κεφαλὴν, ἐπεύ-
χεται μυστικῶς.

Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· ὁσάκις γὰρ ἀν
ἐσθίητε τὸν Ἀρτον τοῦτον, καὶ τὸ Ποτήριον τοῦτο
πίνητε, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε, καὶ τὴν ἐμὴν
ἀνάστασιν ὅμολογεῖτε. Μεμιημένοι οὖν, Δέσποτα, καὶ
ἡμεῖς τῶν σωτηρίων αὐτοῦ Παθημάτων, τοῦ ζωοποιοῦ
Σταυροῦ, τῆς τριημέρου Ταφῆς, τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀνα-
στάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς Ἄνοδου, τῆς ἐκ δεξιῶν
σοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Καθέδρας, καὶ τῆς ἐνδόξου
καὶ φοβερᾶς αὐτοῦ Παρουσίας,

'Εκφώνως ὁ Ιερεύς.

Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν, κατὰ πάντα,
καὶ διὰ πάντα.

'Ο Χορὸς ψάλλει τὸ, Σὲ ὑμνοῦμεν, σὲ εὐ-
λογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου,
ὁ Θεὸς ἡμῶν.

'Ο Ιερεὺς κλίνας τὴν κεφαλὴν, εὔχεται
μυστικῶς.

Διὰ τοῦτο, Δέσποτα πανάγιε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἀμαρτω-
λοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου, οἱ καταξιωθέντες λειτουρ-
γεῖν τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας
ἡμῶν· οὐ γὰρ ἐποιήσαμέν τι ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ

διὰ τὰ ἐλέη σου, καὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου, οὓς ἔξεχες πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς, θαρροῦντες προσεγγίζομεν τῷ ἀγίῳ σου Θυσιαστηρίῳ, καὶ προσθέντες τὰ ἀντίτυπα τοῦ ἀγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, Ἀγιε Ἀγίων, εὐδοκίᾳ τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἐλθεῖν τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἄγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα Δῶρα ταῦτα, καὶ εὐλογῆσαι αὐτὰ, καὶ ἀγιάσαι, καὶ ἀναδεῖξαι.

Ο Διάκονος ὑποτίθησι τὸ Ῥιπίδιον, ὅπερ ἐκράτει, ἢ Κάλυμμα, καὶ ἔρχεται ἐγγύτερον τῷ Ἱερεῖ καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι τρὶς ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας Τραπέζης, καὶ εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς τὸ,

Ο Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ. Λέγουσι δὲ αὐτὸ μυστικῶς τρίς.

Εἶτα.

Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις σου καταπέμψας, τοῦτο, ἀγαθὲ, μὴ ἀντανέλης ἀφ' ἡμῶν.

Στίχ. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεὸς, καὶ Πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

Δόξα. Εὐλογητὸς εἰς Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν. } Ζήτει
Καὶ νῦν. Ὁτε καταβὰς τὰς γλώσσας } σελ. 137.
συνέχεε.

Εἶτα τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας ὁ Διάκονος δείκνυσι τῷ Ὡραρίῳ τὸν ἄγιον Ἀρτον, καὶ λέγει μυστικῶς·

Εὐλόγησον Δέσποτα τὸν ἄγιον Ἀρτον.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς ἀνιστάμενος σφραγίζει τὰ ἄγια Δῶρα, λέγων μυστικῶς·

Τὸν μὲν Ἀρτον τοῦτον, αὐτὸ τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

‘Ο Διάκονος. Ἄμην. Καὶ αὐθις ὁ αὐτός. Εὐλόγησον Δέσποτα τὸ ἄγιον Ποτήριον.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς εὐλογῶν, λέγει.

Τὸ δὲ Ποτήριον τοῦτο, αὐτὸ τὸ τίμιον Αἷμα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

‘Ο Διάκονος Ἄμην.

Καὶ ὁ Ἱερεύς.

Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

‘Ο Διάκονος. Ἄμην. Καὶ αὐθις ὁ αὐτὸς δεικνύων μετὰ τοῦ Ωραρίου τὰ Ἅγια ἀμφω, λέγει.

Εὐλόγησον Δέσποτα τὰ ἀμφότερα.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς εὐλογῶν μετὰ τῆς χειρὸς ἀμφότερα τὰ Ἅγια, λέγει
Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἀγίῳ.

‘Ο Διάκονος. Ἄμην, Ἄμην, Ἄμην.

Καὶ τὴν κεφαλὴν ὁ Διάκονος ὑποκλίνας τῷ Ἱερεῖ, καὶ εἰπὼν τὸ, Μνήσθητί μου ἄγιε Δέσποτα τοῦ ἀμαρτωλοῦ, μεθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἴστατο τόπῳ, λαβὼν καὶ τὸ Ριπίδιον αὐθις, ὡς πρότερον.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς ἐπεύχεται.

‘Ημᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἐνὸς Ἀρτου, καὶ τοῦ Ποτηρίου μετέχοντας, ἐνώσαις ἀλλήλοις εἰς ἐνὸς Πνεύματος ἄγιου κοινωνίαν, καὶ μηδένα ἡμῶν εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα ποιήσαις μετασχεῖν τοῦ ἄγιου Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου ἀλλ’ ἵνα εὑρωμεν ἔλεον καὶ χάριν μετὰ πάντων τῶν Ἅγιων, τῶν ἀπ’ αἰώνος σοι εὐαρεστησάντων, Προπατόρων, Πατέρων, Πατριαρχῶν,

Προφητῶν, Ἀποστόλων, Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, Ὄμολογητῶν, Διδασκάλων, καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου, ἐν πίστει τετελειωμένου.

Εἰτα ἐκφώνως.

Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

‘Ο Χορὸς ψάλλει. Ἐπὶ σοὶ χαίρει.

Εἰδέ ἐστιν ἡ μεγάλη Πέμπτη, ψάλλει,
κατ’ Ἡχον πλ. β’.

Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ,
κοινωνόν με παράλαβε· οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἔχθροῖς σου τὸ
Μυστήριον εἴπω· οὐ φίλημά σοι δώσω, καθάπερ ὁ
Ἰούδας· ἀλλ’ ὡς ὁ Ληστῆς ὁμολογῶ σοι· Μνήσθητί
μου Κύριε ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου.

Εἰδέ ἐστι τὸ μέγα Σάββατον, ψάλλει
τοῦτο τὸ παρὸν Τροπάριον, εἰς Ἡχον
πλ. á.

Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, καὶ στήτω μετὰ
φόβου, καὶ τρόμου, καὶ μηδὲν γῆγενον ἐν ἑαυτῇ λογι-
ζέσθω· ὁ γὰρ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος
τῶν κυριευόντων, προέρχεται σφαγιασθῆναι, καὶ δοθῆ-
ναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς. Προηγοῦνται δὲ τούτου οἱ
χοροὶ τῶν Ἀγγέλων μετὰ πάσης Ἀρχῆς καὶ Ἐξουσίας,
τὰ πολυόμματα Χερουβίμ, καὶ τὰ ἔξαπτέρυγα Σεραφίμ,
τὰς ὄψεις καλύπτοντα, καὶ βοῶντα τὸν ὕμνον· Ἀλλη-
λούϊα.

‘Ο Διάκονος θυμιᾷ γύρωθεν τὴν ἀγίαν
Τράπεζαν, καὶ τὰ Δίπτυχα τῶν τε ζών-
των καὶ κεκοιμημένων, ὃν βούλεται,
μνημονεύει.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς εὔχεται μυστικῶς.

Τοῦ ἀγίου Ἰωάννου Προφήτου Προδρόμου, καὶ Βαπτιστοῦ τῶν ἀγίων καὶ πανευφῆμων Ἀποστόλων τοῦ Ἀγίου (τοῦ δεῖνος), οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν Ἀγίων σου, ὃν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν προκεκοιμημένων ἐπ’ ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰώνιου.

Ἐνταῦθα δὲ Ἱερεὺς μνημονεύει ὃν θέλει ζώντων, καὶ τεθνεώτων καὶ ὑπὲρ μὲν ζώντων λέγει·

‘Υπὲρ σωτηρίας, ἐπισκέψεως, ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ (τοῦ δεῖνος).’

‘Υπὲρ δὲ τεθνεώτων, λέγει·

‘Υπὲρ ἀναπαύσεως, καὶ ἀφέσεως τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου (τοῦ δεῖνος), ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἔνθα ἀπέδρα λύπη, καὶ στεναγμὸς, ἀνάπαυσον αὐτὸν, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Καὶ τὴν Εὐχὴν ταύτην μυστικῶς.

Καὶ ἀνάπαυσον αὐτοὺς ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Ἔτι σοῦ δεόμεθα, μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας σου Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας, τῆς ἀπὸ περάτων ἔως περάτων τῆς οἰκουμένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτὴν, ἣν περιεποίήσω τῷ τιμίῳ Αἵματι τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ τὸν ἄγιον Οἶκον τοῦτον στερέωσον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν τὰ Δῶρά σοι ταῦτα προσκομισάντων, καὶ ὑπὲρ ὃν, καὶ δι’ ὃν, καὶ ἐφ’ οἷς αὐτὰ προσεκόμισαν. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων, καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου Ἑκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων. Ἄμειψαι αὐτοὺς τοῖς πλουσίοις σου καὶ

ἐπουρανίοις χαρίσμασι. Χάρισαι αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἐπιγείων τὰ ἐπουρανία, ἀντὶ τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν τὰ ἄφθαρτα. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν ἐρημίαις, καὶ ὅρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν παρθενίᾳ, καὶ εὐλαβείᾳ, καὶ ἀσκήσει, καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ πιστοτάτων ἡμῶν Βασιλέων, οὓς ἐδικαίωσας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς· ὅπλῳ ἀληθείᾳς, ὅπλῳ εὐδοκίας στεφάνωσον αὐτούς· ἐπισκίασον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· ἐνίσχυσον αὐτῶν τὸν βραχίονα· ὕψωσον αὐτῶν τὴν δεξιάν· κράτυνον αὐτῶν τὴν βασιλείαν· ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα τὰ βάρβαρα ἔθνη, τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα· χάρισαι αὐτοῖς βαθεῖαν καὶ ἀναφαίρετον εἰρήνην· λάλησον εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἑκκλησίας σου, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου· ἵνα ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας, καὶ τῶν ἐν Παλατίῳ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ παντὸς τοῦ στρατοπέδου. Τοὺς ἀγαθοὺς ἐν τῇ ἀγαθότητί σου διατήρησον· τοὺς πονηροὺς, ἀγαθοὺς ποίησον ἐν τῇ χρηστότητί σου. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων, καὶ ἐλέησον αὐτοὺς, καὶ ἡμᾶς, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου· τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἔμπλησον παντὸς ἀγαθοῦ· τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ὁμονοίᾳ διατήρησον· τὰ νήπια ἔκθρεψον· τὴν νεότητα παιδαγώγησον· τὸ γῆρας περικράτησον· τοὺς ὄλιγοψύχους παραμύθησον· τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε· τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε, καὶ σύναψον τῇ ἀγίᾳ σου Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἑκκλησίᾳ· τοὺς ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον· τοῖς πλέουσι σύμπλευσον· τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον· χηρῶν πρόστηθι· ὀρφανῶν ὑπερά-

σπισον· αἰχμαλώτους ρῦσαι· νοσοῦντας ἴασαι· τῶν ἐν βήμασι, καὶ ἔξορίαις, καὶ πάσῃ θλίψει, καὶ ἀνάγκῃ, καὶ περιστάσει ὅντων, μνημόνευσον, ὁ Θεὸς, καὶ πάντων τῶν δεομένων τῆς μεγάλης σου εὐσπλαγχνίας· καὶ τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς, καὶ τῶν μισούντων, καὶ τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν. Καὶ παντὸς τοῦ Λαοῦ σου μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ πάντας ἔκχεον τὸ πλούσιόν σου ἔλεος, πᾶσι παρέχων τὰ πρὸς σωτηρίαν αἴτήματα. Καὶ ὧν ἡμεῖς οὐκ ἔμνημονεύσαμεν δι’ ἄγνοιαν, ἢ λήθην, ἢ πλῆθος ὀνομάτων, αὐτὸς μνημόνευσον, ὁ Θεὸς, ὁ εἰδὼς ἐκάστου τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν προσηγορίαν, ὁ εἰδὼς ἐκάστου ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων, ὁ τῶν χειμαζομένων σωτήρ, ὁ τῶν πλεόντων λιμὴν, ὁ τῶν νοσούντων ἰατρός· αὐτὸς τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενοῦ, ὁ εἰδὼς ἐκαστον, καὶ τὸ αἴτημα αὐτοῦ, οἶκον, καὶ τὴν χρείαν αὐτοῦ. Ρῦσαι, Κύριε, τὴν Πόλιν ταύτην, καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρὸς, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐμφυλίου πολέμου.

Εἶτα ἐκφωνεῖ.

Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος)· ὃν χάρισαι ταῖς ἀγίαις σου Ἑκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, σῶον, ἐντιμον, ὑγιᾳ, μακροημερεύοντα, καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας.

Καὶ ὁ Διάκονος λέγει πρὸς τὴν θύρα στάσ.

Τοῦ δεῖνος Πανιερωτάτου Μητροπολίτου, ἡ Ἐπισκόπου, (ὅστις ἀν ἦ), καὶ ὑπὲρ τοῦ προσκομίζοντος

τὰ ἄγια Δῶρα ταῦτα· καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι
τοῦ, Καὶ πάντων καὶ πασῶν.

Καὶ ὁ Χορὸς ψάλλει· Καὶ πάντων καὶ πα-
σῶν.

Ο δὲ Ιερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς.

Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς Ὁρθοδόξων, τῶν
δρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας. Μνήσθητι,
Κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ τῆς
ἐμῆς ἀναξιότητος· συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα
ἔκουσιόν τε καὶ ἀκούσιον, καὶ μὴ διὰ τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας
κωλύσῃς τὴν χάριν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος ἀπὸ τῶν
προκειμένων Δώρων. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Πρεσβυ-
τερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας, καὶ παντὸς ἱερατι-
κοῦ τάγματος, καὶ μηδένα ἡμῶν καταισχύνης, τῶν
κυκλούντων τὸ ἄγιον σου Θυσιαστήριον. Ἐπίσκεψαι
ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητί σου Κύριε· ἐπιφάνηθι ἡμῖν ἐν
τοῖς πλουσίοις σου οἰκτιρμοῖς· εὐκράτους καὶ ἐπωφελεῖς
τοὺς ἀέρας ἡμῖν χάρισαι· ὅμβρους τῇ γῇ πρὸς καρπο-
φορίαν δώρησαι· εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ τῆς χρηστότητός σου· παῦσον τὰ σχίσματα τῶν
Ἐκκλησιῶν· σβέσον τὰ φρυάγματα τῶν Ἐθνῶν· τὰς
τῶν αἱρέσεων ἐπαναστάσεις ταχέως κατάλυσον, τῇ
δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος· πάντας ἡμᾶς πρόσ-
δεξαι εἰς τὴν Βασιλείαν σου, νίοὺς φωτὸς, καὶ νίοὺς
ἡμέρας ἀναδείξας· τὴν σὴν εἰρήνην, καὶ τὴν σὴν ἀγά-
πην χάρισαι ἡμῖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν· πάντα γὰρ ἀπέ-
δωκας ἡμῖν.

Ἐκ φώνως.

Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι, καὶ μιᾶς καρδίᾳ δοξά-
ζειν, καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς
ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου
Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

‘Ο Ιερεὺς ἐπιστρέφει πρὸς τὴν θύραν, καὶ
εὐλογῶν, λέγει ἐκφόνως·

Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάντων ἡμῶν.

Καὶ ὁ Διάκονος ἐξέρχεται, (εἰ ἔστιν,
εἰ δὲ οὐ ὁ Ιερεὺς), καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει
τόπῳ, λέγει·

Πάντων τῶν Ἀγίων μνημονεύσαντες. Ἔτι, καὶ ἔτι,
ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

· ‘Ο Χορός· Κύριε ἐλέησον.

Καὶ τὰ λοιπὰ, ως ἐν τῇ τοῦ Χρυσοστό-
μου Λειτουργίᾳ.

‘Υπὲρ τῶν προσκομισθέντων.

“Οπως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἡμῶν.

‘Υπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς.

‘Ο δὲ Ιερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς.

‘Ο Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, σὺ ἡμᾶς διδαξον
εὐχαριστεῖν σοι ἀξίως ὑπὲρ τῶν εὐεργεσιῶν σου, ὅν
ἐποίησας, καὶ ποιεῖς μεθ' ἡμῶν. Σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ
προσδεξάμενος τὰ Δῶρα ταῦτα, καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ διδαξον
ἀγιωσύνην ἐπιτελεῖν ἐν φόβῳ σου· ἵνα ἐν καθαρῷ τῷ
μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὑποδεχόμενοι τὴν με-
ρίδα τῶν ἀγιασμάτων σου, ἐνωθῶμεν τῷ ἀγίῳ Σώματι,
καὶ Αἷματι τοῦ Χριστοῦ σου· καὶ ὑποδεξάμενοι αὐτὰ
ἀξίως, σχῶμεν τὸν Χριστὸν κατοικοῦντα ἐν ταῖς καρ-
δίαις ἡμῶν, καὶ γνενώμεθα ναὸς τοῦ ἀγίου σου Πνεύ-
ματος. Ναὶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μηδένα ἡμῶν ἐνοχον
ποιήσῃς τῶν φρικτῶν σου τούτων, καὶ ἐπουρανίων Μυ-
στηρίων, μηδὲ ἀσθενῆ Ψυχῆ καὶ σώματι, ἐκ τοῦ ἀναξίως
τούτων μεταλαμβάνειν· ἀλλὰ δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχά-

της ἡμῶν ἀναπνοῆς, ἀξίως ὑποδέχεσθαι τὴν μερίδα τῶν ἀγιασμάτων σου, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰώνιου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ σου ὅπως ἀν καὶ ἡμεῖς μετὰ πάντων τῶν Ἅγιων, τῶν ἀπ' αἰώνος σοι εὐαρεστησάντων, γενώμεθα μέτοχοι τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν, ὃν ἡτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε Κύριε.

‘Ο Διάκονος.

Ἄντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν.

Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν.

Συγγνώμην καὶ ἄφεσιν.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν.

Τὴν ἐιότητα τῆς Πίστεως.

‘Εκφώνησις παρὰ τοῦ Ἱερέως.

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρήσίας ἀκατακρίτως, τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι σὲ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα, καὶ λέγειν.

‘Ο Λαὸς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

‘Ο Ἱερεὺς ἐκφώνως.

“Οτι σου ἔστιν ἡ Βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

‘Ο Ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι.

‘Ο Διάκονος.

Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

‘Ο δὲ Ἱερεὺς ἐπεύχεται.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἐαυ-

τῶν κεφαλὰς εὐλόγησον, ἀγίασον, ἐνδυνάμωσον, δχύρωσον, ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ ἀπόστησον, παντὶ δὲ ἔργῳ ἀγαθῷ σύναψον, καὶ καταξίωσον ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ἀχράντων σου τούτων, καὶ ζωοποιῶν Μυστηρίων, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, εἰς Πνεύματος ἀγίου κοινωνίαν.

Ἐκ φώνως.

Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ο Ιερεὺς ἐπεύχεται.

Πρόσχεις, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ ἀγιάσαι ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος, καὶ ὥδε ἡμῖν ἀօράτως συνών· καὶ καταξίωσον τὴν κραταιὰν σου χειρὶ, μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου Σώματός σου, καὶ τοῦ τιμίου Αἵματος, καὶ δὶ’ ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ.

Ἐκ φώνως.

Ο Διάκονος Πρόσχωμεν.

Ο Ιερεύς Τὰ Ἄγια τοῖς Ἅγιοις.

Εἴτα τῆς Μεταλήψεως τελειωθείσης, καὶ τῶν ἀγίων Μυστηρίων ἀπὸ τῆς ιερᾶς ἀρθέντων Τραπέζης, ἐπεύχεται ὁ Ιερεύς.

Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ Μεταλήψει τῶν ἀγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων, καὶ ἐπουρανίων σου Μυστηρίων, ἀ ἔδωκας ἡμῖν ἐπ' εὐεργεσίᾳ, καὶ ἀγιασμῷ, καὶ ἰάσει τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Αὐτὸς, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, δὸς γενέσθαι ἡμῖν τὴν κοινωνίαν τοῦ ἀγίου Σώματος, καὶ Αἵματος

τοῦ Χριστοῦ σου, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον, εἰς ἀγάπην ἀνυπόκριτον, εἰς πλησμονὴν σοφίας, εἰς ἵασιν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς ἀποτροπὴν παντὸς ἐναντίου, εἰς περιποίησιν τῶν ἐντολῶν σου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον, τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ Βήματος τοῦ Χριστοῦ σου.

‘Ο Διάκονος· ’Ορθοὶ μεταλαβόντες τῶν θείων, ἀγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων, ἐπουρανίων, καὶ ζωοποιῶν Μυστηρίων.

’Αντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνικήν.

‘Ο δὲ Ιερεὺς ἐκφωνεῖ.

‘Οτι σὺ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

‘Ο Ιερεύς· ’Εν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

‘Ο Διάκονος. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ ‘Ο πισθάμβωνος, ἐκφωνουμένη παρὰ τοῦ Ιερέως.

‘Ο εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε, καὶ ἀγιάζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, σῶσον τὸν Λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου· τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας σου φύλαξον· ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ Οἴκου σου· σὺ αὐτὸὺς ἀντιδόξασον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ· εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώρησαι, ταῖς Ἐκκλησίαις σου, τοῖς Ιερεῦσι, τοῖς Βασιλεῦσιν ἡμῶν, τῷ Στρατῷ, καὶ παντὶ τῷ Λαῷ σου· ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἔστι καταβαῖνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων· καὶ σοὶ τὴν δόξαν, καὶ εὐχαριστίαν, καὶ προσκύνησιν ἀναπέμ-

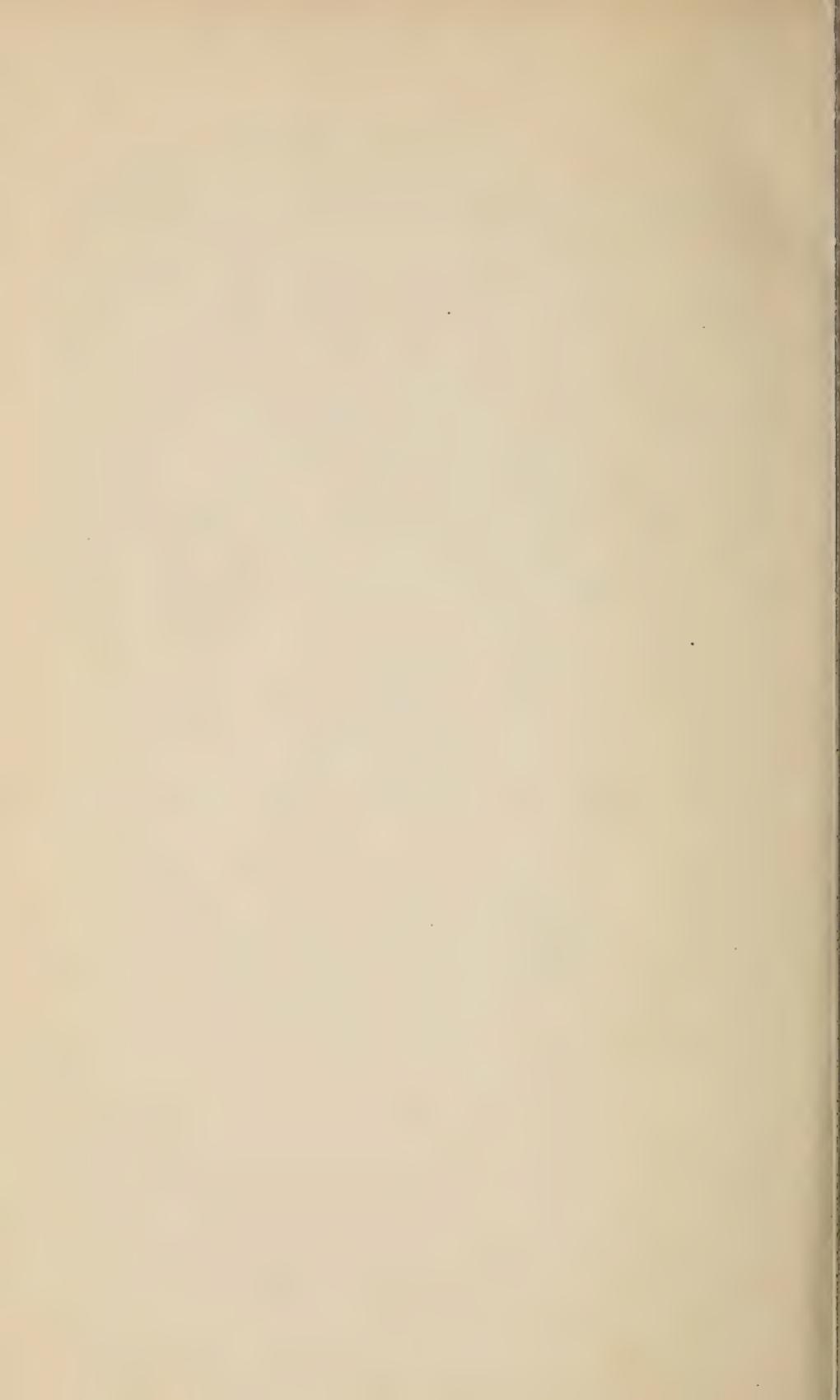
πομεν, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι,
νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

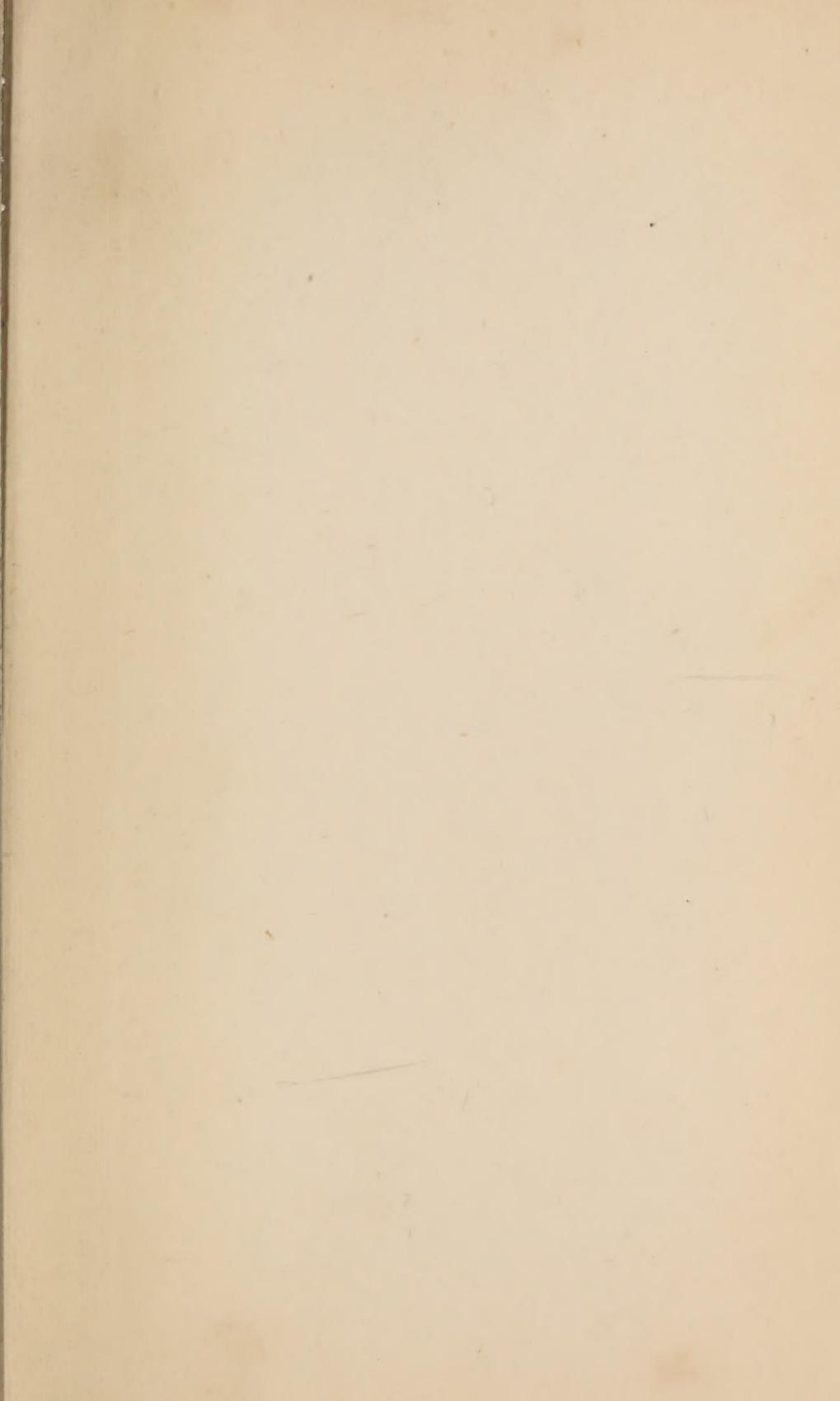
Εὐχὴ ἐν τῷ συστεῖλαι τὰ Ἀγια.

"Ηνυσται, καὶ τετέλεσται, ὅσον εἰς τὴν ἡμετέραν
δύναμιν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ τῆς σῆς οἰκονομίας
Μυστήριον· ἔχομεν γὰρ τοῦ θανάτου σου τὴν μνήμην,
εἴδομεν τῆς ἀναστάσεώς σου τὸν τύπον, ἐνεπλήσθημεν
τῆς ἀτελευτῆτου σου ζωῆς, ἀπηλαύσαμεν τῆς ἀκενώ-
του σου τρυφῆς, ἃς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι πάντας
ἡμᾶς καταξιωθῆναι εὐδόκησον. Χάριτι τοῦ ἀνάρχου
σου Πατρὸς, καὶ τοῦ ἀγίου, καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ζωοποιοῦ
σου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἄμην.

Τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ
Μεγάλου Βασιλείου.

BOUNDED BY
BONE & SON,
76, FLEET STREET,
LONDON.

